

यजुर्वेद नित्यानुसन्धानम्
श्रीविष्णुसहस्रनाम स्तोत्रं - नामावली
जितन्ते स्तोत्रं - नारायण कवचम्

**YAJURVEDA
NITYANUSANDHANAM**

(With English Translation)

SRI VISHNU SAHASRANAMAA STOTRAM
NAAMAVALEE

JITANTE STOTRAM-NARAYANA KAVACHAM

Published by :
Srivilliputhur Vidwan R. Kannan Swamy
91, Thulasinga Mudali Street,
PERAMBUR, MADRAS-600 011

यजुर्वेद नित्यानुसन्धानम्
श्रीविष्णुसहस्रनाम स्तोत्रं – नामावली
जितन्ते स्तोत्रं – नारायण कवचम्

YAJURVEDA NITYANUSANDHANAM
(WITH ENGLISH TRANSLATION)

Sri Vishnu Sahasranāma Stotram - Namāvalee - Jitante
Stotram - Narayana Kavacham

Published by:
Vidwan R. Kannan Swamy
91, Thulasinga Mudali St.
Perambur MADRAS 600 011.

First Edition: June 1994
1000 Copies
copy right © Publishers

Price: Rs.15/- (Excluding Postage)
Price in U.S. \$-5

Copies can be had from:
R. Kannan Swamy
91, Thulasinga Mudali St.
Perambur MADRAS 600 011.
Phone No.5371861

वेदो वृक्षो मूलकान्यत्र शाखाः अङ्गाः शाखाः धर्मकर्माणि पत्रम्।
उत्पान्मूलं बलतो रक्षणीयं छिन्ने मूले नैव शाखाः न वृक्षः ॥

The religion of our land is described as *Sanātana dharma* by all irrespective of the school of philosophy to which they belong. Dharma connotes path and *Sanātanadharmā* is a path common to all, more explicitly to all beings and times. Based on the Vedic aphorism *यमेवैषवृक्षुते तेनलभ्यः* - He is reachable only by the one whom He desires, the common path has been identified by the Vaishnavite Acharyas as the Supreme Being himself. Thus the Vedas are the fountain head for this *sanātanadharmā* which is otherwise called, for this very reason, the Vedic religion. The Vedas are broadly classified under two categories: the *Karmakāṇḍa* describing the code of conduct and righteous actions pertaining to daily life and the *Gnānakāṇḍa* relating to the existence of the Supreme Being, His qualities and the path of the soul reaching Him. To cite one small instance of the latter kind the Yajurveda says *स उश्रेयान् पचति जायमानः* - the Supreme Being becomes more illuminating by being born (through His avatārs). This classification highlights the concern of the Vedas for those existing in this planet. Treating this concern as motherly, the Vedas are personified as the *Vedamātā* or the Vedic Mother. To keep this valuable knowledge intact, there was a practice for an individual to get by rote at least one of the Vedas if not analyze them. With the advent of western influence and consequent material pursuits this tradition is dying out. One wonders whether the population of the learners because of the Vedas (with the stress on the pronunciation or the *Svara*) would survive through the years. The present work is intended mainly to make the text of portions of the Yajurveda which are considered important for their philosophical depth and for their *mantra* aspects easily available to anybody who wants to devote some time to learn them amidst a busy schedule of work preferably with the help of an instructor.

The portions of the Yajur Veda and the Upanishads presented in this selecta are: *Purushasūktham*, *Nārāyaṇa sūktham*, *Vishnusūktham*, *Sṛṣṭisūktham*, *Bhūsūktham*, *Nīlasūktham* called the *panchāsūkthas*, the five *Sānthipāṭas* or the *Pancha'sānthi's*, the *Gōsha śānthi* and *Taitthīriya Upanishad*. The epics or the *Itihāsas* and *purāṇas* are believed to be *upabrahmanas* or elucidations of the Vedas. The *Sri Vishnu sahasranāma stotra* which is contained in the *Mahābhārata*, the fifth Veda, and the 'Jitante' Stotra are appended to this work as they elucidate the qualities of the Supreme Being and the soul of any living being falling a prey to these qualities propounded by the Vedas. A word about the choice of the Yajur Vedic and other material in this selecta is in order. *उत्तमं पुरुषस्त्वन्यः परमात्मेत्युदाहृतः* says Lord Krishna Himself in the *Bhagavadgītā* identifying the Supreme Being as *Purushothama*. The *purushasūktha* is intended to portray the Supreme Being as *purushothama*. It is found in all the four

Vedas. The Nārāyaṇa sūktha is part of the Taittirīya Upanishad extolling the supremacy and all-pervasiveness of Śrīman Nārāyaṇa. The Viṣṇu sūktha extols the Supreme Being as ever ready to occupy the heart of the soul and whose feet is the final goal for even the Gods. The other sūktas dely the consorts of the Supreme Being, metaphorically the unequal and unsurpassed kindness of the Supreme Being. His unsurpassed support for the cosmos and His yearning for the soul of the beings in the cosmos. The panchaśānthi and the Goṣha śānthi wish peace all round for Gods, mortals, animals and inanimates. Goṣha śānthi includes certain mantras through which natural calamities like earthquake, air crash etc. can be prevented. The Taittirīya Upanishad besides enshrining philosophical thoughts of highest order includes mantras for bathing and prayers at the time of morning, noon and evening. The entire material in this selecta is thus important for its philosophical connotations or for being recited as mantras or stotras in the form of prayer for physical and mental well being too.

The material in this selecta is rather the most popular one among the Vedas and stotras. As communication in our land in the distant past was only through word of mouth, several alternative versions of certain aphorisms in these texts had come into existence. Quite surprisingly this is later to the commentaries pertaining to the schools of philosophy of Sankara, Ramanuja and Madhva. The present edition therefore adheres to the ancient version of the Vedic texts. As regards the Sri Vishnusahasranāmam the text strictly adheres to the commentary of Paraśara Bhaṭṭa entitled Bhagavadgūṇadarpanam. To felicitate archana to the Lord Sahasranāmāvalī as also Srisūktihānāmāvalī of pāñcharātra are given. For the puruṣhasūktam and Srisūktam the contents are explained in English too. In this endeavour of mine towards making standard and authentic prayer material available to a large population, I was very much assisted by Ghanapāti Sri A. Ramaswamy Iyengar and Dr. V.V. Ramanujam. I am thankful to them. I am also thankful to those who supported this endeavour through pre-publication orders for copies. I thank M/s. Akshara who created the laser ready copy and M/s Ravisankar Printers who printed the copies by photo-offset. I request the interested public to purchase the copies in large numbers to help reprinting the book several times. I pray to Śrīman Nārāyaṇa, the Supreme Being identified by the Vedas, and the only one to be so identified to shower His blessings on the readers of this book.

Let there be welfare all around.

Madras-11.
27.5.94.

Dasan
R. KANNAN

श्रीः
श्रीमते नारायणाय नमः
पुरुषसूक्तम्
इति ओ(४)म् —

सहस्रशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षस्सहस्रपात्। सभूमिं विश्वतोयुत्वा। अत्यतिष्ठ
दशाक्षुगल्म्। पुरुष एवेदं सर्वम्। यद् भूतैर्व्यष्टं भव्यम्। उतमृतत्वस्येशानः।
यदनेनतिरोहति। एतावानस्वपत्सिमा। अतो ज्योतीश्च पुरुषः॥१॥

पादोऽस्य विश्वा भूतानि। त्रिपादस्यामृतं दिवि। त्रिपादूर्ध्वं उदैत्पुरुषः।
पादोऽस्येहमवात्पुनः। ततो विष्वक्स्व क्लामत्। साशुनानुशने अमि। तस्माद्विराडजायत।
विराजो अग्निं पुरुषः। सजातो अत्यरिच्यत। पश्चाद्भूमिमथो पुरुः॥२॥

यत्पुरुषेणहविर्वा। देवायशमतन्वता। वसन्तो अस्यासीदाज्यम्। धीष्व इध्वश्शरद्धविः।
सप्तास्यास्तन्परिधयः। त्रिस्तप्तमभिधकृताः। देवा यद्यश नन्वानाः।
अबध्नन्पुरुषम्यशुम्। तं यश मन्त्रिणि प्रौक्षन्। पुरुषं जातमग्रतः॥३॥

तेन देवा अयजन्ता। साध्याऋषयश्च ये। तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः। सम्भृतम्पृषदाज्यम्।
प्रशूस्तीश्चक्रे वायव्यान्। आरण्यान्गाम्याश्च ये। तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः। ऋचस्सामानि
जज्ञिरे। छन्दांसि जज्ञिरे तस्मात्। ऋजुस्तस्मादजायताः॥४॥

तस्मादश्वा अजायन्ता। ये के चोषयादतः। गावो ऋ जज्ञिरे तस्मात्। तस्माज्जाता
अजावयः। यत्पुरुषं व्यदधुः। कुति धाव्यकल्पयन्। मुखं किमस्यकौ ब्राह्म
कायूरूपादावुच्येते। ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीत्। नाहं रजन्म कृतः॥५॥

कुरुतदस्ययद्वैश्यः। पद्भ्यांशूदो अजायत। छन्दमामनसोजातः। चक्षोस्सूर्यो अजायत।
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च। घ्राणाह्युरजायत। नाभ्यांआसीदन्तरिक्षम्। शीर्ष्णोद्यौस्समवर्तत।
पद्भ्यांभूमिर्दिशश्चोजात्। तथालोकागं अकल्पयन्॥६॥

वेदाहमेतं पुरुषं महन्तम्। आदित्यवर्णतमसस्तुषारो। सर्वाणि रूपाणि विचित्र्यधीरः।
नामानिकृत्वामिवदन् यदास्तौ। धातापुरस्ताद्यमुदाजहरो। शक्त्प्रविद्वान्प्रदिशश्चतस्रः।
तमेवंविदानमृतइहभवति। नान्यं पन्था अयनाय विद्यते। यज्ञेन यशमयजन्तदेवाः।
तानिधर्माणिप्रथमान्यासन्। तेहनक्तं महिमानंस्सचन्ते। यत्र पूर्वैसाध्यास्तन्तिदेवाः॥७॥

अद्ध्यस्सम्भूतः पृथिव्यैरसाच्च। विश्वकर्मणस्समवर्तताधि। तस्यत्वष्टाविदग्धद्रुपमैति।
तत्पुरुषस्यविष्णुमार्जानमग्री। वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। अदित्यवर्णं तमसुः परंस्तात्।
तमेवं विद्वानमृत इहमेवाति। नान्यः पन्था विद्यतेऽयनाय। प्रजापतिश्चरतिगमे अन्तः।
अजायमानो बहुधाविजायते। तस्य धीरुः परिजानन्तियोनिम्। मरीचीनां पदमिच्छन्ति
वेधसः॥८॥

यो देवेभ्य आतपति। यो देवानां पुरोहितः। पूर्वोदेदेवेभ्यो जातः। नमोरुचाय
ब्राह्मणे। ऋचर्वाहं जनयन्तः। देवा अग्रे तदनुवन्तः। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्।
तस्य देवा असन्वशः। ह्येश्चते ह्यभीश्चपत्न्यौ। अहोरात्रेपार्थो नक्षत्राणिरूपम्।
अस्मिन्नाव्यात्तम्। इष्टमनिषाण। अमुमनिषाण। सर्वं मनिषाण।

॥ सहस्रशीर्षं देवं + + विश्वरूपायै नमः See Page - 25

ओं नारायणाय विद्महे वासुदेवाय धीमहि। तन्नो विष्णुः प्रचोदयात्॥
विष्णोर्नुकं वीर्येण प्रयोचैय्यः पार्थिवानि विभुमे रजांसि यो अस्कंधाय
दुर्त्तसंघस्यैविवचक्रमाणस्त्रे योरुगायो विष्णो रुराटमसि विष्णोः पुष्टमसि
विष्णोरश्ज्जस्थो विष्णोस्स्यूरसि विष्णो भुवमसि वैष्णवमसि विष्णवे त्वा। तदस्य
प्रिणुमिषाथो अश्याम्। नरो यत्र देवयत्रो मदन्ति। उरुकुमस्य स हि बन्धुरित्वा।
विष्णोः पदे परमे मध्य उभसः। प्रतद्विष्णुस्तवते वीर्याय। मृगो न धूमः कुचरो गिरिष्ठा।
यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेषु। अधिस्थियन्ति भुवनानि विश्वा। परो मात्रया तनुवा कृपना
य तं महित्वमन्यश्नुवन्ति। उपेतं विद्म रजसो पृथिव्या विष्णो देवत्वम्। परमस्य
विश्वे। विचक्रमे पृथिवीमेष एताम्। क्षेत्राय विष्णुर्मनुषेदशास्यन्। ध्रुवासो अस्य
कीरयोजनासः। उरुक्षितिमुजनिमाचकार। त्रिदेवः पृथिवीमेष एताम्। विचक्रमे शतर्चसं
महित्वा। प्रविष्णुरस्तु तवसस्तवीयान्। त्वेवै ह्यस्य स्वविरस्य नाम्। अतो देवा अवन्तु
नेपतो विष्णुर्विचक्रमे। पृथिव्यास्सप्त धामभिः॥ इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे
पदम्। समूढमस्य पौंसुरो त्रीणि पदा विचक्रमे विष्णुर्गोपा अदाभ्यः। ततो धर्मीणि
धारयन्। विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे। इन्दस्य युज्यस्सयः॥

तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति सुरयः। दिवीष चक्षुराततम्। तद्विप्रासो
विपुन्यवो जागुर्वीरस्समिन्धतो विष्णोर्यत्परमं पदम्।

पर्योप्या अनन्तरायाय सर्वस्तोमोऽतिमुत्र तत्तममहर्षवति सर्वस्याप्त्यै सर्वस्य
जिह्वै सर्वमेव तेनाप्नोति सर्वं जयति।

Purusha Suktham

1. The Purusha (Supreme Being) who has a thousand (innumerable) heads, a thousand eyes and thousand feet — He encompasses the earth in all directions (fully) and transcends it beyond for immeasurable distance.
2. The Purusha (the Supreme Narayana) alone is all this - all that has existed through the ages past and will exist through the ages to come. He is the Lord of immortality (moksha). He manifests Himself for giving us the food of experience.
3. Such is His manifest greatness; so the greatness of Purushothama is immense. The worlds of the mortals are but a fourth (fraction) of His wealth. The other three quarters are in the pleasant and indestructible world of bliss (the Supreme Abode).
4. The three parts (manifestations) of the Purusha flourish above; the fourth part comes into being (as avatar) here in this mundane sphere; and it is diversely spread out (pervades) into the living and the lifeless.
5. From Him (Vishnu) is born this cosmos and out of it (the four-faced) Brahma. He took control of the earth and the surrounding worlds - on the sides, above and below.
6. The celestials - devas (the ever present in the Supreme abode) performed a great sacrifice in their minds with the Purusha (Brahma) as the sacred offering (havis). Spring (season) was the ghee, the summer, the faggots (fuel), and the autumn, the oblation.
7. Seven were the protecting faggots encircling the sacrificial fire; thrice seven (twentyone) were their faggots of sacrificial fuel when the celestials bound the Purusha to the stake as their sacrificial offering (animal).
8. And they sprinkled holy water and immolated the Purusha, the first born, as their sacrificial offering. Thus did the sadhyas (the celestials of the Supreme blissful land) and the rishis (the salvated souls) perform the sacrifice in their minds.
9. From that completed cosmic sacrifice were obtained curds and butter. With these were created the birds which fly in the wind, and the animals of the forest and the village (the wild and the tame).

10. From that cosmic sacrifice (out of the Supreme Purusha) were born the rikh and sama (Vedas); from Him were born the sacred hymns; from Him also came the Yajus (Veda).
11. From that sacrifice (out of the Purusha) was born the horses and such animals which have two rows of teeth; and animals which have only one row of teeth like cows and goat and sheep.
12. When the celestials divided the Purusha as their sacrificial offering, into how many parts did they make him? What did His mouth (face) become? What become of His hands? What are mentioned to be the thighs and the feet?
13. Out of His face appeared the brahmin (one who realises Brahman); out of His hands appeared the kshatriya (the brave and active); Out of His thighs the Vysia (the tiller of the soil and the trader) and from His feet was born the Sudra (the labourer).
14. The moon was born from His mind; the Sun was born from His eyes; Indra and Agni from His mouth (face) and Vayu from His breath.
15. From His navel came the firmament; from His head the sky was evolved; from His feet, the earth and from His ears the quarters of space. Thus were the worlds created.
16. I know (realise) this Supreme Purusha shining like the sun beyond the darkness - the Great One who, having created all forms and given them names, remains proclaiming them all.
17. The Purusha (the Supreme) whom the creator (Brahma) meditated upon, whom Indra the wise worshipped, whom the eight Dikpalakas lovingly thought of - he who knows (meditates and realises) Him thus attains immortality (liberation) in this (at the end of this) life. There is no other path to salvation.
18. Thus through this inward sacrifice which is creation did the celestials worship Him (the Supreme Purusha). He is Himself the sacrifice (Yajna) and so the sacrifices (worship) became all-important. Those who realise all this attain greatness and enter the Land of Bliss where the Sadhyas (the celestial nityasuris) reside.

POST SCRIPT

1. From the waters as it were, were created all that is manifest (Virat); it was nourished by the very essence of the earth; all this evolved from the supreme Purusha. It is the great Purusha who supports all His creations and is spread in all of them. So all these are His possessions.
2. See the first half of 16 and later half of 17 above.
3. The Supreme resides in the innermost recess of the heart of all beings. He who has no birth (like those in this world) is yet born in multitudinous ways. The wise know His births (origins). They aspire to the state of the celestials (in the Supreme Abode of Bliss).
4. Salutations to that Light Divine - He who shines for the benefit of the celestials, He who minds the welfare of the celestials, He who is the Premier (First) among the celestials.
5. Those celestials who generate pleasure in the Supreme pronounce the word (namah - I am Yours) before Him and say: "The wise who know Thee thus - to him even the gods are subject."
6. Hri (Mother Earth - modesty) and Lakshmi (Sridevi - prosperity) are Thy consorts. Day and Night are adjacent to you. The stars (Divine Light) represent your form. The Asvins are thy lips - your face is handsome like the Asvins. O Lord! grant us the desire for eternal service unto You; Grant us all the good things -everything.

अथ श्रीसूक्तम्

हिरण्यवर्णी हरिणीं सुवर्णं रजतस्रजाम् । चन्द्रां हिरण्ययीं लक्ष्मीं जातवेदो मुखावह ॥१॥ तां मु आवह जातवेदो लक्ष्मीमनप गामिनीम् । वस्यां हिरण्यं विन्देयं गामस्यं पुरुषानहम् ॥२॥ अश्वपूर्वां रथमध्यां हस्तिनादप्रनोषिनीम् । श्रियं देवीं मुपह्वये श्रीर्मा देवीर्जयताम् ॥३॥ कांसोऽस्मितां हिरण्यप्रकाशमादीं ज्वलन्तीं तृप्तां तर्पयन्तीम् । पद्मे स्थितां पद्मवर्णीं तामिहोपह्वये श्रियम् ॥४॥ चन्द्रां प्रपासां यशसा ज्वलन्तीं श्रियं लोके देवजुष्टामुदरात् । तां पद्मिनीं शतणमहं प्रपद्येऽलक्ष्मीऽर्चयेन श्यक्तं वृणे ॥५॥ आदित्यवर्णं तप्तोऽधिं जतो कनस्पतिस्तथ वृक्षोऽथ वित्तकः । तस्य फलानि तपसा नुदन्तु मायान्तरायश्च ब्रह्मा अलक्ष्मीः ॥६॥ तथैतु मां देव सुखं कीर्तिश्च मणिना सह । प्रादुर्भूतोऽस्मि राष्ट्रेऽस्मिन् कीर्तिर्मादि उदातुमे ॥७॥ श्रुतिपासमलं ज्येष्ठामलक्ष्मीं नोशायाम्यहम् । अप्रतिमसमृद्धिं च सखी निजुद मे गृहात् ॥८॥ गन्धद्वायं दुःखवती नित्यपुष्टां करोषिणीम् । ईश्वरीं सर्वं पतनां तामिहोपह्वये श्रियम् ॥९॥

मनसः कामं माकूठं वाचस्सत्यमशीमहि पशूना रूपमन्नस्य मयि श्रीं श्रेयतां
 दृष्ट्वा ॥१०॥ कदमेन प्रजा भुता मयि संपद्य कर्तव्यम् । श्रियं वामय मे कुले
 पद्मं पद्ममालिनीम् ॥११॥ अयं मुजन्तु स्निग्धानि चिकलीत वंस मे गृहे ।
 निच देवीं पद्मश्रियं वासय मे कुले ॥१२॥ आदी यः कर्णो यद्विष्टि पिङ्गला
 पद्ममालिनीम् । चन्द्राहिरण्ययो लक्ष्म्यो जातवेदो मभवत् ॥१३॥

आदी पुष्करिणीं पुष्टि सुवर्णं हेममालिनीम् । सूर्या हिरण्ययो लक्ष्म्यो जातवेदो म
 भवत् ॥१४॥

ता म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम् । यस्या हिरण्य प्रभूत गावो दास्योऽश्वान्निन्देय
 पुङ्गवानहम् ॥ १

पद्मप्रिये पद्मिनि पद्महस्ते पद्मालये पद्मदलायताक्षि । विश्वप्रिये विष्णु
 मनेऽनु कूले त्वत्पादपद्म मयि सैन्यित्स्व श्रियै जातश्रिय आनिर्याय श्रियवयो
 जनितृभ्यो ददातु। श्रिय वसना अमृतत्वमायन् भवन्ति सद्यस्समिधा मितधूना श्रिय
 एतेन तच्छ्रिया मादधाति । सन्ततमृचा वषट्कृत्यै सन्धत्त सन्धीयते प्रजया पशुभिः।
 य एवं ज्वेद ।

ओं महोदयै च विद्महे विष्णुपत्न्यै च धीमहि । तन्नो लक्ष्म्यो प्रचोदयात् ॥

Sri Suktham

- 1 O my Lord who brought out the Vedas! Please bless me with the presence of the doe like Lakshmi, the golden complexioned one who gladdens the hearts of people like the fullmoon, of the most desirable form, decorated with silver and gold ornaments.
- 2 O my Lord! Please bless me with the presence of the Lady (Lakshmi) from whom one can obtain all wealth - cows, horses, servants, gold and the like
- 3 I call forth Sridevi who in the early stages of (my) meditation reveals herself in the sound of the horse, in the middle, that of the chariot and towards the end, in the voice of the elephant. Let Sridevi who has blessed me with her presence be pleased with me
- 4 O Sridevi! I invite you to my abode. You generate pleasant sounds. you are the source of the greatness of the Supreme Lord. You shed light by your presence. You are most good-natured and have a kind disposition. You are lotus-hued and stand (or are seated) on the lotus in full-bloom.
- 5 I take refuge in Sridevi the most illustrious one, who shines forth brilliantly being the sixfold fires (agni), who is always associated with the Lord (Hari), and activates Him in cosmic

and the creation etc. by her presence like the Sun making
the lotus bloom, who enlarges the five-fold activities of
people who is not subject to the control of Time and who is
of the most generous nature. Let my poverty be destroyed
I seek you for effecting this.

- 6 O Mahalakshmi who represents the auspicious Vedic
sounds in the Sun! Let the fruits of the Vaiva tree born out of
your auspicious nature, with for the well being of the world
help me in my penance, and destroy my ignorance, my
poverty and my enemies.
- 7 Let Sridevi the very personification of auspiciousness come
to me with the basic fire-the source of all energy and the
wind the friend and nourisher of the fire. I am born in this
mundane world the place of all (good and bad) action. May
Sridevi with her fulness of auspicious qualities, beautiful
form and abundant wealth bestow on me lasting fame
(wealth).
- 8 O Sridevi— pray to you to destroy (banish) from my abode
all poverty, lack of good qualities and all similar ills. by your
grace I destroy all that is opposed to you - hunger, thirst,
impurities and your elder (jyeshtha the inauspicious)
- 9 O Sridevi— invite you to my abode. You are the source of all
pleasant odours, of the odorous earth and the elements.
You are invincible, You are always fully endowed with
desirable qualities. You own all the elephants and ride them.
You are the controller of (you command) all these worlds.
- 10 Let Sridevi be ever with me, the Devi who is the fruit desired
by all in their hearts, who is the spirit of all the spoken words,
who is ever present in all sentient and non-sentient beings,
who pervades the knowledge in all living beings, the essence
of all that is experienced (food) (let the such-natured Sridevi
be ever with me)
- 11 O Lord Karddama! Sridevi is your adopted daughter. Let
Sridevi who wears a garland of lotuses and who is the mother
of all the worlds, abide in our race (family)
- 12 O Chikileeda the guard of Sridevi's temple (abode)! Make my
abode your residence. Let her, the universal mother,
permanently reside in my abode (race). Let the waters
(elements) produce all that is tasteful to the Devi.

13. O my supreme Lord! Grant us the presence of Lakshmi, the most desirable one decorated with garlands of lotus flowers and beads, she has the softest (kindest) heart; she nourishes her devotees with beauty, fame and wealth; she is the support of all the worlds, grant us that Lakshmi whose complexion is like gold.
14. O My Lord! Grant me the presence of Sridevi wet with your nectarine grace! Sridevi who wears lotus flowers for her pleasure, she who gladdens you by her form and pleasant qualities, she who wears garlands of golden nuggets from the Hymana mountain; whose form is desirable and shines forth like gold.
15. O My Lord! Grant us the presence of Sridevi who is ever inseparable from you! Please present her whose presence bestows on us wealth - gold, cows, horses, attendants, servants all in abundance, let her be ever present with us.
- O! Sridevi, daughter of the lotus to whom the Lotus is dear! Your abode is the lotus, your eyes are beautiful like lotus petals, you hold the lotus flower in your hands, the worlds are dear to you! You are pleasant to the thoughts of Lord Vishnu! Please bless me by placing your lotus feet on my head
- OM! I lovingly meditate on Mahadevi, I carry the consort of Vishnu in my thoughts. Let that Lakshmi inspire us.

**श्री पाञ्चरात्रे लक्ष्मीतन्त्रे श्रीसूक्त भावप्रकाशाख्य पञ्चाशताध्याय
घटक श्रीसूक्त नमावली**

१ ओम् हिरण्यवर्णायै नमः	७ ओम् लक्ष्म्यै नमः
२ ओम् हरिण्यै नमः	८ ओम् अनपगामिन्यै नमः
३ ओम् सुवर्णस्रजे नमः	९ ओम् अश्वपूर्वायै नमः
४ ओम् रजतस्रजे नमः	१० ओम् रश्मिध्यायै नमः
५ ओम् चन्द्रायै नमः	११ ओम् हस्तिनादप्रबोधिनीयै नमः
६ ओम् हिरण्मय्यै नमः	१२ ओम् त्रियै नमः

१३ ओम् देव्यै नमः
 १४ ओम् मायै नमः
 १५ ओम् कायै नमः
 १६ ओम् सोस्मितायै नमः
 १७ ओम् हिरण्यप्राकृतायै नमः
 १८ ओम् आर्द्रायै नमः
 १९ ओम् ज्वलन्त्यै नमः
 २० ओम् तृप्तायै नमः
 २१ ओम् तर्पयन्त्यै नमः
 २२ ओम् पद्मेस्थितायै नमः
 २३ ओम् पद्मवर्णायै नमः
 २४ ओम् चन्द्रायै नमः
 २५ ओम् प्रभासायै नमः
 २६ ओम् यशसायै नमः
 २७ ओम् ज्वलन्त्यै नमः
 २८ ओम् देवजुष्टायै नमः
 २९ ओम् उदरायै नमः
 ३० ओम् तायै नमः
 ३१ ओम् पद्मेभ्यै नमः
 ३२ ओम् आदित्यवर्णायै नमः
 ३३ ओम् कीर्तये नमः
 ३४ ओम् ऋद्ध्यै नमः

३५ ओम् गन्धद्वारायै नमः
 ३६ ओम् दुराधर्षायै नमः
 ३७ ओम् नित्यपुष्टायै नमः
 ३८ ओम् करीषिण्यै नमः
 ३९ ओम् ईश्वर्यै नमः
 ४० ओम् मनसःकामायै नमः
 ४१ ओम् वाचायाकृत्यै नमः
 ४२ ओम् सत्यायै नमः
 ४३ ओम् वशुतां रूपायै नमः
 ४४ ओम् अन्नस्यवशसे नमः
 ४५ ओम् मात्रे नमः
 ४६ ओम् पद्ममालिन्यै नमः
 ४७ ओम् पुष्करिण्यै नमः
 ४८ ओम् यष्टये नमः
 ४९ ओम् मिद्गुलायै नमः
 ५० ओम् तुष्टये नमः
 ५१ ओम् सुवर्णायै नमः
 ५२ ओम् हेममालिन्यै नमः
 ५३ ओम् सूर्यायै नमः
 ५४ ओम् श्रीश्रयै नमः

अथ भूसूक्तम्

भूमिर्भूम्ना द्यौर्वरिणाऽन्तरिक्षं महित्वा । उपस्थं ते
देव्यदितेऽप्यमनादमुन्नाद्याया दधे । आऽयङ्गौ परिजंरक्यौदसनन्मातरं पुनः ।
पितरञ्च प्रयन्यसुवः । त्रिंशद्धाम विराजति वाक्पतङ्गावशिभ्रिये । प्रत्यस्य
सहस्रमि । अस्य प्राणादपानत्यन्तं श्वरति रोचना । व्यक्खयन्मद्विषस्तुवः । यस्वाङ्कुः
परोवप मन्युनायदवर्त्या । सुकल्पमग्ने तत्तवपुनस्त्वोद्दीपयामसि । यत्तैमन्युपरोप्तस्य
पृथिवीमनुदध्वसे । अदित्या विश्वे तदेवा वसवश्च समा भरन् ।

मेदिनी देवी वसुन्धरा स्वाद्वमुष्ठा देवी वामर्वा । ब्रह्मवर्चसः पितृणां श्रेष्ठतुर्धर्मः ।
देवी हिरण्यगर्भिणी देवी प्रसोदरी । रसने सत्यायनेमीद । समुदवती सावित्री इ नैदेवी
महाकरी । महाधरणी महोयीतेष्ठा श्रद्धे श्रद्धेयज्ञे यज्ञे विभीषणी । इन्दपत्नी व्यापिनी
सुरसार्पिदिह । वायुपत्नी जल शायनी अर्येधा राजा सत्यन्धो परमेदिनी । सो परिघत्तं
गाय । विष्णुपत्नी मर्त्य देवी माधवी माधव प्रियाम् । लक्ष्मीप्रियसखी देवी नमाम्य
धृतं सुल्लभाम् ।

ओं धनुर्धसुवै विद्महे सर्वसिद्धयै च धीमहि । तन्नो धरा प्रचोदयात् ॥

॥ अथ नीला सूक्तम् ॥

श्रुण्वन्ति श्रेणाममृतस्य गोपाम् । पुण्यंमस्या उपश्रुणोमिवाचम् । मर्त्यं देवीं
विष्णुपत्नीमजूर्याम् । प्रतीचीमेनी इविषा यजामः । प्रेषा विष्णुरुक्तायो विचक्रमे ।
मर्त्यं दिवं पृथिवीमन्तरिक्षम् । तच्छ्रुणोमि अथ इच्छमाना । पुण्यं श्लोकैर्व्यजमानाय
कृण्वती ॥

गुणाहिः । धृतवती सवितुराधिपत्यैः पयस्वतीरन्तिराशानो अस्तु । धुक्वा दिशीं
विष्णु पृत्यधोरऽस्येशाना सह सोयामनोता । बृहस्पतिर्मतिरिभ्योतवावुस्सन्धुवाना
वार्ता अभिनो गुणन्तु । विष्टं धो दिवो धुरुणः पृथिव्या अत्येशानु जगत्
विष्णुपत्नी ॥

ओं महादेव्यै च विद्महे विष्णुपत्न्यै च धीमहि । तन्नो नीला प्रचोदयात् ॥

॥ शान्ति पञ्चकम् ॥

शान्ति मित्रशशवरुणः । शान्ति भक्तवर्जना । शन्त इन्दो बृहस्पतिः । शन्नो
विष्णुरुक्ताय । नमो ब्रह्मणे । नमस्ते वायो । त्वमेव प्रत्यक्षब्रह्मासि । त्वमेव प्रत्य
क्षब्रह्मादिव्यामि । ऋतैर्व्यदिव्यामि । सत्यैर्व्यदिव्यामि । तन्मामवतु

तद्वक्तारमवतु अवतु मा अवतु वक्तारम् । ॐ शान्तिश्शान्तिश्शान्तिः ।

शान्तिं मित्रशश्वरुणः शान्तिं भवत्वर्थमा । शान्ति इन्दो बृहस्पतिः । शान्तिं
विष्णुरुक्मः नमो ब्रह्मणे । नमस्तै वायो । त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मासि । त्वामेव
प्रत्यक्षं ब्रह्मावादिषम् । ऋतमवादिषम् नित्यमवादिषम् । तन्मामावीन्
नद्वक्तारमावीतु आवीन्माम् आवीहक्तारम् ॐ शान्तिश्शान्तिश्शान्तिः ॥

सहनावतु । सह नौ भुनक्तुः सहवोर्यैश्चरवावहे । तेजस्यित्वाधोतमस्तु मा
विद्विषामहे । ॐ शान्तिश्शान्तिश्शान्तिः ॥

नमो वाचे याचेदिता याचानुदिता तस्यै वाचे नमो नमो वाचे नमो
वाचस्पतये नमः ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो मामामृषयो मन्त्रकृतो
मन्त्रपत्य परादुर्माऽहमृषीन्मन्त्रकृतो मन्त्रपतीन्परादौ स्वैश्वदेवींश्चावमुद्यासं
'जगत्प्रदस्ताक्षजुष्टान्दवे भ्यश्शर्म मे द्यौश्शर्मपृथिव्यौ शर्म विश्वमिदं जगत् शर्म
चन्द्रश्च सूर्यश्च शर्म ब्रह्म प्रजापती मूर्तिर्वदिष्य भुवनैर्वदिष्ये तेजो वदिष्ये वशैर्वदिष्ये
नमः । दैव्ये ब्रह्म वदिष्ये सत्ये च्चदिष्ये तस्माज्जपितुं नमः नमः स्तुतुं नमः नमः
मे प्रजायै पशूनां भूयादुपस्तरणमहं प्रजयै पशु प्रजायै प्रजायै प्रजायै मत्परोर्मायाः
मानाहासिष्ट मधुमनिष्ये मधुजनिष्ये मधु वक्ष्यामि मधु वदिष्यामि मधुम
देवैर्वायो वधमुद्यासं शुक्रपदां मनुष्यायस्त नमः नमः नमः नमः
ॐ शान्तिश्शान्तिश्शान्तिः ॥

तर्क्ष्योरावृणोमहे । गान्धर्व्यज्ञाय । गान्धर्व्यज्ञपतये , दैवी स्वस्तिरस्तु न
स्वस्तिर्मनुषेभ्यः ऊर्ध्वंश्चिजगत्तु भेषजम् शान्तिं अस्तुद्विपदां शान्तिं नमः ॐ
शान्तिश्शान्तिश्शान्तिः ॥

॥ धेव शान्तिः ॥

शान्तिं वात पवता मातरिश्वा शान्तिस्तपतु सूर्य , अहानि श भवन्तु नश्यन्ति
प्रति धीयताम् , शमुषा नो व्युच्छतु शमादिनाऽहेतु - । शिवा नश्यन्तमा भव
सुन्दरीका सरस्वति , मात व्योम सन्दृशि इन्द्राय वास्तवसि वास्तुमद्राम्नुमन्तो
भूयस्म मा वास्तोश्चिद्धम्माह वास्तुस्मभूयसाऽस्मान्देष्टि यज्व वददिष्य
प्रांष्टाऽसि प्रतिष्ठावन्तो भूयस्म मा प्रतिष्ठायाश्चिद्धम्माहर्षिष्टस्स
भूयसाऽस्मान्देष्टि यज्व वय द्विष्य आवात वगहि भेषजैर्विवातवाहि यदप
त्वहि विश्व भेषजो देवानन्दुत ईषसे । द्वाविमौ वार्ता वात असिन्धोरापगावत ।

1 दशं मे अन्य आवातु पराऽन्येवानु यदप । बृहदो वाततेगृहेऽमृतस्य

निधिगुहिकः । ततो यो देहिजोयसेततो यो चेहि मेवजम् । शुपूर्मयोमूर्नोइदे प्रण आयू धि
तारिषत् । इन्दम्य गृहोऽसि तन्वाप्रपद्ये मग्नुस्मान्धः । सह यन्मेअस्ति तेन । मू
प्रपद्ये भुव प्रपद्ये सुवः प्रपद्ये मूर्धुवस्सुवः प्रपद्ये वायुं प्रपद्येऽनार्तादेवता
प्रपद्येऽश्मानमाखणं प्रपद्ये प्रजापतेर्ब्रह्मा कोशो ब्रह्म प्रपद्ये वो प्रपद्ये । अन्तरिक्षं म
उर्वन्तरं बुद्धग्मन्यः पर्वताश्च ययावातम्बन्त्या स्यन्तिमान्तयो स्वस्त्या स्वस्ति
मानसानि । प्राणापानी मृत्योर्मा पातं प्राणापानी मामाहासिष्ट मयि मेघा मयि प्रजा
मय्यग्निस्तेजो दधातु मयि मेघां मयि प्रजां मयोन्द इन्द्रिय दधातु मयि मेघां मयि प्रजा
मयि सूर्यो प्राजो दधातु । (2) धूमिस्तुभिः परिपातमस्मानरिष्टेभिराभ्वता
सौमगेभिः । तन्नो मिश्रो वरुणो मामहन्तामदितिस्मिन्धुः पृथिवी उतद्यौः । कयानश्चित्र
आधुवद्गती सद्वृधस्सखा । कया शविष्ठया वृता । कस्त्वा सत्योमदाना मैहिष्ठो
मधसदन्धसः । दृढावि दारुजे वसु । अभौषुणस्सखीनामधित जंरितुणाम् । शतं
मवास्युतिभिः । वयस्सुपर्णा उपसेदुरिन्दं प्रियमेषा ऋवयो नाधमानः । अपध्वान्तमूर्णुहि
पुर्धि घक्षुर्मुपुग्ध्यस्मान्निधयेव बन्तान् । (3) शन्नो देवीभिष्टव आपो मयन्तु
पोतये । शैव्योऽभिष्टवन्तु नः । ईशान वार्याणा क्षयन्तो अर्चणीनाम् । अपो याधामि
मेवजम् । सुमिप्रान ओष ओषधयस्सन्तु दुर्मिवास्तस्मै पूयासुर्योऽस्मान्द्रोष्टि यजूधवय
द्विष्मः । आपो हिष्ठा मयो पुत्रस्तान ऊर्जे दधातन । महेंगणाय चक्षसे ।
योवश्शिवतन्मोरसन्तस्य माज्यतेहन उद्गतीरेव मातरं । तस्मा अद्गमायवो
यस्यक्षयाय जिवन्था (4) आपो जनयथाचनः । पृथिवी शान्ता साऽग्निना शान्ता
सा मै शान्ता शुचं शमयतु । अन्तरिक्षं शान्तं तद्वायुना शान्तन्तमे शान्तै शुच
शमयतु । द्यौश्शान्ता साऽदित्येन शान्ता सा मै शान्ता शुचं शमयतु । पृथिवी
शान्तिस्तरिक्षं शान्ति द्यौश्शान्ति दिशश्शान्तिरवान्तर दिशश्शान्ति रुग्निश्शान्ति
वायुश्शान्ति रुदित्यश्शान्तिश्चन्द्राश्शान्ति नक्षत्राणि शान्ति रापश्शान्तिरोष
धयश्शान्तिर्वनस्पतयश्शान्ति गौश्शान्तिर्गजा शान्तिरन्धश्शान्ति पुंश्वश्शान्ति
ब्रह्मशान्ति ब्राह्मणश्शान्तिश्शान्तिरेव शान्तिश्शान्तिर्मे अस्तु शान्तिः तयाहै
शान्त्या सर्व शान्त्या महंन्द्रिपदे चतुष्पदेच शान्तिंश्चकरोमि शान्तिर्मे अस्तु शान्तिः
एहश्रीश्चह्रीश्चवृत्तिश्च तपोमेधा प्रतिष्ठा श्रद्धा सत्यन्धर्मश्चैतानि
मोत्तिष्ठन्तमनुत्तिष्ठन्तु नमामौ श्रीश्चह्रीश्च धृतिश्चतपोमेधा प्रतिष्ठा श्रद्धा सत्यं
धर्मश्चैतानि ममार्हमिषुः । उदायुवास्वायुषो दोषघोना रसेनोत्पर्वन्स्य
शुष्मेणोदस्वाममूर्तौ अनु । तच्चभुर्देवहितं पुरस्तच्छुक्कमुत्थरत् । पश्येम
शूरदश्शतश्रुजैवेम शूरदश्शतनन्दाम शूरदश्शतं मोदाम शूरदश्शतं मवाम शूरदश्शतं
शृण्वाम शूरदश्शतं प्रब्रवाम शूरदश्शतम्भी तास्याम शूरदश्शतं ज्योत्व

सूर्येन्द्रो(5) य उदगान्महतोऽर्णवाङ्घ्रिं श्राजमानस्तुरिरस्य मध्याक्षमा वृषभो
 लोहिताम्नस्सूर्यो विप्रश्चिन्मसा पुनानु । ब्रह्मणश्चोतन्त्यसि ब्रह्मण आणीस्यो ब्रह्मण
 आवपनमसि घातितेय पृथिवी ब्रह्मणा मही धर्मितमेनेन, महदन्तरिक्षं दिवन्दाधार पृथिवी
 सदैवोयदुर्ध्वेऽत उदहन्धारयाणि मामद्देदोऽधिविस्तमत् । मेघामनीषे भाविशता
 समीचीनतस्य मध्यस्यावसुधै सर्वमायुरयाणि सर्वमायुरयाणि । अग्निग्रीर्वर्यदत्तौन
 कनमाप्याय हरिवो वर्धमानः । यदा स्तोत्रुभ्यो महि मेवा रुजासि भूयिष्ठ भाजो अय
 ते स्याम । ब्रह्म प्रावादिष्य तन्नो माहोसोत् ।

ओं शान्तिश्शान्तिश्शान्तिः ॥ ॥(6)

हरि ओ(3)म्

श्रीः

॥ नैतिकीयात् सर्वादि प्रथमः प्रश्नः ॥

नरि ओ(4)न् ॥

इन्तो विप्रशश करुण इन्तो एवत्तवमा । शन्न इन्दो वुरम्मा
इन्तो विष्णुसकृदम् । नमोऽन्ते नमस्त वायो , त्वमेव प्रत्यक्ष ब्रह्मसि त्वमेव
प्रत्यक्ष ब्रह्म यदिध्यामि । नमो वदिष्यामि । सत्यं वदिष्यामि । तन्मभवतु ।
नष्टुक्तस्मवतु अद्यतु मा । अद्यतु वक्तवम् । ओम् शान्तिशान्तिशान्ति [1]

श्रीका व्याख्यास्याम तर्कस्वर मत्रावलम् । सत्यसन्तानः इत्युक्तश्री
शाध्यायः ॥

सहनौयशः । सहनौ ब्रह्म सन्तः अन्तर्गतोऽन्ताया उपनिषदम् व्याख्यास्याम ।
पञ्चवन्वधिकरणम् अदिल्लकमधि न्योनप्रमथ धिहामधि प्रजमभ्यात्मम् । तामहा
सैविता इत्यभ्यक्षते । अर्थाधिलोकम् । यथि ते पुंभ्याम् । दौन्तरूपम् आकाश
सन्धि । (3) वायुस्सन्ध्याम् । इयम् आकम् । अर्थाधज्योतिषम् । अग्नि
पूर्वरूपम् । आदित्य उत्तर रूपम् । अद्य इत्यन्तः वैद्युत्सन्ध्याम् । इत्यधज्यो
तिषम् । अर्थाधि विहाम् । अन्तः पञ्चम् । (4) अन्तेवास्युत्तर रूपम् । विद्या
नन्धि । प्रवचन सन्ध्याम् । इत्यधिविहाम् । अर्थाधिप्रजम् । माता पूर्वरूपम् ।
विद्योन्तस्यम् प्रजासन्धि । प्रजन्त सन्ध्याम् । इत्यधिप्रजम् (5) अर्थाध्यात्मम्
अर्थाधन् पूर्वरूपम् । अन्तर्गतस्य सन्ध्याम् । अर्थाध्यात्मम् । जिह्वासन्ध्याम् इत्यध्यात्मम्
इतीमामहा सैविता य एवम् अन्तर्गतस्य व्याख्याता वेदः । सन्ध्यायने प्रजया
पशुमे । ब्रह्मवर्धरोनान्ताया मुद्विज्ज लाकर । (6)

यश्चक्षुःसामुषयो धिम्भ रूपः । छन्दोभ्योऽध्य मृतात्सद्यपूय समन्दो
मेध्याभ्युषाणु अमृतस्य ज्योतिषा मृगासम् । शरीर मे धिचर्षणम् जिह्वा मे
मधुमन्मा । कर्णाभ्यां कुरुवम् । प्रजा काशोऽसि मेघया विहितः श्रुत मे
गयाय आवहन्ती कितन्वाता । कुवन्त चोत्पलमन्तः वातासि यम
गव्यश्च । अन्तर्गतं च सर्वदा ततमे श्रियमावह लोमस पशुभिस्सह स्वाहा
अम्तापानु ब्रह्मचारिणस्स्वाहा यद्विष्णोऽसिस्वाहा । श्रेयान् वन्मन्तोऽसि
स्वाहा तन्वा पम प्रादशः स्वः । तन्मन्त्रप्रतिशु स्वाहा (8) तस्मिन्
महेश्वरे जिह्व हन्त्वरे । यश्चक्षुःसामुषयो वथाऽऽपु यथगुयन्ति यथा मन्त्र
अहर्तरम् । एष मा ब्रह्मजाता । यश्चक्षुःसामुषयो वृत्तस्वाहा प्रजापतिऽसि
प्रणामहि प्रणामस्व ॥ (9)

भूर्भुवःस्सुवर्गिणि वा एतस्मिन्निहो व्याप्नोत । तस्य मूर्धन्यं नोऽङ्गुलीम
महाचमस्य प्रवेदयते । मह इति । तद्ब्रह्मा । स अन्ने अङ्गुलान्य देवता
भूतिरिति वा अयं लोकः । भुव इत्यन्तरिक्षम् । सुवर्गस्यस्यै लोके । (10) यावन्वा
दित्य अदित्यन्वाद्य सर्वे लोका महीयन्ते भूतिरिति वा अग्निः भुव इति वायुः ।
सुवर्गिण्यदित्य मह इति चन्द्रमा । चन्द्रमसयाद्य सत्त्वणि ज्योतिषे महीयन्ते ।
भूर्भुवः इति ऋचः । भुव इति सामानि । सुवर्गिणि यजूंषि । (11) मह इति ब्रह्मा
ब्रह्मण वाव सर्वे वदा महीयन्ते भूतिरिति वै प्राणः । भुव इत्यग्नौ । सुवर्गिणि चान्न
मह इत्यन्नम् अन्नेन वाव सर्वे प्राणा महीयन्ते । ताव एत इवन्तश्चन्द्रनुर्ध
चतस्रश्चतस्रो व्याहृतयः । ता यो वेदः । स वेदं ब्रह्म । सर्वेऽस्मै देवा बलिष्यन्वहन्ति
(12)

सद्य रसोऽन्तर हृदय आकाशः तस्मिन्त्य पुरुषो मनोऽष्ट । अमुना
हिष्णुमसं । अन्नेण तांशुके । य ण्यस्तन इत्यवल्ग्वने सैन्द येति । यत्रसौके
शातो विवर्तते व्यषाद्य शीर्षकपाले । गुरित्यग्नौ प्रतितिष्ठते पु वदने मयौ
, 13, सुवर्गिण्यादियं मह इति ब्रह्मणि व्याप्नोति म्वराज्य । व्याप्नोति
मनसस्पतिम् वाक् पनिश्चक्षुष्पतिः । श्रोत्रपतिर्विज्ञानं पतिः एतत् ततोऽग्नि
आकाशः शरीरं ब्रह्म । सत्यात्मपाणाय मनोआनन्दम् । शान्तिं समृद्धममृतम् । इति
प्राचीनयोग्योपाख्य ॥ (14)

पृथिव्यन्तरेक्ष क्षीर्दीर्शोऽन्तर दिशाः । अग्निर्वायुरदित्यश्चन्द्रमा नक्षत्राणि ।
अप ओषधयो वनस्पतय आकाश आत्मा इत्यधिभूतम् । अथाध्यन्त्यम् । प्राणो
व्यानेऽप्य हृदयस्समानः चक्षुश्श्रोत्रं मनो वाक् । त्वक् चर्म मां सैन्नावत्स्वदः
ज्जा एतदधि विधाय ऋषिबोद्धन् पाङ्क्तेष्व्या इदं सर्वम् पाङ्क्तेष्वैव
पाङ्क्तैः स्पृणोतीति । (15)

ओमिति ब्रह्म । ओमितीदं सर्वम् । ओमित्ये तदनुकृति ह्रस्ववा अप्यो श्रावयेत्या
श्रावयन्ति । ओमिति सामानि गायन्ति । ओं शोमिति शम्बाणि शंसन्ति । ओमित्यध्वर्यु
प्रतिगार प्रतिगृणाति ओमिति ब्रह्म प्रसीति ओमित्यग्निहोत्रं मनुजानाति । ओमिति
ब्राह्मणः प्रवक्ष्यन्नाह ब्रह्मोपाप्नवानीति ब्रह्मोपाप्नोति । (16)

स्वतश्च स्वाध्याय प्रवचने च । सत्यश्च स्वाध्याय प्रवचने च । तपश्च
स्वाध्याय प्रवचने च दमश्च स्वाध्याय प्रवचने च शमश्च स्वाध्याय प्रवचने
च अन्नश्च स्वाध्याय प्रवचने च अग्निहोत्रश्च स्वाध्याय प्रवचने च अतिथयश्च
स्वाध्याय प्रवचने च मानुषश्च स्वाध्याय प्रवचने च प्रजा च स्वाध्याय प्रवचने च

प्रजनश्च स्वाध्याय प्रवचने च । प्रजातिश्च स्वाध्याय प्रवचनेच । सत्यमिति
सत्यवचारा द्योतर । तप इति तपोनित्य पौरुषिष्टिः । स्वाध्याय प्रवचने एवेति
नक्तो मौन्य । तद्धितपस्तद्धितप । (17)

यह वृक्षस्य रेपिवा । कीर्तिः पृष्ठदिग्गरेव । ऊर्ध्वपवित्रो वृजिनीव
स्वमृतमस्ति दक्षिणं सवर्चसम् । सुमेधा अमृतोक्षितः । इति त्रिशङ्कोर्वेदानुवचनम् ।
(18)

वेदमनूच्याचार्यो ऽन्तेवासिभ्यनुशास्ति । सत्यवदा धमञ्जर स्वाध्यायान्मा
प्रमदः । आचार्याय प्रियं घनमाहुत्य प्रजातन्तु मा व्यवच्छेत्सी । सत्यान् प्रमदितव्यम् ।
घनान्न प्रमदितव्यम् । कुशलान्न प्रमदि तव्यम् । भूतयै न प्रमदितव्यम् । स्वाध्याय
प्रवचनाभ्यान्नप्रमदितव्यम् (19) देवपितृकार्याभ्यान्न प्रमदितव्यम् । मातृ देवो भव ।
पितृ देवो भव । आचार्य देवो भव । अतिथिदेवो भव । यान्यनवहानि कर्माणि ।
तानि मेचितव्यानि । नो इतराणि । यान्यस्माकं सुचस्तिनि । तानि त्वयोपास्यानि ।
20 नो इतराणि । ये केचामव् द्वेया सोम्राहणाः । तेषां त्वयाऽऽसने न
प्रश्नसितव्यम् श्रद्धया देयम् अश्रद्धयाऽदेयम् । श्रिया देयम् । द्विया देयम्
भिया देयम् । संविदा देयम् । अथ यदि ते कर्मविचिकित्सा वा वृत्त विचिकित्सा
व्याप्त्या 21) ये तत्र ब्राह्मणास्तं मर्शिनः । युक्ता आयुक्ताः अलूक्षा धर्मका
मास्त्यु यथा ते तत्र वर्तेन् तथा तत्रवर्तेथाः । अथाम्याख्यातेषु । ये तत्र ब्राह्मणास्तं
मर्शिनः युक्ता आयुक्ताः अलूक्षा धर्मकामास्त्यु यथा ते तेषु वर्तेन् तथा
तेषु वर्तेथा एव अदेशः । एव उपदेशः । एवा वैदोपनिषत् । एतदनुशासनम् ।
एवमुपासितव्यम् । एवमुपैतदुपास्यम् । 22, शन्नो मित्रशश वरुणः शन्नो
भवत्वर्षमा । शन्न इन्द्रो बृहस्पतिः । शन्नो विष्णुरुक्मः । नमो ब्रह्मणे । नमस्ते
वायो । त्वमेव प्रत्यक्ष ब्रह्मसि । त्वामेव प्रत्यक्षं ब्रह्मार्वादिषम् । कृतमवादिषम् ।
सुन्य मवादिषम् । तन्मामवीत् । तद्वक्तामवीत् । आवीमाम् । आवीद्वक्तामम् ।
ओं शान्तिश्शान्तिश्शान्तिः ॥ (23)

सह नाववतु । सह नौ भुनक्तु । सह वीर्यं कर्त्तावहे । तेजस्वि
शुवर्षीतमस्तु मा दिद्विषा वहै ॐ शान्तिश्शान्तिश्शान्तिः । (24)

* * *

ब्रह्मविदानोऽपि परम् । तद्देवाभ्युक्ता । सत्य ज्ञानमन्त ब्रह्म । यो वेद
निहित गुह्यो पनुमे व्योमन् । सोऽश्नुते सर्वान् कामान् ध्येद् ब्रह्मणा

विषश्चितेति । तस्माद्वा एतस्मादुत्पन्न आकाशस्सूतः , आकाशाद्वायुः । वायोऽग्निः ,
अग्ने रूषः अद्भ्यः पृथिवी । पृथिव्या ओषधयः । ओषधीभ्योऽन्नम् अन्नात्पुरुषः ।
स वा एष पुरुषोऽन्तरः समयः । तस्येदंशेऽक्षिरः । अयं दक्षिणः पक्षः । अयमुत्तरः
पक्षः । अयमात्मा । इदं पुच्छं प्रतिष्ठाः । तदप्येष श्लोको भवति (25)

अन्तर्द्वै प्रजा प्रलयन्ते या काश्च पृथिवीं श्रिताः अथो अर्न्नेनैव जीवन्ति
अथैतदपि यन्त्यन्तः । अर्न्नेनैव मृतानां ज्येष्ठमा तस्मात् सर्वोऽप्य मुच्यते । सर्वे वै
तेऽन्नमाप्नुवन्ति । दऽन्नं ब्रह्मोवायते । अर्न्ने हि भूतानां ज्येष्ठम् तस्मात् सर्वोऽप्य
मुच्यते । अन्नाद्भूतानि जायन्ते । जानात्यन्नं वर्धन्ते । अद्य तेऽस्ति च भूतानि तस्मादन्नं
तदुच्यते इति तस्माद्वा एतस्मादन्तरः समयात् । अन्योऽन्तरः आत्मा प्राणमयः । तेनैव
पूर्णः स वा एष पुरुष विध एव । तस्य पुरुष विधताम् । अन्वयं पुरुषविधः । तस्य
प्राण एव शिरः , व्यासं दक्षिणः पक्षः , अपानं उत्तरः पक्षः । आकाश आत्मा पृथिवी
पुच्छं प्रतिष्ठाः । तदप्येष श्लोको भवति । (26)

प्राणन्द्या अनुप्राणन्ति मर्त्यं पश्य इत्येतेः प्राणो हि भूतानामायुः तस्मात्सर्वा
युपमुच्यन्ते सर्वमेव त आयुर्यन्ति । ये प्राणं ब्रह्मोवायते । प्राणो हि भूतानामायुः
तस्मात्सर्वायुपमुच्यन्ते इति । तस्यैव एव शरीरं अन्त्या य पूर्वस्य । तस्माद्वा
एतस्मात्प्राणमयात् । अन्योऽन्तरः आत्मा मनोमयः । तेनैव पूर्णः स वा एष पुरुषविध
एव । तस्य पुरुषविधताम् । अन्वयं पुरुषविधः । तस्य यजुरेव शिरः । ऋगदक्षिणः
पक्षः , सामोत्तरः पक्षः । आदेश आत्मा । अथर्वङ्गिरसः पुच्छं प्रतिष्ठाः । तदप्येष श्लोको
भवति (27)

यतोवाचो निर्वर्त्तते । अप्राप्यमनसा ब्रह्म । आनन्द ब्रह्मणो विद्वान् । न विधेति
कदाचनेति । तस्यैव एव शरीरं आत्मा य पूर्वस्य । तस्माद्वा एतस्मान्मनोमयात् ।
अन्योऽन्तरः आत्मा विज्ञान मयः । तेनैव पूर्णः स वा एष पुरुष विध एव । तस्य पुरुष
विधताम् । अन्वयं पुरुषविधः । तस्य श्रद्धेयश्चिरः । ऋगदक्षिणः पक्षः । सत्यमुत्तरः
पक्षः । योग आत्मा । महः पुच्छं प्रतिष्ठाः । तदप्येष श्लोको भवति । (28)

विशानैव्यश्नन्तनुते कर्माणि तनुन्ति वा । विज्ञानन्देवास्सर्वे ब्रह्म ज्येष्ठमुपसन्ते
विज्ञानं ब्रह्म च ब्रह्म । तस्माच्चेन्न प्रमदन्ति । एतान् पाप्मनो हिन्वा सर्वान् कामान्
धम्मप्रदन्ते इति । तस्यैव एव शरीरं आत्मा य पूर्वस्य । तस्माद्वा एतस्माद्विज्ञानमयात् ।
अन्योऽन्तरः आत्माऽऽनन्दमयः । तेनैव पूर्णः स वा एष पुरुष विध एव । तस्य पुरुष
विधताम् । अन्वयं पुरुषविधः । तस्य त्रिगुणश्च शिरः , वेदा दक्षिणः पक्षः । प्रमोद उत्तरः

आनन्दो ब्रह्मेति व्यजानात्। आनन्दाध्यैव खल्विदानीं भूतानि जायन्ते। आनन्देन जातानि जीवन्ति। आनन्दं प्रयन्त्यपि नावशन्तीति। सैषा भार्गवी वारुणी विद्या परमे व्योमन् प्रतिष्ठिता। य एवं खेदं प्रतिनिष्ठति। आनवानन्नादो भवति। महान् भवति प्रजया पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेना महान् कीर्त्या। (39)

अन्नं नमिन्हात्। तद्वत्तम्। प्राणो वा अन्नम्। शरीरेऽन्नादः। प्राणे शरीरं प्रतिष्ठितम्। शरीरे प्राणः प्रतिष्ठितः। तदेतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितम्। स य एतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितं खेदं प्रतिनिष्ठति। अन्नवानन्नादो भवति। महान् भवति प्रजया पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेना महान् कीर्त्या। (40)

अन्नं परिवर्धते। तद्वत्तम्। आपो वा अन्नम्। ज्योतिरेऽन्नादः। नमज्योतिः प्रतिष्ठितम्। ज्योतिष्याप् प्रतिष्ठिताः। तदेतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितम्। स य एतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितं खेदं प्रतिनिष्ठति। अन्नवानन्नादो भवति। महान् भवति प्रजया पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेना महान् कीर्त्या। (41)

अन्नं बहु कुर्वति। तद्वत्तम्। पृथिवी वा अन्नम्। आकाशोऽन्नादः। पृथिव्यामाकाशः प्रतिष्ठितः। आकाशोऽप्यर्वा प्रतिष्ठिता। तदेतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितम्। स य एतदन्नमन्ने प्रतिष्ठितं खेदं प्रतिनिष्ठति। अन्नवानन्नादो भवति। महान् भवति प्रजया पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेना महान् कीर्त्या। (42)

नक्तञ्चन वसन्ती प्रत्योचक्षते। तद्वत्तम्। तस्माद्यथा कया च विषया बह्वन्नं प्राप्नुयात्। अराध्यस्मा अन्नमित्यावक्षते। एतद्वै मुखतोऽन्नं एतद्। मुखतोऽस्मा अन्नं राध्यते। एतद्वै मध्यतोऽन्नं एतद्। मध्यतोऽस्मा अन्नं राध्यते। एतद्वा अन्ततोऽन्नं एतद्। अन्ततोऽस्मा अन्नं राध्यते [] य एवं खेदो भेद इति वाचिः। योगभेद इति प्राणापानयोः। कर्मोति हस्तयोः। गतिरिति पादयोः। विभुवितरिति पायी। इति मानुषीस्समाज्ञा। अथ दैवी। तृप्तिरिति वृष्टौ। बलमिति विद्युतिः [] यश इति परशु। ज्योतिरिति नक्षत्रेषु। प्रजातिरमृतं मानन्द इत्युपस्ये। सर्वमित्याकाशो। तत्प्रतिष्ठे इत्युपासीत। प्रतिष्ठावान् भवति। तन्मह इत्युपासीत। महान् भवति। तन्मन इत्युपासीत। मानवान् भवति [] तन्नम इत्युपासीत। नम्यन्तेऽस्मै कामाः। तद्वत्तं इत्युपासीत। ब्रह्मवान् भवति। तद्वत्तं परिमर इत्युपासीत। पर्येणप्रियन्ते द्विभक्तस्त पत्नाः। पर्येऽप्रिया भ्रातृव्याः। स यश्चायं पुरुषो यश्चासावाहित्ये। स एकः [] स यश्चैवित्। अस्माल्लोकान्तेत्य। एतन्मयमात्मानमुपसक्तम्या। एत प्राणमयमात्मानमुपसक्तम्या। एत मनोमयमात्मानमुपसक्तम्या। एतैव विशानमयमात्मानमुपसक्तम्या। एतमानन्दमयमात्मानमुपसक्तम्या। इमैल्लोकान् कामान्नोकामरूप्यनुसधरन्।

एतत्सामगायन्नास्तेः ॥ (3) ब्रुहा (3) ब्रुह (3) यं।] अहमन्नमहमन्न महमन्नम्।
 अहमन्नदः (2) हमन्नादोऽ (2) हमन्नाद । अहं श्लोककृद्दहं
 श्लोककृद्दहं श्लोककृत्। अहमस्मि प्रथमजा कृता (3) स्या पूर्वन्देवेभ्यो अमृतस्यना
 (3) मा इ। यो माददाति सह देवमा (3) वा। अहमन्नमन्नमदन्तमा (3) दिसा
 अहं विष्वक् भुवनमभ्यभुवाम्। सुवर्नज्योतीर्षो य एवैव्येद। इत्युपनिषत्। (43)

॥ हरि ओ(3)म् ॥

इति तैत्तिरीयोपनिषदि प्रथमः प्रश्नस्समाप्तः

श्रीः

तैत्तिरीयोपनिषदि द्वितीय प्रश्न प्रारंभः॥

॥ हरि ओ(4)म् ॥

सह नावतु। सह नौ पुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै। तेजस्विनावधौतमस्तु मा
 विद्विषावहै। ओं शान्तिश्शान्तिश्शान्ति

अध्वस्य पारे भुवनस्य मध्ये नक्तस्य पृष्ठे महतो महीयान् शुक्रेण ज्योतीं वि
 समनुप्रविष्टः प्रजापतिश्चरति गर्भेऽन्तः। यस्मिन्निदं सञ्च विचैति सर्वं व्यस्मिन्देवा
 अधिविष्वेनिषेदुः। तदेव भुतन्तदु भव्यमा इदन्तदक्षरे परमे व्योमन्। येन कृतं
 खञ्च दिवं महीञ्च येनादित्यस्तपति तेजसा भ्राजसा च। यमन्तस्समुदे क्वयो
 वयन्तिवदक्षरे परमे प्रजा। यतः प्रसृताः प्रसृती तौर्येन जीवान् व्यचसर्जभूम्याम्।
 यदोषधीभिः पुरुषान्यशूँश्च विवैश मृतानं चराचराणि। अतः परान्यदणीं यसं हि
 परात्परं व्यन्महतो महान्तम्। यदेकमुच्यक्तुमनन्तरूपं विष्वक् पुराणन्तमस परस्तात्।
 (1)। तदेव तन्तदु सत्यमंतु सतदेव ब्रह्म परमह्कवीनाम्। इष्टा पुनं बहुधा
 जातं जायमानं विष्वा बिभर्ति भुवनस्य नामि
 तदेवाग्निस्तद्वायुस्तत्सूर्यस्तदुचन्दमाः। तदेव शुक्रमम् तन्तद्ब्रह्म तदापस्स प्रजापतिः।
 सर्वे निषेधा जशिरे विद्युतः पुरुषादधि। कलामुहूर्तः काष्ठाश्चाहोरात्राश्च सर्वराः।
 अर्घ्यमात्तामार्ः इतवस्सवत्सरश्च कल्पन्ताम्। स आपः प्रदुचे उमे इमे अन्तरिक्षमथो
 सुवः। नैनमुर्ध्वं न तौर्यञ्चन्न मध्ये पस्तिग्रभता न तस्येशो कश्चन तस्य नाममहद्दशः।
 (2) न सन्दृशौ तिष्ठति रूपमस्य न सक्षुषा पश्यति कश्चनैनम्। हृदा मनोवा
 मनसाऽपि क्लृप्तो य एनैर्विदुस्मृतास्ते भवन्ति। अद्भ्यस्स मृतो हिरण्य गर्भ इत्युष्टौ।
 एष हि देवः प्रदिशोनुसर्षाः पूर्वो हि जातस्स उगर्मे अन्तः। स विजायमानस्स
 जनिष्यमाणः प्रत्यङ्मुखास्तिष्ठति विष्वतो मुखः विष्वतश्चक्षुः विष्वतो मुखो
 विष्वतो हस्त उत विष्वतस्यात्। सबहुभ्यान्नमति सपतत्रैर्धावापृथिवी जनयन्देव

एकः वेनस्तत्पश्यन्निश्चयं भुवनानि विद्वान् यत्र विश्वं भवत्येकनोलम्। यस्मिन्निर्दे
 सन्तु किञ्चैकं यः जेतः प्रातश्च विभुं प्रजासुः प्रतद्वेचे समुत्तन् विद्वान् गन्धर्वो
 नाम तस्मिन् विद्वान् (3) श्रीगो। एता विहिता गुह्यं सु वस्तुद्वेष्ट सविनुं पितृन्सत्। स
 नोद्यन्तः निता सख्ययाता घामनिवेदं भुवनानि विद्वान् यत्र देवाः समुत्तमानः ज्ञानास्तुतोये
 यन्मन्त्रोऽन्तः। पवित्रावन्पृथिवीयन्तिसुता परि लोकाग्र्ये मिश्रं परितुष्ट।
 ॥ ४ ॥ तन्मन्त्रेणैवेत्युच्यते तदपश्यन्तः कृत्यं प्रदत्तम्। परो-यन्लोकां परोच
 गुणान् परान् सखां इतिहो दिशश्च, प्रत्यङ्, प्रथमया कृतस्तं भना
 SS-न्मभिः सब भूवः। सन्तःसम्यति मद्भुतं प्रियादन्तः, काव्यम्। यन्ने यन्मन्त्रविषः।
 ऊहोप्यस्व जातवेदोऽप्यन्तिस्वति ममः 4) पशूँश्च महामावह जीवन्तश्च
 दिशोदिशः। यानोर्होसोऽजातवेदो गामभ्यं पुरुषश्चजातः अविध्वज्जगत् अगर्भश्चिवा
 यावांसतया पुरुषस्य विद्मः सइष्टाक्षस्यं महादेवस्यं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्।
 तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्। तत्पुरुषाय विद्महे
 वक्रतुण्डाय धीमहि। तन्नो दन्ति प्रचोदयात्। तत्पुरुषाय विद्महे सर्गं पश्य
 धीमहि 5) यन्ने एतद् प्रोदयात्। एतन्मन्त्रं विद्वान् कृत्यं कृत्यं धीमहि
 तन्नो दुर्गे प्रचोदयात्। नागयन्त्रं विद्वान् कृत्यं कृत्यं धीमहि तन्नो विष्णुः प्रचोदयात्।
 सख्यं परमादेवां इत्यमृता इत्यमृता भवन्ति। तन्ने पापं दुर्गा दुस्वप्नश्चान्ति। तन्मन्त्रान्ते
 रथकान्ते विद्वान् कृत्यं कृत्यं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्। तत्पुरुषाय विद्महे
 वक्रतुण्डाय धीमहि। तन्नो दन्ति प्रचोदयात्। तत्पुरुषाय विद्महे सर्गं पश्य
 धीमहि 6) यन्ने एतद् प्रोदयात्। एतन्मन्त्रं विद्वान् कृत्यं कृत्यं धीमहि
 तन्नो दुर्गे प्रचोदयात्। नागयन्त्रं विद्वान् कृत्यं कृत्यं धीमहि तन्नो विष्णुः प्रचोदयात्।
 सख्यं परमादेवां इत्यमृता इत्यमृता भवन्ति। तन्ने पापं दुर्गा दुस्वप्नश्चान्ति। तन्मन्त्रान्ते
 रथकान्ते विद्वान् कृत्यं कृत्यं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्। तत्पुरुषाय विद्महे
 वक्रतुण्डाय धीमहि। तन्नो दन्ति प्रचोदयात्। तत्पुरुषाय विद्महे सर्गं पश्य
 धीमहि 7) यन्ने एतद् प्रोदयात्। एतन्मन्त्रं विद्वान् कृत्यं कृत्यं धीमहि
 तन्नो दुर्गे प्रचोदयात्। नागयन्त्रं विद्वान् कृत्यं कृत्यं धीमहि तन्नो विष्णुः प्रचोदयात्।
 सख्यं परमादेवां इत्यमृता इत्यमृता भवन्ति। तन्ने पापं दुर्गा दुस्वप्नश्चान्ति। तन्मन्त्रान्ते
 रथकान्ते विद्वान् कृत्यं कृत्यं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्। तत्पुरुषाय विद्महे
 वक्रतुण्डाय धीमहि। तन्नो दन्ति प्रचोदयात्। तत्पुरुषाय विद्महे सर्गं पश्य
 धीमहि 8) यन्ने एतद् प्रोदयात्। एतन्मन्त्रं विद्वान् कृत्यं कृत्यं धीमहि
 तन्नो दुर्गे प्रचोदयात्। नागयन्त्रं विद्वान् कृत्यं कृत्यं धीमहि तन्नो विष्णुः प्रचोदयात्।
 सख्यं परमादेवां इत्यमृता इत्यमृता भवन्ति। तन्ने पापं दुर्गा दुस्वप्नश्चान्ति। तन्मन्त्रान्ते
 रथकान्ते विद्वान् कृत्यं कृत्यं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्। तत्पुरुषाय विद्महे
 वक्रतुण्डाय धीमहि। तन्नो दन्ति प्रचोदयात्। तत्पुरुषाय विद्महे सर्गं पश्य
 धीमहि

नमसौ घृता यथा पूर्वमकल्पयत् दिवञ्च पृथिवीञ्चान्तरिक्षमथो सुवः। यत्पृथिव्यौ
 रजस्त्वमान्तरिक्षे विरोदसी। इमौस्तदापो वरुणः पुनात्वधर्मर्षणः। एष भूतस्य पथ्ये
 भुवनस्य गोप्ता। इह पुण्यकृतौल्लोकानेष मृत्योर् हिमनयम् द्वापापृथिव्योर्
 हिष्मयम् स श्रितु सुवः। (9) सनस्सुवस्स शिशधि। अर्द्व्यलतिज्योतिरहमस्मि।
 ज्योतिर्ज्वलति बह्वहमस्मि। यौऽहमस्मि त्रेहमस्मि। अहमेवाह मा जुहोमिस्वहा
 अकार्यकार्यवकीर्णो स्तेनो भूषहा गुरुतन्पगः। वरुणोऽपान्धमर्षणस्तस्मात् तापात्
 प्रमुच्यते। रजो शुमिस्त्वमा गेदयस्व प्रवदन्ति घोरः। पुनन्तु क्रषय पुनन्तु वसंव
 पुनातु वरुणः पुनात्वधर्मर्षणः अहंन् शुभमुह प्रथमे विवर्मज्जनयन् प्रजा
 भुवनस्य राजा। 10, वृषापवित्रे अधितानो अय्ये बृहत्सोमो वावृषे सुवत इन्दुः।
 जातवेदसे सुनवाग्रसोममरानोदतो निदहानि वेदः। सनः पृषदति दुर्गाणि विश्वा नावेव
 मिन्धुन्दुरिताऽत्यग्निः। तामग्निवर्णं तपसाज्ज्वलन्तो वैराचनो कर्मफलेषु जुष्टाम्।
 दुर्गन्तिवो शरणमह प्रपद्ये सुतरसितस्मेनम अग्ने त्य पाववा नव्यो अस्मान्
 श्वान्तरितति दुर्गाणि विश्वा पूषच पृथ्वी बहुलान उर्वो भवातोकाय तनयाय शैय्योः।
 विश्वानिने दुर्गाजातयदस्मिन्धुन्ननावा दग्धतिपवि। अग्ने अत्रिवन्ननस
 एगानोऽस्माक बोध्यविना तनूनाम्। पुननाजितुं सहमान मग्निमुष्टु हुवेम परमाधमपणातु।
 सनः पृषदति दुर्गाणि विश्वा क्षामहेवा अति दुर्गिताऽत्यग्निः। वृत्नोषे कमीड्या
 अध्वेषु सनाच्चहोता नव्यश्व सन्नि स्वाञ्चामने तनुव विप्रयस्या स्म यज्ञ
 शौचगयाभजस्या (11)

भूर्भुवः पृथिव्यै स्वाहा भुवोऽन्तरिक्षाय स्वाहा सुवरादित्याय दिवे स्वाहा
 भूर्भुवः सुवरादित्याय दिवे स्वाहा भूर्भुवः सुवरादित्याय दिवे स्वाहा भूर्भुवः सुवरादित्याय दिवे स्वाहा
 ओम्। (12)

भूर्भुवः पृथिव्यै स्वाहा भुवोऽन्तरिक्षाय स्वाहा सुवरादित्याय दिवे स्वाहा
 भूर्भुवः सुवरादित्याय दिवे स्वाहा भूर्भुवः सुवरादित्याय दिवे स्वाहा भूर्भुवः सुवरादित्याय दिवे स्वाहा
 ओम्। (13)

भूर्भुवः पृथिव्यै स्वाहा भुवोऽन्तरिक्षाय स्वाहा सुवरादित्याय दिवे स्वाहा
 भूर्भुवः सुवरादित्याय दिवे स्वाहा भूर्भुवः सुवरादित्याय दिवे स्वाहा भूर्भुवः सुवरादित्याय दिवे स्वाहा
 ओम्। (14)

एहि नो अग्न एहसे स्वाहा एहि नो विश्व देदसे स्वाहा यश एहि विश्ववसे
 स्वाहा सर्व एहि शशकतो स्वाहा। (15)

यश्छन्दसामुषमो विश्वरूपश्छन्दोभ्यश्छन्दोऽस्याविवेशः सती शिव्यः पुरो
वाचोपनिवदिन्दो ज्येष्ठ इन्दियाय ऋषिभ्यो नमो देवेभ्यस्वधा सितृभ्यो
भूर्भुवस्सुवरोम्॥ (16)

नमोब्रह्मणेश्वरणे मे अस्त्वनिरुक्तरणन्धारयिता भूयात् कर्णयोश्श्रुतं भाच्योद्भवं
ममामुष्य ओम्॥ (17)

ऋतन्तपस्सत्यन्तपश्श्रुतन्तपश्शान्तन्तपोदानन्तपो यज्ञन्तपो भूर्भुवस्सुवर्ब्रह्म
तदुपस्सैक्तपः॥ (18)

यथा वृक्षस्य संपुष्पितस्य दूराद्गन्धो वात्येव पुष्पस्य कर्मणो दूराद् गन्धो वाति
यथाऽसि धारां कर्तुंऽवहितामयकामेद्यद्येयुषे हवावेह यदिष्यामि कर्तुं
पतिष्यामीत्येकममृतात्मानं जुगुप्सौ॥ (19)

अणोरणीयान्महतो महीयान्माता गृह्या निरितोऽस्य जन्तोः। तमेकतुं पश्यति
वीतशोको घातु प्रमादन्महिमानमीशम्, सप्त प्रजा प्रभवन्ति
तस्मात्सप्तार्चिषस्सप्तमिधस्सप्तजिह्वाः सप्तइमे लोकाद्येषु चरन्ति प्रोणा गुहाशयानि
हितास्सप्त सप्ता। अतस्समुदा गिरयश्च सर्वेऽस्माभ्य दन्तेभ्यश्च वस्सर्वे रूपाः
अतश्च विश्वाऽर्वाधयो रसाश्च यनेषु भूतमिष्टं त्यन्तरात्मा ब्रह्मा देवानां पदवी
कंक्षीना ऋषिर्विप्राणां महिषो मुगाणाम्। श्वेनो गृध्राणां स्वधितिर्वनानां सोमः पवित्रमत्यैति
रेभन्। अजामेकौल्लोहित शुक्लकृष्ण ब्रह्मो प्रजा जनयन्तो सरूपाम्। अजोहोको
जुषमाणोऽनुशेते जहात्येना भुक्त भोगामजोऽन्यः॥ (20) हंसश्शुचिषद्वसुरन्तरिक्ष
सद्योतावेदिषदतिथिर्दुरोणसत्। नुषद्गसदृत सद् व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा
ऋत बृहत्। यस्माज्जाता न परा नैव किञ्चनस य आविवेशु भुवनानि विश्वा
प्रजापतिः प्रजया सैव्विदुमस्त्रीणि ज्योतीं वि स यते सर्वोद्भूतो विघर्तारं हवामहे
वसोः कुविद्वनार्तिनः। सवितारन्नुचक्षसम्। अद्य नो देवमवितः प्रजावय्यावोस्सौम्यम्।
परादुष्वनिर्यसुवा विश्वानि देवसवितर्दुरितानि परामुच यदमदन्तन्म आसुवा। (21)

मधुकाता ऋतायते मधु क्षरन्ति स्निग्धवः। माध्वोर्नन्सन्त्योषधीः।
मधुनक्तनुतोषसि मधुमत्पार्थिवं रजः मधुद्वैस्तु न पितॄ मधुमान्नो वदस्पतिर्मधुमौ
अस्तु सूर्य माध्वोर्गवौ भवन्तु नः। वृत्त मिमिक्षा घृतमस्य योनिर्भूते श्रितो
घृतमुवस्य घाम। अनुष्वघमावेह मद्यस्व स्वाहकृतेष्वृष भवशिहव्यम्। सुनुदादुर्मिर्म

धूमो उदारदुर्षुना समपृतत्वमानः। घृतस्य नाम गुह्यैर्यदस्ति जिह्वा देवानाम् मृतस्य
नामि (22) क्यन्नाम प्रब्रवाणा घृतेनस्मिन् यज्ञे धारयामासमामि। उपब्रह्म
शृण्वच्छस्यमानञ्चतुश्शृङ्गोवमोद् गौर एतत्। चत्वारि शृङ्गा त्रयी अस्य पादा द्वे
शीर्षे सप्त हस्तासो अस्या त्रिधा बद्धो वृषपो रौरवोति महो देवो मर्त्या आविवेश।
त्रिषंहितं परिमिर्गुह्यमानङ्गवि देवासोमृतमन्वविन्दन्। इन्द्र एव सूर्य एकञ्चजान
वेनादेकं न्वर्ध्या निष्टतक्षु यो देवाना प्रथमं पुरस्ताद्विष्वाधिको रुदो महर्षि।
हिरण्यगर्भं पश्यत आदमानं सनी देवशशुभया स्पृत्या सैय्युनक्तु। यस्मात्परन्ना
परमन्ति किञ्चित् द्यस्मान्नाणीयोऽन ज्यायैऽस्ति कश्चित्। वृक्ष इव स्तब्धो दिवि
तिष्ठत्ये कस्तेनदं पूर्णं पुरुषेण सर्वम्। (23)

न कर्मणा न प्रजया धनेन त्यागेनैके अमृतत्वमानशु । परेणनक्रान्ति
तितद्गुहायैव्यि धाजते यद्यतयो विशन्ति। वेदान्त विज्ञान सुनिश्चितार्थास्सन्वास
योगाद्यतयश्शुद्ध सत्वाः। ते ब्रह्मलोके तु परान्तकाले परामृतात्परिमुच्यन्ति सर्वे।
दह्विष्याम परवैरम घृतैर्यत्पुण्डरीकं पुरमध्य सैस्थम्। तत्रापि दृष्ट्वा
गुणैर्विज्ञोक्तस्तस्मिन् यदन्तस्तदुपामितव्यम्। यद्वेदादी स्वरः प्रोक्तो वेदान्तं च
प्रतिष्ठितः। तस्य प्रकृतिर्लोकस्य य परस्म्यहंस्वरः। (24)

सहस्र शीर्षान्तेनैतिस्वाभौतिस्वज्ञं घृतम्। निस्वन्नासगगनेतमुभरं परमं
प्रमम्। विस्वत परमन्तिर्द्विस्वन्नारायणं हरिम्। विस्वदेवेदं पुरुषस्तादृश
मुपजीवति। पतिर्विस्वस्मात्मेस्वरं शास्वतं शिवमच्यु तम्। नारायण
महज्ञेयैस्विस्वात्मान परायणम्। नारायण पर ब्रह्म तत्त्वंन्नारायणः परं नारायणपरो
ज्योतिरत्मा नारायणः पर यस्व किञ्चित्जगत्तस्मिन् दृश्यतेऽश्रूयतेऽपिवा अन्तर्बहि
श्चनत्सर्वं व्यत्य नारायणस्थित (25) अनन्तमव्ययङ्कविं मन्द्रेऽनैर्विस्वश
घुषम्। पदमकोशं प्रतिकाशं हृदयञ्चाप्यधोमुखम्। अधोनिष्ठ्या वितस्त्यानु
नाभ्यामुपरि तिष्ठति हृदयन्तर्द्विजानीयद्विस्वस्या यतन महत्। मन्तव्यं सिरोपिस्तुल
बन्त्या कोऽस्मिन्मम् तस्यान्तं सुखिं मूक्षन्त स्मिन्धमर्वं प्रतिष्ठितम्। तस्य
मध्ये महानग्निर्विस्वार्चिर्विस्वनो मुखः। सोऽग्रपुणिव मजन्तिष्ठन्नाहारमजरः कुविः।
सन्तापयति स्व देहमापादतलमस्तकम्। तस्य मध्येवह्निर्शिखा अणीयोर्ध्वा व्यवस्थितः।
नीलतौर्यदं मध्यस्थाविद्युस्तेलेखेव पास्वरा नीवार शूकयत्तन्वो पीता पास्यात्तन्मूषमा।
तस्याश्शिखया मध्ये परमात्मा व्यवस्थितः। स ब्रह्मा स शिवस्सेन्द्रस्मोऽक्षः
परमस्वराट्। (26)

ऋतं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषकृष्णं पिङ्गालम्। ऊर्ध्वरितं विष्णुः। त्रिस्वरूपायवै

नमः॥ (27)

आदित्यो वा एष एतन्मण्डलं तपति तत्र तत्र ऋचस्तदृचा मण्डलं स
ऋचैर्ल्लोकोऽथ य एष एतस्मिन् मण्डलेऽर्चिर्दीप्यते तानि सामानि स
साम्नाँल्लोकोऽथ य एष एतस्मिन्मण्डलेऽर्चिर्वि पुरुषस्तानि यजूं वि स यजुषा मण्डलं
स यजुषाँल्लोकस्तथा त्रय्येव विद्यालपति य एषोऽन्तरादित्ये हिरण्यमयः पुरुषः। (28)

आदित्यो वै तेज ओजोवलं यशः श्चक्षुश्श्रोत्रमात्मा मनो मन्युर्मनुर्मृत्युस्सत्यो
मित्रो वायुरङ्काशः प्रणो लोकपालः कः किं तत्सत्यमन्नमायुरमृतौजीवो विश्वः
कनयस्स्वर्गपुष्टागस्तिस्रवत्सुर इति सैव्वत्सरोऽसावादित्यो य एष पुरुष एष
भूतानामधिपतिर्ब्रह्माणस्सद्युज्यं सलोकताम्नात्प्रेतासामेव देवतानां सायुज्यं
सर्षटितां समानं लोकतामाप्नोति य एवैव्येदैत्युपनिषत्॥ (29)

घृणिस्सूर्य आदित्यो मर्चयन्ति तपस्सत्यं मधु क्षरन्ति तद् ब्रह्म तदाप आपो
ज्योतीरसोऽमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्सुखमेमां। (30)

सर्वो वै रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु। पुरुषो वै रुद्रस्सन्महो नमो नमः।
विश्वं भूतं भुवनं चित्रं बभूवुः जातञ्जायमानञ्च यत्। सर्वेह्येष रुद्रस्तस्मै रुद्राय
नमो अस्तु॥ (31)

कद्रुदाय प्रचेतसे मीढृष्टमाय तव्यसे। वोचेम शन्तर्महदे। सर्वेह्येष रुद्रस्तस्मै
रुद्रायनमो अस्तु॥ (32)

नमो हिरण्यबाहवे हिरण्यपलयेऽम्बिका पतय उमापतये नमो नमः। (33)

यस्य वै कंक्षन्वग्निहोत्रहवणी भवत प्रतिष्ठिताः
प्रत्येवास्यार्हुतवस्तिष्ठन्त्यथो प्रतिष्ठित्यै॥ (34)

कुणुष्वपान इति यजुचं॥ (35)

आदितिर्देवा गन्धर्वा मनुष्या पितरोऽसुराग्देवा सर्वं भूतानां माता मेदिनी
महती मती मावित्री मयत्री जगत्युर्वो पृथ्वी बभूव विश्वाभूता कतया कायासा
सवेत्यमृतेति वसिष्ठः॥ (36)

आपो वाइदं सर्वेविविक्ता भूतान्याप प्राणा वा आपः पशव
आपोऽमृतमापोऽन्नमापस्सग्राडापो विराडापस्स्वरडापश्छन्दा स्यापो ज्योती व्यापस्स
त्यमापस्सर्वदिवता आपो भूर्भुवस्सुवराप ओम्। (37)

निविष्टोऽमृतञ्जुहोमि। उदानाय स्वाहा। समाने निविष्टोऽमृतञ्जुहोमि। समानाय
स्वाहा। ब्रह्मणि म आत्माऽमृतत्वाय॥ (48)

प्राणे निविष्टोऽमृतञ्जुहोमि। शिवो मां विशाखदाहाय। प्राणाय स्वाहा। अपाने
निविष्टोऽमृतञ्जुहोमि। शिवो मां विशाखदाहाय। अपानाय स्वाहा। व्याने निविष्टोऽमृ
तञ्जुहोमि। शिवो मां विशाखदाहाय। व्यानाय स्वाहा। उदाने निविष्टोऽमृतञ्जुहोमि। शि
वो मां विशाखदाहाय। उदानाय स्वाहा। समाने निविष्टोऽमृतञ्जुहोमि। शिवो मां
विशाखदाहाय। समानाय स्वाहा। ब्रह्मणि म आत्माऽमृतत्वाय॥ (49)

अमृतमिष्टममसि॥ (50)

श्रद्धायां प्राणे निविश्यामृतं हुतम्। प्राणमने नाप्यायस्व। अपाने निविश्यामृ
तं हुतम्। अपानमने नाप्यायस्व। व्याने निविश्यामृतं हुतम्। व्यानमने नाप्यायस्व।
उदाने निविश्यामृतं हुतम्। उदानमने नाप्यायस्व। समाने निविश्यामृतं हुतम्।
समानमने नाप्यायस्व। ब्रह्मणि म आत्माऽमृतत्वाय॥ (51)

प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मांऽऽविशान्तकस्तेनान्नेनाप्यायस्व । (52)

अद्भुष्टमात्रः पुरुषोऽद्भुष्ट च समाश्रितः । ईशस्सर्वस्य जगतः प्रभुः श्रीणार्तिं
विश्वमुक् ॥ (53)

मेघादेवी जुषमाणा आगा द्विष्वाची मदा सुमनस्यभाना । त्वया जुष्टो नृदमना
दुरुक्लान् बृहददेम विदधे सुवीराः । त्वया जुष्टं ऋषिर्मवति देहि त्वया ब्रह्मोऽऽगत
श्रीरुत त्वया । त्वया जुष्टश्चित्रं विन्दते वसु सानो जुषस्व दधिणेनमेधे ॥ (54)

मेघां म इन्द्रो ददातु मेघान्देवी सरस्वती । मेघां मे अश्विनी देवा वाघन्तां
पुष्करज्या ॥ (55)

अप्सरसु च या मेघा गन्धर्वेषु च यन्मनः । दैवी मेघा मनुष्यजा सा मां मेघा
सुरभिर्जुषताम् ॥ (56)

अप्सो मेघा सुरभिर्विश्वरूपा हिरण्यर्णा जगती जगम्या । ऊर्जस्वती पर्यसा
पित्रमानु सा मां मेघा सुप्रतीका जुषताम् ॥ (57)

सद्यो जगत् प्रपद्यामि सद्यो ज्ञाताय वै नमः । भवे भवे नार्ति भवे भजस्वमां
भयोर्ध्रुवाय नमः ॥ (58)

वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो
बलविकरणाय नमो बलप्रमथनाय नमस्सर्वभूत दमनाय नमो मुनेर्नमः ॥ (59)

त्वक् चर्म मांस रुधिर मेदोऽस्थि मज्जा मे शुद्ध्यन्तां ज्योतिरहं धिरजाविपाप्मा
भूयासे स्वाहा ॥(69)

शब्द स्पर्श रूप रस गन्धा मे शुद्ध्यन्तां ज्योतिरहं धिरजाविपाप्मा
भूयासे स्वाहा ॥(70)

पृथिव्यप् तेजो वाय्वाकाशा मे शुद्ध्यन्तां ज्योतिरहं धिरजा विपाप्मा
भूयासे स्वाहा ॥(71)

अन्नमय प्राणमय मनो मय विशानमयानन्दमयामै शुद्ध्यन्तां
ज्योतिरहं धिरजाविपाप्मा भूयासे स्वाहा ॥(72)

विविधै स्वाहा ॥(73)

षोडशै स्वाहा ॥(74)

उत्तिष्ठ पुरुष हरीलौहित पिङ्गलाक्षि देहि देहि ददापयिता मे शुद्ध्यन्ता
ज्योतिरहं धिरजाविपाप्मा भूयासे स्वाहा ॥(75)

ओं स्वाहा ॥(76)

सत्यं परमं सत्यं सत्येन न सुवर्गल्लोकाच्च्यवन्ते कदाचन सतां हि
सत्यन्तस्मात्सत्ये रमन्ते तप इति तपो नाम शान्तपर्यव्यद्धि परन्तपस्तद् दुर्धर्षन्तद्दुरा
धर्षं तस्मात्तपसि रमन्ते दम इति नियतं ब्रह्मचारिणस्तस्मादमे रमन्ते शम इत्यरण्ये
मुनयस्तस्माच्छमे रमन्ते दानमिति सर्वेणि भूतानि प्रशंसन्ति दानान्निति दुष्करं तस्माद्दाने
रमन्ते धर्म इति धर्मेण सर्वमिदं परिगृहीतव्यमिति दुश्चरन्तस्माद् धर्मे रमन्ते प्रजन
इति भूयां सुस्तस्माद् भूयिष्ठाः प्रजायन्ते तस्माद् भूयिष्ठाः प्रजन्ते रमन्तेऽग्नय इत्याहु
तस्मादग्नय आघातव्या अग्निहोत्रमित्याहु तस्मादग्निहोत्रे रमन्ते यज्ञ इति यज्ञेन हि देवा
दिद्यद्गतास्तस्माद्यज्ञे रमन्ते मानसमिति विद्वांसस्तस्माद्विद्वांस एव मानसे रमन्ते
न्यास इति ब्रह्मा ब्रह्माहि परः परी हि ब्रह्मा तानि वा एतान्यवराणि तपांसि न्यास
एवात्यरेचयद् य एवैवेदेत्युपनिषत् ॥(77)

प्राजापत्यो हारुणिस्सुपर्णे यः प्रजापतिं पितरमुपससार किं भगवन्तः परमैव्वदन्ती
ति तस्मै प्रोवाच सत्येन वायुयवाति सत्येनादित्यो रचते दिवि सत्यैव्व्याचः प्रतिष्ठा
सत्ये सर्वं प्रतिष्ठितं तस्मात्सत्यं परमं वदन्ति तपसा देवा देवतामग्न
आयन्तपसर्षेयस्सुवर्चविन्दन् तपसा सपत्नान् प्रणुदन्त्यतीस्तपसि सर्वं प्रतिष्ठितं
तस्मात्तपः परमैव्वदन्ति दमेन दन्ताः किल्बिषमवधूवन्ति दमेन ब्रह्मचारिणस्सुवर्गच्छन्

दमो पुनमान्दुराघर्षदमै सर्वं प्रतिष्ठित तस्माद्यः परमै वदन्ति शमेन शान्ता
 दिश्यामावदन्ति इमेन नाक पुनयोऽन्यथिन्दन् शानो पुनमान्दुराघर्षैः शमै सर्वं
 प्रतिष्ठित तस्माच्छमः परमै वदन्ति दमैः यज्ञानीत्यस्य दक्षिणा लोकेदानार् सर्वं
 पुनन्युपजीवन्ति दामेनरा तीरपनुदन्त दामेन द्विषन्तो मित्रा भवन्ति दाने सर्वं
 प्रतिष्ठितनम्यमानः परमैवदन्ति धर्मो विश्वस्य जगतः प्रतिष्ठा लोके धर्मिष्ठं प्रजा
 उपमर्शने धर्मेन पश्यन्पनुति धर्मै सर्वं प्रतिष्ठित तस्माद्धर्मै परमैवदन्ति प्रजन्तै
 यै प्रतिष्ठा साधु प्रजायस्तनुन्तन्वानः पितृणादनुणो भवन्ति तदैव तस्यानुण
 तस्मात्प्रजनन परमैवदन्त्याग्नयो वै त्रयो विद्या देवयज्ञः पन्था गार्हपत्य ऋक् पृथिवी
 मधन्मन्त्रा हव्यं पवनो यजुर्नग्निर्भेषजम् देव्यमाहवनीयस्सायं सुवर्गो लोको
 बुक्तस्मादग्नीन् परमैवदन्त्यग्निहोत्रं सत्यं प्रातर्गृहणानिष्कृतिविषयं सुरुतेव्यश्
 ऋतुना प्रायणै सुवर्गस्य लोकस्य ज्योतिस्तस्मादग्निं हेतुं परमैवदन्ति यज्ञ इति यज्ञेन
 हि देवा दिवद्गता यज्ञेनःसुगुणपनुदन्त यज्ञेन द्विषन्तो मित्रा भवन्ति यज्ञे सर्वं प्रतिष्ठित
 तस्माद्यज्ञः परमैवदन्ति मानमैवै प्राजापत्यं पक्विं मानसेन मनसा साधु पश्यति
 मानसा ऋषयः प्रजा असृजन्त मानसे सर्वं प्रतिष्ठित तस्मान्मानसः परमै वदन्ति
 न्यास इत्याहुर्मनीषिणो ब्रह्मन् ब्रह्म 'पञ्च कतमस्स्वदमुं प्रजापतिस्मव्यधर
 इति सैव्यधरोऽमावन्त्यो यज्ञ आदित्ये पुरुषस्स परमेष्ठो ब्रह्मात्मा
 यन्मिदित्यस्मपति रश्मिर्नित्यः परम्यो धर्मोपर्वन्देरीयधि वनस्पतयः प्रजायन्त
 अपधि वनस्पतिविन पवयन्तेन प्राण प्राणैर्बलं बलेन तपस्तपसा श्रद्धा
 ऋद्ध्या मेधा मेधया मनोवा मनोवया मनो मनसा शान्तिश्शान्त्या चित्तिश्चित्तेन
 म्यति स्मृत्या स्मरं स्मारेण विज्ञानैर्विज्ञानेनात्मनैवै रयति तस्मादनन्दन्
 धनवर्षयेनानि ददात्यन्तात्प्राणा भवन्ति पुनरा प्राणैर्मनो मनसश्च विज्ञानैर्विज्ञानादमन्दो
 ब्रह्मवेतिस्मवा एष पुरुष पञ्चवचा पञ्चवात्मा येन सर्वमिदं प्रोक्तं पृथिवी
 पान्तरिभञ्च द्यौश्च दिश इवावांतर दिशाश्च सर्वं सर्वमिदं जगत्सञ्च पुनरस
 मव्यञ्जिंशमस्सुप्तं ऋतजा रयिष्ठः ऋद्धा सत्यो महस्वान्तमसो वरिष्ठः शान्तो
 तमेव मनसा हृदा चक्षुषीन् मृत्युमुपयाहि विद्वान् तस्मान्न्यास मेवान्तपममति
 गिक्वमदुर्वमृण्वो विमृमि प्राणे त्वमसि सन्धाना ब्रह्मन् त्वमसि विश्वसृक् तैजोद
 त्स्वमव्यन्तेर्वर्चोदास्त्वमसि सूर्यस्य हुम्नोदास्त्वमसि चन्द्रमेस उपयामगृहोतेऽसि
 ब्रह्मणे त्वामहम् ओमिन्यात्मनैयुञ्जीतेतद्वै महोपनिषद् देवानाङ्गद्वीय
 एवैश्वेदं ब्रह्मणो महिमानमाप्नोति तस्माद् ब्रह्मणो महिमानमित्युपनिषत् । (78)

तस्यैवंविदुषो यज्ञस्यात्मा यजमानश्शुद्धः पत्नी शरीरमिधमग्रे वेदिलोमानि
 बर्हिर्वेदशिखाहृदयैर्यूपः काम आज्यं यन्तु पशुस्तपोऽग्निश्शम्भिता दक्षिणा
 वाग्धेता प्राण उद्गता चक्षुरध्वर्युर्मनो ब्रह्मा श्रोत्रमग्नीद्यावधियते सादीप्ता यदश्रवाति
 यत्पिबति तदस्य सोमपूर्णं व्यदमते तदुपसदो यत्सुञ्चन्त्यु पविशत्युत्तिष्ठते च
 स प्रवर्ग्यो यन्मुञ्चु तदाहवनीयो यदस्य विज्ञानं तज्जुहोति यत्सायं प्रातरन्ति
 तत्समिधो यत्सायं प्रातर्मध्यन्दिनञ्च ताति सर्वानि ये अहोरात्रे ते दर्श पूर्णमासी ये
 ऽर्घमासाश्च मासाश्च ते चातुर्मास्यानि यः ऋतवस्ते पशुबन्वा ये सैव्यत्सराश्च
 परिवत्सराश्च तेऽहं गणान्मर्त्यं वेदुर्सैव्या एतत्सत्रैर्यन्मरणं तदवभृथ एतद्वै
 जगामर्यमग्निहोत्रं सत्रैव्य एतैर्विद्वन्मुदगयने प्रसीयते देवानामेव महिमानं
 गुत्वाऽऽदित्यस्य सायुज्यं गच्छत्यथ यो दक्षिणे प्रसीयते पितृणामेव
 महिमानङ्गान्वा चन्द्रमसस्सायुज्यं गच्छत्येतौ वै सूर्या चन्द्रमसौमहिमानी ब्राह्मणो
 विद्वानभिजयाति तस्माद् ब्राह्मणो महिमा नमाप्नोति तस्माद् ब्राह्मणो महिमानमित्युपनिषत्
 ॥(79)

सहनायवतु । सहनीं पुनक्तु । सह वीर्यं कस्वावहै । तेजस्वि नायधीतमस्तु
 मा विद्विषावहै । ओं शान्तिश्शान्तिश्शान्तिः ॥

॥ हरिः ओ(3)म् ॥

॥ तैत्तिरीयोपनिषदि द्वितीयः प्रश्नस्समाप्तः ॥

॥ तैत्तिरीयोपनिषत् समाप्ता ॥

श्रीः

॥ नारायणोपनिषत् ॥

अथ पुरुषोऽवै नारायणोऽकामयत प्रजास्सृजेयेति । नारायणा त्प्राणो जायते।
 मनस्सर्वेन्द्रियाणि च ; खं वायुर्ज्योतिरापः पृथिवी विश्वस्य घोरिणी । नारायणाद् ब्रह्मा
 जायते । नारायणाद्रुदो जायते । नारायणादिन्द्रो जायते । नारायणात्प्रजापतयः
 प्रजायन्ते । नारायणाद् द्वादशादित्या रुद्रा वसवस्सर्वाणि च कन्दुंसि । नारायणादेव
 समुत्पद्यन्ते । नारायणात्प्रवर्तन्ते । नारायणोप्रलीयन्ते । एतद्ग्वेदशिरो योऽधीते ।
 अथ नित्यो नारायणः । ब्रह्मा नारायणः । शिखश्च नारायणः । शुक्लश्च नारायणः ।
 कालश्च नारायणः । दिशश्च नारायणः । विदिशश्च नारायणः । कुर्ध्वं
 चनारायणः । अधश्चनारायणः । अन्तर्बहिश्च नारायणः । नारायण एवेदं सर्वम् ।

यद्भूत यच्च भव्यम् । निष्कलङ्को निर्विकल्पो निरञ्जनो निराख्यातश्शुद्धा देव
एको नारायणः । न द्वितीयोऽस्ति कश्चित् । य एवैवेदः । स विष्णुरेव भवति स
विष्णुरेव भवति । एतद्यजुर्वेद शिरोयोऽधीते । ओमित्यग्रे व्याहरेत् । नम इति पश्चात्
नारायणायैत्युपनिष्ठात् । ओमित्येकाक्षरम् । नम इति द्वे अक्षरे नारायणोति

पञ्चाक्षराणि । एतद्वै नारायण स्याष्टाक्षर पदम् । यो ह वै नारायण स्याष्टाक्षर पदमध्यति ।
अनपन्नवस्त्वर्वायुरेति । विन्दते प्राजापत्यं रायस्यो धनौपत्यम् । ततोऽमृतत्वमश्नुते
ततोऽमृतत्वमश्नुत इति । य एवैवेदः । एतत्सामवेद शिरोयोऽधीते । प्रत्यगानन्द
ब्रह्मपुत्रं प्रणवस्स्वरूपम् । अकार उकार भकार इति । तन्नेकधा समभरत् तदेतदौमिति
। यमुक्त्वा मुच्यते योगी जन्म संसार बन्धनात् । ॐ नमो नारायणायैति
मन्त्रोपासकः । वैकुण्ठं भुवनं लोकद्वयमिष्यति । तदिदं पुरं पुण्डरीकं विज्ञानघनम् ।
तस्मात्तटिदापमात्रम् । ब्रह्मण्यो देवकोपुत्रो ब्रह्मण्यो मधुसूदनोम् । सर्वभूतस्य मेक
नारायणम् । कारणरूपमकारं परं ब्रह्मणम् । एतदयर्वशिरो योऽधीते प्रातरधीयानो
रात्रिकृतं पापं नाशयति । सायमधीयानो दिक्सकृतं पापं नाशयति । सायं प्रातरधीयानो
पापोऽपापो भवति । माध्यन्दिनमादित्यामिमुखोऽधीयानः । पञ्चमहापातकोपपातकात्
प्रमुच्यते सर्वं वेदपारायणं पुण्यं लभते नारायणं सायुज्यं मवाप्नोति
नारायणसायुज्यमवाप्नोति । य एवैवेदः । इत्युपनिषत् ॥

॥ वेदारंभः ॥

अग्निं यौल्ले पुरोहितैर्यज्ञस्य देवमृन्विजम् । होतारं रत्नधातमम् ॥

इमे त्वोर्ज्ज्वा वायवस्थोपायवंस्य देवो वंस्सविता प्रार्थयतु श्रेष्ठतमायकर्मण
आप्यावध्वमधिन्दा देवभागमूर्जस्वलेः पयस्वती प्रजावतीरनयोवा
अयश्चामायस्तेन ईशत माधशसो रुदस्य हेति परिवो वृणक्तु ध्रुवा अन्मिन् गोपतौ
स्यात बह्वीर्यजमानस्य पशून् पाति ॥

अग्न आयाहि वीतये गृणानो इव्यदातये । निहोता सधिस बर्हिषि ॥

शन्नो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतये । शैव्योऽभिषवन्तु नः ।

॥ यजुर्वेद पारायणं पूर्तिः ॥

समुद्र उदरमन्तरिक्षं पायुर्द्धावा पृथिवीं आण्डौ द्रावा शेषस्सोमो रता यज्वं जन्म्यते
तद्विद्योतते यद्विधुते तत्स्थनयति यन्मेहति तद्वर्धति वागेवास्य वागहर्वा अश्वस्य
जायमानस्य महिमा पुस्तं जायते गर्भिनं महिमा पशुचादनुजायत एतौ वै मरिमान्
धूमि तस्सव धूवतु ह्यो देवानवहदवसुरान् वाजो गन्धर्वा अश्वी

भनुष्यान्तसमुदो वा अश्वस्य योनिस्समुदो बन्धुः ॥

यदंशपूर्णमासौ यजते । अश्वस्यैव मेध्यस्य पदे पदे जुहोति । एतदनुकृतिह
स्म वैपुः । अश्वस्य मेध्यस्य पदे पदे जुहोति । यो वा अश्वस्य मेध्यस्य विवर्तने
वेद । अश्वस्यैव मेध्यस्य विवर्तने विवर्तने जुहोति । असौ वा अदित्योऽश्वः ।
स अंहयनोयमागच्छति तद्विवर्तते । यदग्निहोत्र जुहोति । अश्वस्यैव मेध्यस्य विवर्तने
विवर्तने जुहोति । एतदनुकृतिहस्मै वै पुः । अश्वस्य मेध्यस्य विवर्तने विवर्तने
जुहोति ॥

यदेकदशेऽहं प्रवृज्यते । इन्द्रो भूत्वा शिष्टुर्भवेति । यद्वादशेऽहं प्रवृज्यते ।
सोमो भूत्वा सुत्यामेति । यत्पुनस्तादुपसदां प्रवृज्यते । तस्मादितः
पराङ्मुखोऽस्तेऽस्तपनेति । यदुपरिष्टादुपसदां प्रवृज्यते । तस्मात्
मुनेऽवदिमौल्लोकांस्तपनेति । य एवं वेद । ऐवत्तपति ॥

तस्यैवात्मा पदवित्तं विदित्वा । न कर्मणा लिप्यते पापकेन । पञ्च
पञ्चाशत्सिखवतसैर्व्वत्सराः । पञ्च पञ्चाशत् पञ्चदशः । पञ्च
पञ्चाशत्सप्त दशः । पञ्चपञ्चाशत् एकविंशः । विश्वसृजां सहस्रं तवत्सरम् ।
एतन् वै विश्वमृज इदं विश्वमसृजन्त । यद्विश्वमसृजन्त । तस्माद्विश्वमसृज
विश्वमनुननुप्रजायते । ब्रह्मणस्माभुज्यं सलोकतां ध्यन्ति । एतासां भव
देवतानां सापुन्यम् । सृष्टितां समानं लोकतां ध्यन्ति । य एतदुपयन्ति । य
दे-न्नाहु । येभ्यश्चैनत् प्राहुः । ओम् ।

तस्यैवैखिदुषौ – See page No. 32

यस्य स्मृत्या च नामोक्त्या तपो यज्ञ क्रियादिषु । न्यूनं सपूर्णता यानु सद्यो
वन्दे तमच्युतम् । इति विद्यातपो योनिः अयोनिर्विष्णुरव्ययः । वाग्यज्ञेनार्थितो देवः
प्रीयता ये जनार्दनः श्रीजनार्दनः प्रीयताम् वेदाक्षराणि यावन्ति पठितानि द्विजातिभिः ।
तावन्ति हरिनामानि कीर्तितानि न सशयः । वेदमेव जपेन्नित्यं यथाकालमतन्त्रितः ।
न ह्यस्याहुः परं धर्म उपधर्मोऽन्यं उच्यते । प्रायश्चित्तान्यशेषाणि तपः कर्मात्मकानि
वै, यानि तेषामशेषाणां कृष्णानुस्मरणं परम् । स्वर मात्रा विहीनन्तु पदाक्षरं विवर्जितम् ।
न्यूनं विवर्जितं यत्किञ्चित् आभिर्गीर्भिरुदीरयेत् ॥

प्रातस्सन्ध्योपस्थान मन्त्रः

मित्रस्य चरणी घृतश्रवो देवस्य सानुसिम् । सत्यं चित्रसंवस्तमम् । मित्रो जनान्
यातयति प्रज्ञानम् मित्रो घातार पृथिवीमुत धाम् । मित्रः कृष्टीर्गन्मिषाऽमित्रंष्टे सत्याय
हव्यं घृतवद्विधेम । प्रसमित्रं मर्तो जस्तु प्रयस्वान् यस्त आदित्यं शिस्तति वृतेन । न
हन्यते न जीयते त्वोक्तो नैनम हो अश्नोत्यन्तितो न दूरात् ॥

माध्याह्निक उपस्थान मन्त्रः

आमन्येनरजसावर्त्मनो निवेशयन्नमृतं मर्त्यञ्च । हिरण्ययेन सविता
रथेनादेवो यति भुवना विपश्यन् । उद्वयं तमसस्पृष्टं पश्यन्तो ज्योतिरुत्तरम् । देव
न्देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तरम् । उद्वयं जातयेदस देव वहन्ति केतवं । दृशेविम्बां
य सूर्ये । चित्रन्देवानामुदगादनीकं यक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः । आष्टाद्यान् पृथिवी
अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगतस्तस्युषश्च । तच्चक्षुर्देवहितं पुरस्ताच्छु कमुच्चरत् ।
पश्येम शरदंशशतं जीवेम शरदंशशतं नन्दाम शरदं शशतं मोदम शरदंशशतं भवाम
शरदंशशतं शृण्वाम शरदंशशतं प्रब्रवाम शरदंशशतमूखजी तामस्याम शरदंशशतम्
ज्योक् च सूर्यं दृशे । य उदगान्महतोऽर्णवा द्विभ्राजमान शशरिरस्य मध्यात् समावृष
णो लोहिताशस्सूर्यो विपश्चिन्मसा पुनातु ॥

सायं सन्ध्योपस्थानमन्त्रः

इम मे वरुणशश्रुधीहवमद्या च मृडया त्वामवस्युर्चको तत्त्वायमि ब्रह्मणा
वन्दमानस्तदाशास्ते यजमानो हविर्षिः । अहं हमानो वरुणेहबोध्यु रुशंसमान आयुः
प्रमोषी । यच्छ्रुद्धिते विशो यथाप्रदेव वरुणव्रतम् । मिनीयसि द्यवि द्यवि ।
यत्किञ्चिदेदं वरुण दैव्ये जनेऽपिदोहं मनुष्याश्चरामसि । अचित्ते यत्तव बर्मायुयोपिम
मानस्तस्मादेनसो देवरीषि । कृतवामो यद्विरेपुर्न दीवि यद्वा या सत्यमुतयन्न विदम् ।
सर्वता विष्णु शिथिरेव देवाथातेस्याम वरुण प्रियासः ॥

॥ श्रीविष्णवे परमात्मने नमः ॥

॥ श्रीविष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् ॥

1

॥ हरिः ओं ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिचरणं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥१॥

यस्य हिरदयवक्राद्याः परिवर्द्धाः परशशतम् ।
विघ्नं निघ्नन्ति सततं विष्वक्सेन त्माश्रये ॥२॥

ख्यातं वारिष्ठनप्तारं शक्तं पीत्रयकल्पवम् ।
पराशरात्मजं वन्दे शुक्ततां तपोनिधिम् ॥३॥

व्यासाय विष्णुरूपाय व्यासरूपाय विष्णवे ।
नमो वै ब्रह्मनिधये वासिष्ठस्य नमो नमः ॥४॥

अविकाराय शुद्धाय नित्याय परमात्मने ।
सदैकरूपरूपाय विष्णवे सर्वजिष्णवे ॥५॥

यस्य स्मरणमात्रेण जन्मसंसारबन्धनात् ।
विमुच्यते नमस्तस्मै विष्णवे प्रथमविष्णवे ॥६॥

ओं नमो विष्णवे प्रथमविष्णवे ॥

2

श्रीवैशम्पायन उवाच

श्रुत्वा धर्मानशेषेण पावनानि च सर्वशः ॥
धृष्टिः शान्तनवं पुनरेवाभ्युपावत ॥१॥

युधिष्ठिर उवाच

किमेकं दैवतं लोके किं वाऽप्येकं परायणम् ।
स्तुवन्तः कः कथं वन्तः प्राप्नुयुर्मानवाश्शुभम् ॥२॥

को धर्मः सर्वधर्माणां धवतः परमो यतः ।
किं जपन् मुच्यते जन्तुर्जन्मसंसारबन्धनात् ॥३॥

1

श्रीभीष्म उवाच

जगत्प्रभु देवदेवमनन्त पुरुषोत्तमम् ।

स्तुवन्नामसहस्रेण पुनश्च सततोत्थितः ॥४॥

तमेव चार्चयन्नित्य पक्व्या पुनश्चमव्ययम् ।

ध्यायन् स्तुवन्नमस्यश्च यजमानस्तमेव च ॥५॥

अनादिनिघनं विष्णुं सर्वलोकमहेश्वरम् ।

लोकाध्यक्षं स्तुवन्नित्य सर्वदुःखातिगो भवतु ॥६॥

ब्रह्मण्य सर्वधर्मज्ञं लोकानां कीर्तिवर्धनम् ।

लोकनाथ महद्भूतं सर्वभूतभवोद्भवम् ॥७॥

एष मे सर्वधर्माणां धर्मोऽधिकतमो मतः ।

यद्पक्व्या पुण्डरीकाक्ष स्तवैरर्वेन्नरः सदा ॥८॥

परमं यो महत्तेजः परमं यो महत्तपः ।

परमं यो महद्ब्रह्म परमं यः परायणम् ॥९॥

पवित्राणां पवित्रं यो मङ्गलानां च मङ्गलम् ।

दैवतं देवतानां च भूतानां योऽव्ययः पिता ॥१०॥

वक्तुं सर्वाणि भूतानि भवन्त्यादियुगागमे ।

यस्मिंश्च प्रलयं यान्ति पुनरेव युगक्षये ॥११॥

तस्य लोकप्रधानस्य जगन्नाथस्य भूपते ।

विष्णोर्नामसहस्रं मे शृणु पापमयापहम् ॥१२॥

यानि नामानि गौणानि विख्यातानि महात्मनः ।

ऋषिभिः परिगीतानि तानि वक्ष्यामि भूतये ॥१३॥

विष्णोर्नामसहस्रस्य वेदव्यासो महान् ऋषिः ।

छन्दोऽनुष्टुप्तथा देवो भगवान् देवकीसुतः ॥

अमृतांशूद्भवो ब्रोज शक्तिर्देवकिनन्दनः ।

त्रिसप्ता हृदयं तस्य शान्त्यर्थं विनियुज्यते ॥

विष्णुं विष्णुं महाविष्णुं प्रभविष्णुं महेश्वरम् ।

अनेकरूपदैत्वान्तं नमामि पुरुषोत्तमम् ॥

अस्य श्रीविष्णोर्दिव्यसहस्रनामस्तोत्रं महामन्त्रस्य वेदव्यासो भगवानृषिः ।
प्रनुष्टुप् छन्दः । श्रीमहाविष्णुः परमात्मा श्रीमन्नारायणो देवता । अमृतांशूद्भवो

भानुरिति बीजम् । चक्रगीन्दनं स्रष्टेति शक्तिः । उद्भवः क्षोषणो देव इति परमो मन्त्रः । शङ्खचक्रन्दकाः चक्रैर्जिते करिलकम् । शङ्खधन्वा गदाधर इत्यस्त्रम् । रथाङ्गुष्ठाणिमक्षाभ्य इति नमः । त्रिभुवः सामगः सामेति कवचम् । आनन्दः परब्रह्मेति स्तुतिः । कृतुः सुदर्शनः काल इति दिग्बन्धः । श्री विश्वरूप इति ध्यानम् । श्रीमहाविष्णु ईश्वर्य रूपे (प्रीत्यर्थे) श्रीसहस्रनामजपे विनियोगः ।

ध्यानम्

क्षीरोदन्वत्प्रदेशे शुचिमणिविलसत्सैकते मौक्तिकानां
मालावल्गुस्तासुनस्थः स्फटिकमणिनिधौमौक्तिकैर्मण्डिताङ्गः ।
शुभ्रैरध्रैरुपरि विरचितैर्मुक्त पीयूषवर्णैः ।
आनन्दो न पुनीयादरिन्लिङ्गगदाशङ्ख पाणिर्मुकुन्दः ॥

मू पादौ यस्य नाभिर्विषदसुरनिलश्चन्द्रसूर्यौ च नेत्रे
कर्णावशाः शिरो द्यौर्मुखमपि दहनौ यस्य वास्तेयमब्धिः ।
अन्तःस्थः यस्य विश्वः सुरनखगंगाभोगियन्धर्व दैत्यै
श्चित्र रम्यते त त्रिभुवनवपुषः विष्णुमीश नमामि ॥

शान्ताकारं भुजगशयन पद्मनाभ सुरेश
विश्वाधार गगनसदृश मेघवर्ण शुभाङ्गम्
लक्ष्मीकान्तं कमलनयन योगिहृद्ध्यानगम्यं
वन्दे विष्णुं भवभयहं सर्वलोकैकनाथम् ॥

मेघश्यामं पीतकौशेयवास
श्रीवत्साङ्क कौस्तुभोद्भासिताङ्गम् ।
पुण्योपेत पुण्डरीकस्यताक्षं
विष्णुं वन्दे सर्वलोकैकनाथम् ॥

सशङ्खचक्र सकिरीटकुण्डल सपीतवस्त्र सरसीरुहेक्षणम् ।
सहस्रवक्षः स्थलशोभिकौस्तुभ नमामि विष्णुं शिरसा चतुर्भुजम् ॥

छायार्णः गरिजातस्य हेमसिंहासनोपरि ।
आसीत्तु दृश्याम मायताभमलकृतम् ।

चन्दानन चतुर्बाहुं श्रीवत्साङ्कितवक्षसम् ।
रुक्मिणीसत्यभामाभ्या सहितं कृष्णाभ्याश्रये ॥

नामसहस्रप्रारम्भः

ॐ विश्वं विष्णुर्वषट्कारो भूतभव्यभवत्प्रभुः ।
भूतकृद् भूतमृद्भावो भूतात्मा भूतभावनः ॥१॥

पूतात्मा धम्मात्मा च मुक्तानां परमावतिः ।
अव्ययः पुरुषस्साक्षी क्षेत्रज्ञोऽक्षर एव च ॥२॥

योगो योगविदा नेता प्रधानपुरुषेश्वरः ।
नारसिंहवपुः श्रीमान् केशवः पुरुषोत्तमः ॥३॥

सर्वशशर्वशिवस्थाणुर्मृतादिर्निधिरव्ययः ।
सम्भवो भावनो भर्ता प्रभवः प्रभुरेश्वरः ॥४॥

स्वयम्पृश्नम्पुण्डित्यः पुष्करक्षो महास्वनः ।
अनादिनिधनो धाता विधाता धातुर्गुप्तमः ॥५॥

अप्रमेयो हृषीकेशः पद्मनाभोऽमरप्रभुः ।
विश्वकर्मा मनुस्त्वष्टा स्थविष्ठस्सर्वविरो भुवः ॥६॥

अग्राह्यशशम्बतः कृष्णो लोहिताक्षः प्रतर्दनः ।
प्रभूत सन्निककुन्दाय पवित्रं मङ्गलं परम् ॥७॥

ईशानः प्राणदः प्राणो ज्येष्ठश्श्रेष्ठः प्रजापतिः ।
हिरण्यगर्भो घृगर्भो माधवो मधुसूदनः ॥८॥

ईश्वरो विक्रमो धन्वी मेघावी विक्रमः क्रमः ।
अनुत्तमो दुराघर्षः कृतरुः कृतिरात्मवान् ॥९॥

सुरेशश्शरणं शर्व विश्वरेताः प्रजापवः ।
अहस्सवत्सरो व्यालः प्रत्ययस्सर्वदर्शनः ॥१०॥

अजस्सर्वेश्वरस्सिद्धः सिद्धिस्सर्वादिरव्युक्तः ।
वृषाकपिरमेयात्मा सर्वयोगविनिस्सृतः ॥११॥

वसुर्वसुधनास्सत्यस्समात्मा सम्मितस्सयः ।
अमोघः पुण्डरीकाक्षो वृषकर्मा वृषाकृतिः ॥१२॥

रुद्रो बहुशिरा बहुविश्वयोनिश्शुचिश्रवाः ।
अमृतश्शशम्बतस्स्थाणुर्वरसौहो महातपाः ॥१३॥

सर्वगः सर्वविद्यानुः विश्वक्सेनो जनार्दनः ।
वेदो वेदविदव्यङ्गो वेदाङ्गो वेदवित्कविः ॥१४॥

लोकेश्वरस्सुराध्यक्षो धर्माध्यक्षः कृताकृतः ।
चतुरात्मा चतुर्व्यूहश्चतुर्दंष्ट्रश्चतुर्भुजः ॥१५॥

भ्राजिष्णुर्भोजनं भोक्ता सहिष्णुः अगदादिजः ।

अनघो विजयो जेता विश्वयोनि पुनर्वसु ॥१६॥

उपेन्दो वाप्सः प्राशुः अयोधश्शुचिरुजितः ।
अतीन्द्रस्सद्ग्रहस्सर्गो घृतात्मा नियमो यमः ॥१७॥

वेद्यो वैद्यस्सदायोगी वीरह माधवो मधुः ।
अतीन्द्रियो महामायो महोत्साहो महाबलः ॥१८॥

महाबुद्धिर्महावीर्यो महाशक्तिर्महाद्युतिः
अनिर्देश्यवपुः श्रीमान् अमेयात्मा महादिभृत् ॥१९॥

महेष्वासो महोपर्ता श्रीनिवासस्सता गतिः ।
अनिरुद्धः सुरानन्दो गोविन्दो गोविदा पतिः ॥२०॥

मरीचिर्दमनो हसः सुपर्णो भुजगोत्तमः
विरण्यनाथस्मृतपः पद्मनाभः प्रजापतिः ॥२१॥

अमृत्युस्सर्वदहः सिंहः सन्धाता सन्धिमाम् स्थिरः ।
अजो दुर्मर्षणश्शास्ता विश्रमात्मा सुरारिह ॥२२॥

गुरुर्गुरुतमो धाम सत्यस्मृत्यपमङ्गमः ।
निमिषेऽनिमिषस्सग्वी वाचस्पतिरुदारधीः ॥२३॥

अग्रणीर्ग्राम्णी श्रीमान् न्यायो नेता समीरणः ।
सहस्रमूर्धा विश्वात्मा सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥२४॥

आवर्तनो निवृत्तात्मा संवृतस्सप्रमर्दनः ।
अहस्सवर्तको वह्निरनिलो धरणीधरः ॥२५॥

सुप्रसादः प्रमन्नात्मा विश्वस्त्विविश्वपुम्बिभुः ।
सत्कर्ता सत्कृतस्साधुर्जहनुर्नारयणो नरः ॥२६॥

असङ्ख्येयोऽप्रमेयात्मा विशिष्टश्शिष्टकृष्युक्तिः ।
सिद्धार्थस्सिद्धसङ्कल्पः सिद्धिदस्सिद्धिसाधनः ॥२७॥

वृषाक्षी वृषपो विष्णुः वृषपर्वा वृषोदरः ।
वर्धनो वर्धमानश्च विविक्तः श्रुतिसागरः ॥२८॥

सुभुजो दुर्धरो वाग्यो महेन्द्रे वसुदो वसुः ।
नैकरूपो बृहद्रूपः शिपिविष्टः प्रकाशनः ॥२९॥

ओजस्तेजो ह्युतिधरः प्रकाशात्मा प्रतापनः ।
रुद्धस्सपष्टाक्षो यन्त्रः चन्द्राक्षुर्मास्करद्युतिः ॥३०॥

अमृतं गूढं पयो मानुः शशबिन्दुस्सुरेश्वरः ।
औषधं जगतस्सेतुः सत्यधर्मपरत्नम् ॥३१॥

भूतपव्यमवन्नायः पवनः पावनोऽनलः ।
कामहा कामकृत्कान्तः कामः कामप्रदः प्रभुः ॥३२॥

युगादिकृद्युगावर्तो नैवमायो महाशनः ।
अदृश्यो व्यक्तरूपश्च महस्रजिदनन्तजित् ॥३३॥

इष्टोऽविशिष्टश्चिष्टश्चैष्टः शिखण्डो नहुषो वृषः ।
क्रोधहा क्रोधकृत्कर्ता विश्वबाहुर्महीधरः ॥३४॥

अच्युतः प्रथितः प्राणः प्राणदो वसवानुजः ।
अपान्निधि रधिष्ठानमग्रमत्तः प्रतिष्ठितः ॥३५॥

स्कन्दस्स्कन्दधरो धुर्यो वरदो वायुवाहनः ।
वासुदेवो बृहद्मानुर्गण्दिदेवः पुन्दरः ॥३६॥

अशोकन्तारणस्तारः शूरा शैर्जिनेश्वरः ।
अनुकूलः शतावर्तः पद्मो पद्मनिषेधणः ॥३७॥

पद्मनाभोऽविन्दः पद्मगर्भः शरीरमृत् ।
महर्द्धिः क्रुद्धो वृद्धात्मा महाक्षो गरुडध्वजः ॥३८॥

अतुलः शरमो भीमः समयज्ञो हविर्हरिः ।
सर्वलक्षणः लक्षण्यो लक्ष्मीवान् समितिञ्जयः ॥३९॥

विश्वो रोहितो मार्गो हेतुर्दामोदस्सहः ।
महीधरो महाभागो वेगवानमिताशनः ॥४०॥

उद्भवः क्षेमणो देवः श्रोगर्भः परमेश्वरः ।
करणं कर्मणं कर्ता विकर्ता गहनो गुरुः ॥४१॥

व्यवसायो व्यवस्थानः सस्थानः स्थानदो ध्रुवः ।
परर्द्धिः परमस्पष्टः तुष्टः पुष्टः शुभेक्षणः ॥४२॥

रम्भो विरम्भो विरतो मार्गो नेयो नयोऽनवः ।
वीरशक्तिमतां श्रेष्ठो धर्मो धर्मविदुत्तमः ॥४३॥

वैकुण्ठः पुरुषः प्राणः प्राणदः प्रणमः पृथुः ।
द्विरण्यगर्भश्शुश्रुष्णो व्याप्तो वायुरघोक्षजः ॥४४॥

ऋतुस्सुदर्शनः कालः परमेष्ठी परिग्रहः ।

उग्रस्सवत्सरो दक्षो विश्रामो विश्वदक्षिणः ॥४५॥

विस्तारः स्यावस्थानुः प्रमाणं बीजमव्ययम् ।

अर्थोऽनर्थो महाकोशो महामोगो महाघनः ॥४६॥

अनिर्विण्णः स्थत्रिष्ठो मूर्धर्मयूयो महामखः ।

नक्षत्रनेमिर्नक्षत्री क्षमः क्षमस्समीहनः ॥४७॥

यज्ञ इज्यो महेज्यश्च क्रतुस्सत्र सताक्षति ।

सर्वदर्शो निवृत्तात्मा सर्वज्ञो ज्ञानमुत्तमम् ॥४८॥

सुव्रतः सुमुखस्सूक्ष्मः सुघोषः सुखदः सुहृत् ।

मनोहरो जितक्रोधो वीरबाहुः विदारणः ॥४९॥

स्वापनस्स्ववशो व्यापी नैकात्मा नैककर्मकृत् ।

वत्सरो वत्सलो वत्सी रत्नगर्भो घनेश्वरः ॥५०॥

धर्मगुण्यर्मकृद्दर्मी सदक्षरमसत्क्षस्म ।

अविज्ञाता सहस्राशुः विघाता कृतलक्षणः ॥५१॥

गभस्तिनेमिस्सत्त्वस्थस्सिंहो भूतमहेश्वरः ।

आदिदेवो महादेवो देवेशो देवभृद्गुरुः ॥५२॥

उत्तरो भोपतिर्गोप्ता ज्ञानगम्यः पुरातनः ।

शरीरभूतभृद्भोक्ता कपीन्द्रो भूरिदक्षिणः ॥५३॥

सोमपोऽमृतपः सोमः पुरुजित्पुरुस्तमः ।

विनयो जयः सत्यसंधो दाशार्हः सात्वर्ता पतिः ॥५४॥

जीवो विनयिता साक्षी युकुन्दोऽमितविक्रमः ।

अम्भोनिधिरनन्तात्मा महोदधिशयोऽन्तकः ॥५५॥

अजो महार्हः स्वापाख्यो जितामित्रः प्रमोदनः ।

आनन्दो नन्दनो नन्दः सत्यधर्मा त्रिविक्रमः ॥५६॥

महर्षिः कपिलाचार्यः कृतज्ञो मेदिनोपतिः ।

त्रिषदसत्रिदशाध्यक्षो महाशृङ्गः कृतान्तकृत् ॥५७॥

महावराहो गोविन्दः सुषेणः कनकाङ्गदी ।

गुह्यो गमीरो गहनो गुप्तश्चक्रगदाधरः ॥५८॥

वेषाः स्याद्भृगोऽजितः कृष्णो दृढः सकर्षणोऽच्युतः ।

वरुणो वारुणो वृक्षः पुष्कराक्षो महामनाः ॥५९॥

भगवान् भगवा नन्दी वनयात्रे हस्तायुधः ।
आदित्यो ज्योतिरादित्यः सहिष्णुर्गतिस्तमः ॥६०॥

सुधन्वा खण्डपशु दारुणा दविणप्रदः ।
दिविस्पृक् सर्वदृग् व्याप्तो वाचस्पतिरयोनिजः ॥६१॥

त्रिसाया सामगः साम निर्वाण येवज शिषक् ।
सन्धासकृच्छमः शान्तो निष्ठो शान्तिः परावणम् ॥६२॥

शुभाङ्गः शान्तिदः स्रष्टा कुमुदः कुवलेशकः ।
गोहिता गोपतिर्गोप्ता वृषपाक्षो वृषप्रियः ॥६३॥

अनिवर्तो निवृत्तात्मा सक्षेप्ता क्षेमकृच्छिवः ।
श्रीवत्सवक्षाः श्रीवासः श्रीपतिः श्रीमता वरः ॥६४॥

श्रीदः श्रीशः श्रीनिवासः श्रीनिधिः श्रीविभावनः ।
श्रीधरः श्रीकरः श्रेयः श्रीमैत्रेयैकप्रयाग्नयः ॥६५॥

स्वभक्तः स्वभृगुः शतानन्दो नन्दिर्ज्योतिर्गजेश्वरः ।
विजितात्मा विधेयात्मा सत्कोर्तिश्छिन्नसशयः ॥६६॥

उदीर्णः सर्वतश्चक्षुः मनीषाः शान्धतस्स्थिरः ।
पूशयोमूषणो मृतिः अशोकः शाकनाशनः ॥६७॥

अर्चिष्मानर्चितः कुम्पो विशुद्धात्मा विशोधनः ।
अनिरुद्धोऽप्रतिरथः प्रहृष्टोऽमितविक्रमः ॥६८॥

कालनेमिनिहः शौरिः शूरः शूरजनेश्वरः ।
त्रिलोकात्मा त्रिलोकेशः केशवः केशिहः हरिः ॥६९॥

कामदेवः कामपालः कामो कान्तः कृतागमः ।
अनिर्देश्यवपुः विष्णुर्वरिऽ नन्दो घनजयः ॥७०॥

ब्रह्मण्यो ब्रह्मकृद्ब्रह्मा ब्रह्म ब्रह्मविवर्धनः ।
ब्रह्मविद्ब्रह्मणो ब्रह्मो ब्रह्मज्ञो ब्रह्मणप्रियः ॥७१॥

महाकर्मो महाकर्मा महातेजा महेश्वरः ।
महाकर्तुर्हायज्या महायज्ञो महाहविः ॥७२॥

स्तव्यः स्तवप्रियः स्तोत्रं स्तुतः स्तेता रणप्रियः ।
पूर्णः पूरयिता पुण्यः पुण्यकोर्तिरनामयः ॥७३॥

मनोजवस्तीर्थकरो वसुरेता वसुप्रदः ।

वसुप्रदो वसुदयो वसुवसुमना हविः ॥७४॥

सद्गतिः सत्कृतिः सन्ता सद्युतिः सत्परम्यणः ।

शूरसेनो यदुश्रेष्ठः सर्वनिवासः सुयामुनः ॥७५॥

भूतावाप्तो वामुदेवः सर्वामुनिलयोऽनलः ।

दर्पहा दर्पदोऽदृप्तो दुर्धरोऽथापरजितः ॥७६॥

विश्वमूर्तिमहामूर्ति दीप्तिमूर्तिमूर्तिमान् ।

अनेकमूर्तिरव्यक्तः शतमूर्तिः शततनयः ॥७७॥

एको नैकः सवः कः किं यत्तत्पदमनुत्तमम् ।

लोकबन्धुर्लोकनाथो माघदा भक्तवत्सलः ॥७८॥

सुवर्णः वर्णो हेमाङ्गो वराङ्गः श्चन्द्रनाङ्गदी ।

वीरहा विषमः शून्यो घृताशीरचलश्चलः ॥७९॥

अपानी मानदो मान्यो लोकस्वप्नो त्रिलोकधृत् ।

सुमेधा मेघजो धन्यः सत्यमेधा धराधरः ॥८०॥

तेजो वृषो हृनिधः सर्वशस्त्रमृता वरः ।

प्रग्रहो निग्रहो व्यग्रो नैकशृङ्गो गदाग्रजः ॥८१॥

चतुर्भुजः चतुर्विधः चतुर्भुजः चतुर्भुजः ।

चतुरात्मा चतुर्भुजश्चतुर्भुजश्चतुर्भुजः ॥८२॥

समाखर्तो निवृत्तात्मा दुर्जयो दुर्गतिक्रमः ।

दुर्लभो दुर्ममा दुर्गो दुःखासो दुःखिहा ॥८३॥

शुभाङ्गो लोकसाङ्गः सुतन्तुस्तन्तुवर्धनः ।

इन्दुकर्मा महाकर्मा कृत्कर्मा कृताग्रजः ॥८४॥

उद्भवः सुन्दरः सुन्दो रत्ननाभः सुलोचनः ।

अर्को वाजसनिः शृङ्गो जयन्तः सर्विज्जयौ ॥८५॥

सुवर्णीबिन्दुरक्षोभ्यः सर्वदागोश्वरेश्वरः ।

महाहृदो महागर्तो महाभूतो महानिधिः ॥८६॥

कुमुदः कुन्दरः कुन्दः पर्वन् पवनोऽनिलः ।

अमृताशोऽमृतकणुः सर्वज्ञः सर्वतोमुखः ॥८७॥

सुलभः सुप्रतः सिद्धः शत्रुजिच्छत्रुतप्तिः ।

न्यग्रोषोदुम्बरोऽश्वत्थः चाणूरम्भनिवृत्तः ॥८८॥

सहस्रार्चिः सप्तजिह्वः सप्तैषाः सप्तवाहनः ।
 अमूर्तिरनघोऽ चिन्त्यो मयकृद्मयनाशनः ॥८९॥
 अणुर्वहन्कृशः स्थूलो गुणभृन्निर्गुणो महान् ।
 अघृतः स्वघृतः स्वास्यः प्राग्वशो वंशवर्धनः ॥९०॥
 भारभृत्वस्थितो योगी योगेशः सर्वकामदः ।
 आश्रमः श्रमणः क्षामः सुषर्णो वायुवाहनः ॥९१॥
 धनुर्धरो धनुर्वेदो दण्डो दमयिताऽदमः ।
 अपराजितः सर्वसहो नियन्ता नियमो यमः ॥९२॥
 सत्त्ववान् सात्त्विकः सत्यः सत्यधर्मपरायणः ।
 अभिप्रायः प्रियाहोऽर्हः प्रियकृत्प्रीतिवर्धनः ॥९३॥
 विहायसगतिर्ज्योतिः सुरुचिर्भुतभुग्विभुः ।
 रविर्विरोचनः सूर्यः सविता रविलोचनः ॥९४॥
 अनन्तः हुतभुग्भोक्ता सुखदो नैकदोऽग्रजः ।
 अनिर्विण्णः सदामर्षी लोकाधिष्ठानः मदभुक्तः ॥९५॥
 सनात्सनातनतमः कपिलः कपिरव्ययः ।
 स्वस्तिदः स्वस्तिकृत्स्वस्ति स्वस्तिभुक्स्वस्तिदक्षिणः ॥९६॥
 मरौदः कुण्डली घक्रो विक्रम्यूर्जितशासनः ।
 शब्दतिगः शब्दसहः शिशिरः शर्वरीकरः ॥९७॥
 अकूरः पेशलो दक्षो दक्षिणः क्षमिणां वरः ।
 विद्वत्तमो वीतभयः पुण्यश्रवणकीर्तनः ॥९८॥
 उत्तराणो दुष्कृतिहा पुण्यो दुःस्वप्ननाशनः ।
 वीरहा रक्षणः सन्तो जीवनः पर्यवस्थितः ॥९९॥
 अनन्तरूपोऽनन्तश्रीर्जितमन्द्युर्धवापहः ।
 चतुरस्रो गभीरात्म्यः विदिशो व्यादिशो दिशः ॥१००॥
 अनादिर्गुर्मुखो लक्ष्मीः सुवीरो रुचिराङ्गदः ।
 जननो जनजन्मादिः पीमो धीमपराक्रमः ॥१०१॥
 व्याघारनिलयो घाता पुण्यहासः प्रजागरः ।
 ऊर्ध्वगः सत्पथाचारः प्राणदः प्रणवः वणः ॥१०२॥
 प्रमाणं प्रणनिलयः प्राणभृत्प्राणजीवनः ।

तत्त्वं तत्त्वविदेकात्मा जन्ममृत्युजगतिगं ॥१०३॥

धूर्ध्वः स्वस्त्यस्तारः सविता प्रपितामहः ।

यज्ञो यज्ञपतिर्यज्वा यज्ञाङ्गो यज्ञवहनः ॥१०४॥

यज्ञमृदाङ्गकृद्वाजी यज्ञपुण्यशसाधनः ।

यज्ञान्तकृद्वाङ्गु ह्यमन्नमन्नाद एव च ॥१०५॥

आत्मयानि स्वयजातो वैखानः सामगायनः ।

देवकोनन्दनः स्रष्टा धितीशः पश्यनाशनः ॥१०६॥

शङ्खभृन्नन्दकी चक्री शार्ङ्गधन्वा गदधरः ।

रघाङ्गपाणिश्शोभ्यः सर्वप्रहरणायुधः ॥१०७॥

श्री सर्वप्रहरणायुध ओं नम इति ॥

धनमल्ली गदी शार्ङ्गी शङ्खी चक्री च नन्दकी ।

श्रीमान् नारायणो विष्णुर्वासुदेवोऽभिरक्षतु ॥

श्री वासुदेवोऽभिरक्षतु ओं नम इति ॥

फलश्रुतिश्लोकाः

इतीदं कीर्तयित्वा केशवस्य महात्मनः ।

नम्रोऽसहस्रं दिव्यानामशेषेण प्रकीर्तितम् ॥१॥

य इदं कृणुयान्निर्घृण्य यश्चापि परिकीर्तयेत् ।

नारुपं प्राप्नुयात् किञ्चित् सोऽमुत्रैव च मानवः ॥२॥

वेदान्तगो ब्राह्मणः स्यात् क्षत्रियो विजयो भवेत् ।

वैश्यो धनसमृद्धः स्याच्छूद्रसुखमवाप्नुयात् ॥३॥

धर्मार्थौ प्राप्नुयन्धर्ममर्थार्थौ चार्थमाप्नुयात् ।

कामलवाप्नुयात् कामो प्रजार्थौ चाप्नुयात् प्रजाः ॥४॥

शक्तियान् यः सदोत्थाय शुचिस्तद्गतमानसः ।

सहस्रं वासुदेवस्य नम्रामेतत् प्रकीर्तयेत् ॥५॥

यश्च प्राप्नोति विपुलं ज्ञाति प्राधान्यमेव च ।

अचलं त्रियमाप्नोति श्रेयः प्राप्नोत्यनुत्तमम् ॥६॥

न यश्च क्वचिदाप्नोति वीर्यं तेजश्च विन्दति ।

भवत्कर्मगो ह्युत्तिमान् बलरूपगुणान्वितः ॥७॥

रोगार्तो मुच्यते रोगाद्बन्धो मुच्येत बन्धनात् ।

भयान्मुच्येत भीतस्तु मुच्येतापन्न आपदः ॥८॥

दुर्गण्यतितरत्याशु पुरुषः पुरुषोत्तमम् ।
स्तुवन्नामसहस्रेण नित्यं भक्तिसमन्वितः ॥९॥

वासुदेवाश्रयो मर्त्यो वासुदेवपरावणः ।
सर्वपापविशुद्धात्मा याति ब्रह्म सनातनम् ॥१०॥

न वासुदेवमक्तानामशुभं विद्यते क्वचित् ।
अन्यभूतजराव्याधिपयं व्याप्युपजायते ॥११॥

इमं स्तवमधीयानः श्रद्धामक्तिसमन्वितः ।
युज्येतात्मसुखक्षान्तिं श्रीघृतिस्मृतिकीर्तिभिः ॥१२॥

नक्रोषो नचमात्सर्यं नलोभो नाशुभा मतिः ।
भवन्ति कृतपुण्यानां भक्तानां पुरुषोत्तमे ॥१३॥

द्यौः सचन्द्रार्कनक्षत्रा ख दिशो भूर्महोदधिः
वासुदेवस्य वीर्येण विघृतानि महात्मनः ॥१४॥

ससुरासुरगन्धर्वं सयक्षोरगरक्षसम् ।
जगद्दृशे वर्ततेदं कृष्णस्य सचराचरम् ॥१५॥

इन्द्रियाणि मनो बुद्धिः सत्त्व तेजो बलं घृतिः ।
वासुदेवात्मकान्याहुः क्षेत्रं क्षेत्रज्ञ एव च ॥१६॥

सर्वागमनामाचारः प्रथमं परिकल्पितः ।
आचारप्रथमो धर्मो धर्मस्य प्रभुरव्युतः ॥१७॥

ऋषयः पितरो देवा महापूतानि घातकः ।
बद्धगमाब्जङ्गमं चेदं जगन्नामयणोद्भवम् ॥१८॥

योगज्ञानं तथा सांख्यं विद्याः शिल्पादिकर्म च ।
वेदाः शास्त्राणि विज्ञानमेतत्सर्वं जनार्दनात् ॥१९॥

एको विष्णुर्महद्भूतं पृथग्भूतान्यनेकशः ।
त्रिलोकान् व्याप्य भूतात्मा भुङ्क्ते विश्वमुगव्ययः ॥

इमं स्तवं भगवतो विष्णोर्व्यासेन कीर्तितम् ।
पठेद्य इच्छेत् पुरुषः श्रेयः प्राप्तुं सुखानि च ॥२१॥

विश्वेश्वरमजं देवं जगतः प्रथमाप्ययम् ।
भजन्ति ये पुष्कराक्षं न ते यान्ति परमवम् ॥२२॥

न ते यान्ति पराध्वम् ओं नम इति ।

अर्जुन उवाच

पद्मपत्रविशालाक्ष पद्मनाभ सुरोत्तम ।
शक्तानामनु रक्तानां ब्राला भव जनार्दन ॥१॥

श्रीभगवानुवाच

योया नामसहस्रेण स्तातुमिच्छति पाण्डव ।
सोऽहमेकेन श्लक्ष्णेन स्तुत एव न संशयः ।

स्तुत एव न संशय ओं नम इति ॥२॥

व्यास उवाच

वासनाद्वासुदेवस्य वासितं ते जगत्त्रयम् ।
सर्वभूतनिवासो ऽसि वासुदेव नमोऽस्तु ते ।

श्रीवासुदेव नमोऽस्तु त ओं नम इति ॥३॥

पार्वत्युवाच

केनोपादेन रूपेणा विष्णोर्नामसाहस्रकम् ।
पठ्यते पण्डितैर्वित्य श्रोतुमिच्छाम्यह प्रभो ॥४॥

ईश्वर उवाच

श्रीराम राम रामेति रमे रामे मनोरमे ।
सहस्रनामवत्तुत्वं रामनाम वरानने ॥५॥

श्रीरामनाम वरानन ओं नम इति ॥

ब्रह्म उवाच

नमोऽस्त्वनन्ताय सहस्रमूर्तये सहस्रपादक्षिशिरोरुन्वाहवे ।
सहस्रनाम्ने पुरुषाय शश्वते सहस्रकोटीयुगधारिणे नमः ॥६॥

सहस्रकोटीयुगधारिण ओं नम इति ॥

संख्य उवाच

यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः ।
तत्र श्रीविजयो भूतिर्धुवा नीतिर्चेतिर्मयः ॥७॥

श्रीधनानुवाच

अनन्याश्चिन्तयन्तो मां ये जनाः पर्युपासते ।
तेषां नित्याभियुक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहम् ॥८॥

परिश्रणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृताम् ।
धर्मसंस्थापनार्थाय संप्रवामि युगे युगे ॥९॥

आर्ता विषण्णाः शिथिलाश्च भीताः घोरेषु च व्याधिवु वर्तमानाः ।
सकीर्त्यं नारायणशब्दमात्रं विमुक्तदुःखाः सुखिनो भवन्ति ॥१०॥

॥ श्री पञ्चायुधस्तोत्रम् ॥

स्फुरत्सहस्रशिखातितीव्रं सुदर्शनं मास्करकोटितुल्यम् ।
सुरद्विषां प्राणविनाशि विष्णवे चक्रं सदाऽहं शरणं प्रपद्ये ॥१॥

विष्णोर्मुखोत्थानिलभूरितस्थं यस्य ध्वनिर्दानव दम्बहन्त्र ।
त पाञ्चजन्यं शशिकोटिशुभ्रं शङ्खं सदाऽहं शरणं प्रपद्ये ॥२॥

हिरण्यग्रीवं मेरुसमानसारं कौमोदकीं दैत्यकुलैकहन्त्रीम् ।
वैकुण्ठवासाग्रकराभिभृष्टां गदां सदाऽहं शरणं प्रपद्ये ॥३॥

रक्षोऽसुराणां कठिनोग्रकण्ठच्छेदस्तच्छोऽणितदिग्धधारम् ।
त नन्दकं नाम हरेः प्रदीप्तं खड्गं सदाऽहं शरणं प्रपद्ये ॥४॥

यज्ज्यानिनादश्रवणात् सुराणां चेतांसि निर्मुक्तमयानि सद्यः ।
भवन्ति दैत्याग्निबाणवर्षेण शङ्खं सदाऽहं शरणं प्रपद्ये ॥५॥

इमं हरेः पञ्चमहायुधानां स्तवं पठेद्योऽनुदिनं प्रभाते ।
समस्तदुःखानि मयानि सद्यः पापानि नश्यन्ति सुखानि सन्ति ॥

वने रणे शत्रुजलाग्निमध्ये यदृच्छयापत्सु महाभयेषु ।
इदं पठन् स्तोत्रमनङ्कुलात्मा सुखी भवेत् तत्कृतसर्वरक्षः ॥७॥

॥ श्रीद्वादशनामपञ्जरस्तोत्रम् ॥

पुरस्तात् केशवः पातु पद्मे आम्बूनदप्रफः ।
पञ्चान्नरायणः शङ्खो नीलजीमूतमन्त्रिणः ॥१॥

इन्दोवरदलशायको माधवोर्ध्वं गदाधरः ।
गोविन्दो दक्षिणे पार्श्वे धन्वी चन्द्रप्रभो महान् ॥२॥

उत्तरे हलमृद्विष्णुः पद्मकेज्जलक सन्निभः ।
आग्नेय्यामरविन्दामो यूसल्यै मधुसूदनः ॥३॥

त्रिविक्रमः खड्गपाणिर्निर्ऋत्यो ज्वलनप्रभः ।
वायव्या वामनो रज्जो तरुणादित्यदीप्तिमन् ॥४॥

ऐशान्यां पुण्डरीकाय श्रीधरः पद्मसायुधः ।
विद्युत्प्रभो हृषीकेशो ह्यवाच्यां दिशि मुद्गरौ ॥५॥

हृत्पद्मे पद्मनाभो मे सहस्रार्कसमप्रभः ।
सर्वायुधः सर्वशक्तिः सर्वज्ञः सर्वनोमुखः ॥६॥

हृन्कोपकसङ्काशः पाशहस्तोऽपराजितः ।
स बाह्याभ्यन्तरं देहं व्याप्य दामोदरः स्थितः ॥७॥

एवं सर्वत्रमच्छिदं नामद्वादशपञ्जरम्
प्रविष्टोऽहं न मे किञ्चिद्भयमस्ति कदाचन ॥८॥

अयं नास्ति कदाचन ओं नम इति ॥

ॐ आपदामपहर्तारं दातारं सर्वप्रदाम् ।
लोकामिरामं श्रीरामं भूयो भूयो नमाम्यहम् ॥९॥

आर्तनामार्तिहन्तारं पीतनां भीतिनाशनम् ।
द्विषतां कालदण्डं तं रामचन्द्रं नमाम्यहम् ॥१०॥

नमः कोदण्डहस्ताय सन्धीकृतशराय च ।
स्रण्डिताखिलदैत्याय रामायऽऽपनिवारिणे ॥११॥

रामाय शयमदाय रामचन्द्राय वेषसे ।
रघुनाथाय नाथाय सीतायाः पतये नमः ॥१२॥

अग्रतः पृष्ठतश्चैव पार्श्वतश्च महाबलौ ।
अकर्णपूर्णबन्धनौ रक्षेतां रामलक्ष्मणौ ॥१३॥

सन्नद्धः कवची खड्गी चापबाणधरो युवः ।
गच्छन् मयाग्रतो नित्यं रामः पातु सलक्ष्मणः ॥१४॥

अध्युतानन्तगोविन्द नामोच्चारणमेषजातु ।
नश्यन्ति सकला रोगास्तस्य सत्यं वदाम्यहम् ॥१५॥

सत्यं सत्यं पुनस्तस्यमुद्धृत्य भुजमुच्यते ।
वेदाच्छास्त्रं परं नास्ति न दैव केशवात्मरम् ॥१६॥

शरीरे जर्झरीभूते व्याधिग्रस्ते कलेबरे ।
औषधं जाह्नवीतीर्थं वैद्यो नाशयणो हरिः ॥१७॥

आलाड्य सर्वशस्त्राणि विचर्य च पुनः पुनः
इदमेकं सुनिष्पन्नं ध्येयो नारायणो हरिः ॥१०॥

यदक्षरवदभ्रष्टं भ्राष्ट्रं तु यदभवेत् ।
तत्सर्वं क्षम्यतां देव नारायण नमोऽस्तु ते ॥

विसर्गविन्दुमात्राणि षट्पादाक्षराणि च ।
न्यूनानि चातिरिक्तानि क्षमस्व पुरुषोत्तम ॥

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्याऽऽत्मना वा प्रकृतेः स्वभावात् ।
करोमि यद्वात् सकलं परस्मै नारायणायैति समर्पयामि ॥११॥

॥ सर्वं प्रोक्तव्यमर्पयामस्तु ॥

ॐ विश्वाय नमः
 ॐ विष्वाय नमः
 ॐ वषट्काराय नमः
 ॐ मृतघब्वषवत्प्रभवे नमः
 ॐ मृतकृते नमः
 ॐ मृतमृते नमः
 ॐ भावाय नमः
 ॐ मृतत्पने नमः
 ॐ मृतमावनाय नमः
 ॐ मृतत्पने नमः
 ॐ परमात्मने नमः
 ॐ मुक्तानां परमात्मने नमः
 ॐ अव्ययाय नमः
 ॐ पुरुषाय नमः
 ॐ साक्षिणे नमः
 ॐ शेषशक्त्य नमः
 ॐ अक्षराय नमः
 ॐ योगाय नमः
 ॐ योगविदो नेत्रे नमः
 ॐ प्रथमं-नेत्राय नमः
 ॐ नारसिंहपुत्रे नमः
 ॐ श्रीयते नमः
 ॐ केशवाय नमः
 ॐ पुरुषोत्तमाय नमः
 ॐ सर्वाय नमः

ॐ शर्वाय नमः
 ॐ शिवाय नमः
 ॐ स्थानवे नमः
 ॐ मृतदये नमः
 ॐ अव्ययाय निधये नमः
 ॐ सम्भवाय नमः
 ॐ भावनाय नमः
 ॐ घर्त्रे नमः
 ॐ प्रभवाय नमः
 ॐ प्रभवे नमः
 ॐ ईश्वराय नमः
 ॐ स्वयम्भुवे नमः
 ॐ शाश्वते नमः
 ॐ आदित्याय नमः
 ॐ पुष्करभाय नमः
 ॐ महास्वनाय नमः
 ॐ अनन्दिनिधनाय नमः
 ॐ धात्रे नमः
 ॐ विधात्रे नमः
 ॐ धातुस्तमाय नमः
 ॐ अश्वमेदाय नमः
 ॐ इषीकेशाय नमः
 ॐ पद्मनाभाय नमः
 ॐ अमरप्रभवे नमः
 ॐ दिव्यकर्मणे नमः

ॐ मनवे नमः
 ॐ त्वष्ट्रे नमः
 ॐ स्थविष्ठाय नमः
 ॐ स्थविराय नमः
 ॐ ध्रुवाय नमः
 ॐ अग्राहाय नमः
 ॐ शाम्यताय नमः
 ॐ कृष्णाय नमः
 ॐ लोहितम्भाय नमः
 ॐ प्रतर्दनाय नमः
 ॐ प्रमृताय नमः
 ॐ त्रिककुट्टास्ने नमः
 ॐ पवित्राय नमः
 ॐ परस्मै मह्यग्लाय नमः
 ॐ ईशानाय नमः
 ॐ प्राणदाय नमः
 ॐ प्राणाय नमः
 ॐ ज्येष्ठाय नमः
 ॐ श्रेष्ठाय नमः
 ॐ प्रजापतये नमः
 ॐ हिरण्यगर्भाय नमः
 ॐ धूमर्माय नमः
 ॐ भाषवाय नमः
 ॐ भेषुसूदनाय नमः
 ॐ ईश्वराय नमः

ॐ विक्रमिणे नमः
 ॐ घन्विने नमः
 ॐ मेघाविने नमः
 ॐ विक्रमाय नमः
 ॐ कृमाय नमः
 ॐ अनुत्तमाय नमः
 ॐ दुग्धवर्षाय नमः
 ॐ कृतज्ञाय नमः
 ॐ कृतये नमः
 ॐ आत्मवक्त्रे नमः
 ॐ सुरेशाय नमः
 ॐ शरणाय नमः
 ॐ शर्मणे नमः
 ॐ विश्वरेतसे नमः
 ॐ प्रजामवाय नमः
 ॐ अह्ने नमः
 ॐ सवत्सराय नमः
 ॐ व्यग्लाय नमः
 ॐ प्रत्ययाय नमः
 ॐ सर्वदर्शनाय नमः
 ॐ अजाय नमः
 ॐ सर्वेश्वराय नमः
 ॐ सिद्धाय नमः
 ॐ सिद्धये नमः
 ॐ सर्वदये नमः (१००)

ॐ अष्टयुताय नमः
 ॐ पुष्कपदे नमः
 ॐ अमयात्मने नमः
 ॐ सर्वयोगविनिस्तुताय नमः
 ॐ वसवे नमः
 ॐ वसुमनसे नमः
 ॐ सत्याय नमः
 ॐ समात्मने नमः
 ॐ सप्तिताय नमः
 ॐ समाय नमः
 ॐ अयोषाय नमः
 ॐ पुण्डरीकक्षाय नमः
 ॐ धृक्कर्मणे नमः
 ॐ कृष्णकृतये नमः
 ॐ रुद्राय नमः
 ॐ बहुशिरसे नमः
 ॐ वध्रवे नमः
 ॐ विश्वयोत्तये नमः
 ॐ शुचिश्रवसे नमः
 ॐ आ त्रय नमः
 ॐ शास्त्राय नमः
 ॐ स्थानदे नमः
 ॐ वरारोहाय नमः
 ॐ महातपसे नमः
 ॐ सर्वगाय नमः

ॐ सर्वविदे नमः
 ॐ धामवे नमः
 ॐ विश्ववर्सेनाय नमः
 ॐ जनार्दनाय नमः
 ॐ वेदाय नमः
 ॐ वेदविदे नमः
 ॐ अव्यङ्गाय नमः
 ॐ वेदाङ्गाय नमः
 ॐ वेदविदे नमः
 ॐ कवये नमः
 ॐ लोकाध्यक्षाय नमः
 ॐ सुराध्यक्षाय नमः
 ॐ धर्माध्यक्षाय नमः
 ॐ कृताकृताय नमः
 ॐ चतुरात्मने नमः
 ॐ चतुर्व्यूहाय नमः
 ॐ चतुर्दृष्टाय नमः
 ॐ चतुर्भुजाय नमः
 ॐ आजिष्णवे नमः
 ॐ भोजनाय नमः
 ॐ भोक्त्रे नमः
 ॐ सहिष्णवे नमः
 ॐ जगदादिजाय नमः
 ॐ अनघाय नमः
 ॐ विजयाय नमः

ॐ जेने नमः
 ॐ विश्वयोनये नमः
 ॐ पुनर्वसवे नमः
 ॐ उपेन्द्राय नमः
 ॐ वायनाय नमः
 ॐ प्रांशवे नमः
 ॐ अमोघाय नमः
 ॐ शुचये नमः
 ॐ अर्जिताय नमः
 ॐ अतीन्द्राय नमः
 ॐ सङ्ग्रहाय नमः
 ॐ सर्गाय नमः
 ॐ कृतात्मने नमः
 ॐ नियमाय नमः
 ॐ यमाय नमः
 ॐ वेद्याय नमः
 ॐ वैद्याय नमः
 ॐ सदायोगिने नमः
 ॐ वीरघ्ने नमः
 ॐ माधवाय नमः
 ॐ मधवे नमः
 ॐ अतीन्द्रियाय नमः
 ॐ महाभाषाय नमः
 ॐ महोत्साहाय नमः
 ॐ महाबलाय नमः

ॐ महाबुद्धये नमः
 ॐ महावीर्याय नमः
 ॐ महाशक्तये नमः
 ॐ महाद्युतये नमः
 ॐ अनिर्देश्यवपुषे नमः
 ॐ श्रीमते नमः
 ॐ अमेयात्मने नमः
 ॐ महादिष्टे नमः
 ॐ महेश्वासाय नमः
 ॐ महीधर्त्रे नमः
 ॐ श्रीनिवासाय नमः
 ॐ सत्तां गतये नमः
 ॐ अनिरुद्धाय नमः
 ॐ सुरानन्दाय नमः
 ॐ गोविन्दाय नमः
 ॐ गोविदा पतये नमः
 ॐ मरीचये नमः
 ॐ दम्भनाय नमः
 ॐ हंसाय नमः
 ॐ सुपर्णाय नमः
 ॐ भुजगोत्तमाय नमः
 ॐ हिरण्यनाभाय नमः
 ॐ सुतपसे नमः
 ॐ पद्मनाभाय नमः
 ॐ प्रजापतये नमः

ॐ अमृत्यवे नमः (२००)

ॐ सर्वदृशे नमः

ॐ सिंहाय नमः

ॐ सन्धात्रे नमः

ॐ सन्धिमते नमः

ॐ स्थिराय नमः

ॐ अज्ञाय नमः

ॐ दुर्मर्षणाय नमः

ॐ शास्त्रे नमः

ॐ विश्रुतात्मने नमः

ॐ सुराग्निने नमः

ॐ गुरुतमाय गुरुवे नमः

ॐ धाम्ने नमः

ॐ सत्याय नमः

ॐ मत्यपरक्रमाय नमः

ॐ निमिषाय नमः

ॐ अनिमिषाय नमः

ॐ अग्निषे नमः

ॐ वाचस्पतये नमः

ॐ उदारधिये नमः

ॐ अग्रण्ये नमः

ॐ ग्रामण्ये नमः

ॐ श्रौमते नमः

ॐ न्यायाय नमः

ॐ नेत्रे नमः

ॐ समीरणाय नमः

ॐ सहस्रमूर्ध्ने नमः

ॐ विश्वात्मने नमः

ॐ सहस्रपदाय नमः

ॐ सहस्रपदे नमः

ॐ आवर्तनाय नमः

ॐ निवृत्तात्मने नमः

ॐ सवृताय नमः

ॐ सप्रमर्दनाय नमः

ॐ अह्ने नमः

ॐ सवर्तकाय नमः

ॐ वह्नये नमः

ॐ अनिलाय नमः

ॐ घरणीधराय नमः

ॐ सुप्रसादाय नमः

ॐ प्रसन्नात्मने नमः

ॐ विश्वसृजे नमः

ॐ विश्वगुणिवन्दे नमः

ॐ सत्कर्त्रे नमः

ॐ सत्कृताय नमः

ॐ साधवे नमः

ॐ वह्नये नमः

ॐ नागवणाय नमः

ॐ नराय नमः

ॐ असङ्ख्येयाय नमः

ॐ अग्रमेयात्मने नमः
 ॐ विशिष्टाय नमः
 ॐ शिष्टकृते नमः
 ॐ शुचये नमः
 ॐ सिद्धार्थाय नमः
 ॐ सिद्धसंकल्पाय नमः
 ॐ सिद्धिदाय नमः
 ॐ सिद्धिसाधनाय नमः
 ॐ वृषाहिणे नमः
 ॐ वृषभाय नमः
 ॐ विष्णवे नमः
 ॐ धृषपर्वणे नमः
 ॐ वृषेदराय नमः
 ॐ वर्षनाय नमः
 ॐ वर्षमानाय नमः
 ॐ विविक्ताय नमः
 ॐ श्रुतिसागराय नमः
 ॐ सुमुखाय नमः
 ॐ दुर्धराय नमः
 ॐ वाग्मिने नमः
 ॐ महेन्द्राय नमः
 ॐ वसुदाय नमः
 ॐ वसवे नमः
 ॐ नैकरूपाय नमः
 ॐ बृहद्रूपाय नमः

ॐ शिष्यविष्टाय नमः
 ॐ प्रकाशनाय नमः
 ॐ ओजस्तेजोद्युतिषय नमः
 ॐ प्रकाशहत्माने नमः
 ॐ प्रतापनाय नमः
 ॐ क्रुद्धाय नमः
 ॐ स्पष्टाक्षराय नमः
 ॐ यन्त्राय नमः
 ॐ चन्द्रांशवे नमः
 ॐ भास्करद्युतये नमः
 ॐ अमृतंशुदधसाय नमः
 ॐ भानवे नमः
 ॐ शशबिन्दवे नमः
 ॐ सुरेश्वराय नमः
 ॐ औषधाय नमः
 ॐ जगतस्सेतवे नमः
 ॐ सत्यधर्मपरात्तमाय नमः
 ॐ भूतधव्यभवन्नाथाय नमः
 ॐ पशनाय नमः
 ॐ पावनाय नमः
 ॐ अनलाय नमः
 ॐ कामध्वने नमः
 ॐ कामकृते नमः
 ॐ कान्ताय नमः
 ॐ कायाय नमः

ॐ कामप्रदाय नमः
 ॐ प्रभवे नमः (३००)
 ॐ युगादिकृते नमः
 ॐ युगावर्ताय नमः
 ॐ नैकमायाय नमः
 ॐ महाशनाय नमः
 ॐ अद्भुत्याय नमः
 ॐ व्यक्तरूपाय नमः
 ॐ सहस्रजिते नमः
 ॐ अनन्तजिते नमः
 ॐ इष्टाय अविशिष्टाय नमः
 ॐ शिष्टेष्टाय नमः
 ॐ शिखण्डिने नमः
 ॐ नहुषाय नमः
 ॐ वृषाय नमः
 ॐ क्रोधघ्ने नमः
 ॐ क्रोधकृते नमः
 ॐ कर्त्रे नमः
 ॐ विश्वबाहवे नमः
 ॐ महीधराय नमः
 ॐ अच्युताय नमः
 ॐ प्रथिताय नमः
 ॐ प्राणाय नमः
 ॐ प्राणदाय नमः
 ॐ वासवानुजाय नमः

ॐ अपान्निधये नमः
 ॐ अधिष्ठानाय नमः
 ॐ अप्रमत्ताय नमः
 ॐ प्रतिष्ठिताय नमः
 ॐ स्कन्दाय नमः
 ॐ स्कन्दधराय नमः
 ॐ धुर्याय नमः
 ॐ वरदाय नमः
 ॐ वायुवाहनाय नमः
 ॐ वामुदेवाय नमः
 ॐ बृहद्भानवे नमः
 ॐ आदिदेवाय नमः
 ॐ पुन्दराय नमः
 ॐ अशोकत्राय नमः
 ॐ तारणाय नमः
 ॐ ताराय नमः
 ॐ शूराय नमः
 ॐ शौरये नमः
 ॐ जनेश्वराय नमः
 ॐ अनुकूलाय नमः
 ॐ शतावर्ताय नमः
 ॐ पद्मिने नमः
 ॐ पद्मनिभेक्षणाय नमः
 ॐ पद्मनाभाय नमः
 ॐ अरविन्दाक्षाय नमः

ॐ पद्मगर्भाय नमः
 ॐ शशीरूपते नमः
 ॐ महर्द्धये नमः
 ॐ ऋद्धाय नमः
 ॐ वृद्धात्पने नमः
 ॐ महाक्षाय नमः
 ॐ मरुदध्यजाय नमः
 ॐ अतुलाय नमः
 ॐ शरणाय नमः
 ॐ भीमाय नमः
 ॐ समयज्ञाय नमः
 ॐ इषिवे नमः
 ॐ हरवे नमः
 ॐ सर्वलक्षणलक्षणाय नमः
 ॐ लक्ष्मीवते नमः
 ॐ समितिकृपाय नमः
 ॐ विशराय नमः
 ॐ रोहिताय नमः
 ॐ मार्गाय नमः
 ॐ ज्ञेयवे नमः
 ॐ दामोदराय नमः
 ॐ सहाय नमः
 ॐ महीधराय नमः
 ॐ महामागाय नमः
 ॐ वेगवते नमः

ॐ अमिताशनाय नमः
 ॐ उद्यवाय नमः
 ॐ शोभनाय नमः
 ॐ देवाय नमः
 ॐ श्रीगर्भाय नमः
 ॐ परमेश्वराय नमः
 ॐ करणाय नमः
 ॐ कारणाय नमः
 ॐ कर्त्रे नमः
 ॐ विकर्त्रे नमः
 ॐ गहनाय नमः
 ॐ गुह्याय नमः
 ॐ व्यवसायाय नमः
 ॐ व्यवस्थानाय नमः
 ॐ संस्थानाय नमः
 ॐ स्थानदाय नमः
 ॐ धुवाय नमः
 ॐ परर्द्धये नमः
 ॐ परमस्पष्टाय नमः
 ॐ दुष्टाय नमः
 ॐ पुष्टाय नमः
 ॐ शुभेष्टनाय नमः
 ॐ रामाय नमः
 ॐ विरामाय नमः
 ॐ विस्ताय नमः

ॐ मार्गाय नमः
 ॐ नेत्राय नमः
 ॐ नय्याय नमः (४००)
 ॐ अन्नयाय नमः
 ॐ खीराय नमः
 ॐ शक्तिमत्तां श्रेष्ठाय नमः
 ॐ धर्माय नमः
 ॐ धर्मविदुत्तमाय नमः
 ॐ वैकुण्ठाय नमः
 ॐ पुरुषाय नमः
 ॐ प्राणाय नमः
 ॐ प्राणदाय नमः
 ॐ प्रजयाय नमः
 ॐ पृथ्वे नमः
 ॐ हिरण्यगर्भाय नमः
 ॐ शत्रुघ्नाय नमः
 ॐ व्याप्ताय नमः
 ॐ धायवे नमः
 ॐ अयोध्याय नमः
 ॐ ऋतवे नमः
 ॐ सुदर्शनाय नमः
 ॐ कलाय नमः
 ॐ परमेश्विने नमः
 ॐ परित्याग्य नमः
 ॐ उग्राय नमः

ॐ सखत्पराय नमः
 ॐ दक्षाय नमः
 ॐ विश्रामाय नमः
 ॐ विश्वदक्षिणाय नमः
 ॐ विस्ताराय नमः
 ॐ स्वात्मस्थानवे नमः
 ॐ प्रमाणाय नमः
 ॐ बीजायाव्ययाय नमः
 ॐ अर्थाय नमः
 ॐ अनर्थाय नमः
 ॐ महाकोशाय नमः
 ॐ महाभोगाय नमः
 ॐ महाधनाय नमः
 ॐ अनिर्विण्णाय नमः
 ॐ स्थविष्ठाय नमः
 ॐ ध्रुवे नमः
 ॐ धर्मदूषाय नमः
 ॐ महामखाय नमः
 ॐ नक्षत्रनेमये नमः
 ॐ नक्षत्रिणे नमः
 ॐ क्षमाय नमः
 ॐ क्षमाय नमः
 ॐ समीहनाय नमः
 ॐ वशाय नमः
 ॐ इन्द्राय नमः

ॐ महेज्याय नमः
 ॐ कृतवे नमः
 ॐ सत्राय नमः
 ॐ सतद्भुगतये नमः
 ॐ सर्वदर्शिने नमः
 ॐ निवृत्तात्मने नमः
 ॐ सर्वज्ञाय नमः
 ॐ ज्ञानस्य उत्तमाय नमः
 ॐ सुव्रताय नमः
 ॐ सुमुखाय नमः
 ॐ सूक्ष्माय नमः
 ॐ सुषोषाय नमः
 ॐ सुखदाय नमः
 ॐ मुहुरे नमः
 ॐ मनोहराय नमः
 ॐ जितक्रोषाय नमः
 ॐ वीरबाह्वे नमः
 ॐ विदारणाय नमः
 ॐ स्वापनाय नमः
 ॐ स्ववशाय नमः
 ॐ व्यापिने नमः
 ॐ नैकात्मने नमः
 ॐ नैककर्मकृते नमः
 ॐ कल्याणाय नमः
 ॐ कृत्स्नराय नमः

ॐ सत्सिने नमः
 ॐ रत्नगर्भाय नमः
 ॐ धनेश्वराय नमः
 ॐ धर्मगुणे नमः
 ॐ धर्मकृते नमः
 ॐ धर्मिणे नमः
 ॐ सते नमः
 ॐ अक्षरसते नमः
 ॐ असते नमः
 ॐ असत्साराय नमः
 ॐ अविज्ञात्रे नमः
 ॐ सहस्रांशवे नमः
 ॐ विघात्रे नमः
 ॐ कृतलम्पणाय नमः
 ॐ गणस्तिनेयये नमः
 ॐ सत्त्वस्थाय नमः
 ॐ सिंहाय नमः
 ॐ भूतमहेश्वराय नमः
 ॐ आदिदेवाय नमः
 ॐ महादेवाय नमः
 ॐ देवेशाय नमः
 ॐ देवमृते नमः
 ॐ शुभे नमः
 ॐ उत्तराय नमः
 ॐ गोपतये नमः

ॐ गोखे नमः
 ॐ ज्ञानगम्याय नमः
 ॐ पुरातनाय नमः (५००)
 ॐ शरीरभूतभूते नमः
 ॐ भोक्त्रे नमः
 ॐ कपोन्दाय नमः
 ॐ धूरिदक्षिणाय नमः
 ॐ सोमपाय नमः
 ॐ अमृतपाय नमः
 ॐ सोमाय नमः
 ॐ पुरुजिते नमः
 ॐ पुरुसत्तमाय नमः
 ॐ विनयाय नमः
 ॐ ज्ञयाय नमः
 ॐ सत्यसन्धाय नमः
 ॐ दाशार्हाय नमः
 ॐ सात्त्वताम्पतये नमः
 ॐ जीवाय नमः
 ॐ विनयित्रे नमः
 ॐ साक्षिणे नमः
 ॐ मुकुन्दाय नमः
 ॐ अमितविक्रमाय नमः
 ॐ अम्भोनिधये नमः
 ॐ अनन्तात्मने नमः
 ॐ महोदधिशयाय नमः

ॐ अन्तकाय नमः
 ॐ महार्हाय नमः
 ॐ स्वाभाव्याय नमः
 ॐ नितामिश्राय नमः
 ॐ प्रमोदनाय नमः
 ॐ आनन्दाय नमः
 ॐ नन्दनाथ नमः
 ॐ नन्दाय नमः
 ॐ सत्यधर्मणे नमः
 ॐ त्रिविक्रमाय नमः
 ॐ महर्षये नमः
 ॐ कपिलश्चर्याय नमः
 ॐ कृतज्ञाय नमः
 ॐ मेदिनीपतये नमः
 ॐ त्रिपदाय नमः
 ॐ त्रिदशाध्यक्षाय नमः
 ॐ महाशट्ङ्गाय नमः
 ॐ कृतान्तकृते नमः
 ॐ महात्वरुहाय नमः
 ॐ गोविन्दाय नमः
 ॐ सुषेणाय नमः
 ॐ कनकहृद्गदिने नमः
 ॐ मुहूर्ताय नमः
 ॐ गणेशाय नमः
 ॐ गहनाय नमः

ॐ गुप्ताय नमः
 ॐ चक्रगदाधराय नमः
 ॐ धैर्यसे नमः
 ॐ स्वाङ्गाय नमः
 ॐ अजिताय नमः
 ॐ कृष्णाय नमः
 ॐ दृढाय नमः
 ॐ सङ्कर्षणाय नमः
 ॐ अच्युताय नमः
 ॐ धरुणाय नमः
 ॐ धारुणाय नमः
 ॐ वृक्षाय नमः
 ॐ पुष्कराक्षाय नमः
 ॐ महामनसे नमः
 ॐ भगवते नमः
 ॐ भगवते नमः
 ॐ नन्दिने नमः
 ॐ वनमालिने नमः
 ॐ हलायुधाय नमः
 ॐ आदित्याय नमः
 ॐ ज्योतिरादित्याय नमः
 ॐ सहिष्णवे नमः
 ॐ गतिसत्तमाय नमः
 ॐ सुघन्त्रे नमः
 ॐ खण्डपरश्वे नमः

ॐ दारुणाय नमः
 ॐ दक्षिणप्रदाय नमः
 ॐ दिक्स्पृशे नमः
 ॐ सर्वदृशे नमः
 ॐ व्यक्ताय नमः
 ॐ वसुधाय नमः
 ॐ मयोनिजाय नमः
 ॐ त्रिसाम्ने नमः
 ॐ सामगाय नमः
 ॐ साम्ने नमः
 ॐ निर्वाणाय नमः
 ॐ धैर्याय नमः
 ॐ धिक्त्रे नमः
 ॐ सन्ध्यासकृते नमः
 ॐ शमाय नमः
 ॐ शान्ताय नमः
 ॐ निष्ठायै नमः
 ॐ शान्तये नमः
 ॐ परायणाय नमः
 ॐ शुभाङ्गाय नमः
 ॐ शान्तिदाय नमः
 ॐ स्रष्टे नमः
 ॐ कुमुदाय नमः
 ॐ कुवलेशाय नमः
 ॐ गोहिताय नमः

ॐ गोपतये नमः
 ॐ गोप्त्रे नमः (६००)
 ॐ वृषभाक्षाय नमः
 ॐ वृषप्रियाय नमः
 ॐ अनिवर्तिने नमः
 ॐ निवृत्तात्मने नमः
 ॐ संक्षेपे नमः
 ॐ क्षेपकृते नमः
 ॐ शिवाय नमः
 ॐ श्रीवत्सवक्षसे नमः
 ॐ श्रीदासाय नमः
 ॐ श्रीपतये नमः
 ॐ श्रीमतां वराय नमः
 ॐ श्रीदाय नमः
 ॐ श्रीशाय नमः
 ॐ श्रीनिवासाय नमः
 ॐ श्रीनिधये नमः
 ॐ श्रीविधाकान्त्य नमः
 ॐ श्रीधराय नमः
 ॐ श्रीकनराय नमः
 ॐ श्रेयः श्रीमते नमः
 ॐ लोकत्रयाश्रयाय नमः
 ॐ स्वस्थाय नमः
 ॐ स्वङ्गाय नमः
 ॐ शतानन्दाय नमः

ॐ नन्दये नमः
 ॐ ज्योतिर्मणेश्वराय नमः
 ॐ विजितात्मने नमः
 ॐ विघ्नयात्मने नमः
 ॐ सत्कोतये नमः
 ॐ छिन्नसशयाय नमः
 ॐ उदोर्णाय नमः
 ॐ सर्वतश्चक्षुषे नमः
 ॐ अनोशाय नमः
 ॐ शाश्वतस्थिराय नमः
 ॐ घृशाय नमः
 ॐ घूषणाय नमः
 ॐ घृतये नमः
 ॐ अशोकाय नमः
 ॐ शोकनाशनाय नमः
 ॐ अर्चिष्यते नमः
 ॐ अर्चिताय नमः
 ॐ कुम्भाय नमः
 ॐ विशुद्धात्मने नमः
 ॐ विशोषनाय नमः
 ॐ अनिरुद्धाय नमः
 ॐ अप्रतिरथाय नमः
 ॐ प्रहृष्टनाय नमः
 ॐ अमितविक्रमाय नमः
 ॐ कारुण्येयिनिधने नमः

ॐ शौरये नमः
 ॐ शूरय नमः
 ॐ शूरजनेस्कराय नमः
 ॐ त्रिलोकात्मने नमः
 ॐ त्रिलोकेशाय नमः
 ॐ केशयाय नमः
 ॐ केशिन्ने नमः
 ॐ हरये नमः
 ॐ कलयदेवाय नमः
 ॐ कामपालाय नमः
 ॐ कामिने नमः
 ॐ कान्ताय नमः
 ॐ कृतागमाय नमः
 ॐ लनिर्देशयवपुषे नमः
 ॐ विष्णवे नमः
 ॐ धीराय नमः
 ॐ अनन्ताय नमः
 ॐ धनश्रृङ्गयाय नमः
 ॐ ब्रह्मण्याय नमः
 ॐ ब्रह्मकृद्ब्रह्मणे नमः
 ॐ ब्रह्मणे नमः
 ॐ ब्रह्म विस्वर्चनाय नमः
 ॐ ब्रह्मविदे नमः
 ॐ ब्राह्मणाय नमः
 ॐ ब्रह्मिणे नमः

ॐ ब्रह्मज्ञाय नमः
 ॐ ब्राह्मणप्रियाय नमः
 ॐ महाक्रमाय नमः
 ॐ महाकर्मणे नमः
 ॐ महातेजसे नमः
 ॐ महोरगाय नमः
 ॐ महाकृतये नमः
 ॐ महायज्ञने नमः
 ॐ महायज्ञाय नमः
 ॐ महाहविषे नमः
 ॐ स्तव्याय नमः
 ॐ स्तवप्रियाय नमः
 ॐ स्तोत्राय नमः
 ॐ स्तुताय नमः
 ॐ स्तोत्रे नमः
 ॐ रणप्रियाय नमः
 ॐ पूर्णाय नमः
 ॐ पूरयित्रे नमः
 ॐ पुण्याय नमः
 ॐ पुण्यकोर्तये नमः
 ॐ अनपयाय नमः
 ॐ मनोज्ञाय नमः
 ॐ तोर्थकराय नमः
 ॐ वसुरेतसे नमः
 ॐ वसुप्रदाय नमः

ॐ वसुप्रदाय नमः
 ॐ वासुदेवाय नमः (७००)
 ॐ वसवे नमः
 ॐ वसुमन्से नमः
 ॐ हविषे नमः
 ॐ सद्गतये नमः
 ॐ सत्कृतये नमः
 ॐ सत्तायै नमः
 ॐ सद्भूतये नमः
 ॐ सत्परायणाय नमः
 ॐ शूरसेनाय नमः
 ॐ यदुश्रेष्ठाय नमः
 ॐ सन्निवासाय नमः
 ॐ सुयामुनाय नमः
 ॐ भूतावासाय नमः
 ॐ वासुदेवाय नमः
 ॐ सर्वासुनिलयाय नमः
 ॐ अनलाय नमः
 ॐ दर्पणे नमः
 ॐ दर्पदाय नमः
 ॐ अदृष्टाय नमः
 ॐ दुर्धराय नमः
 ॐ अपरजिज्ञाय नमः
 ॐ विश्वमूर्तये नमः
 ॐ महामूर्तये नमः

ॐ दीप्तभूर्तये नमः
 ॐ अमूर्तिमते नमः
 ॐ अनेकमूर्तये नमः
 ॐ अव्यक्ताय नमः
 ॐ शतमूर्तये नमः
 ॐ शताननाय नमः
 ॐ एकाय नमः
 ॐ नैकाय नमः
 ॐ सत्य नमः
 ॐ वाय नमः
 ॐ काय नमः
 ॐ किमे नमः
 ॐ यते नमः
 ॐ तते नमः
 ॐ पदायाऽनुत्तमाय नमः
 ॐ लोककन्धवे नमः
 ॐ लोकनाथाय नमः
 ॐ भाषत्राय नमः
 ॐ भक्तवत्सलाय नमः
 ॐ सुवर्णवर्णाय नमः
 ॐ हेमाङ्गाय नमः
 ॐ वराङ्गाय नमः
 ॐ चन्दनागदिने नमः
 ॐ वीरघ्ने नमः
 ॐ विषमाय नमः

ॐ शून्याय नमः
 ॐ घृताशिषे नमः
 ॐ अचलाय नमः
 ॐ चलाय नमः
 ॐ अम्मानिने नमः
 ॐ मानदाय नमः
 ॐ मान्याय नमः
 ॐ लोकस्वामिने नमः
 ॐ त्रिलोकपूते नमः
 ॐ सुमेधसे नमः
 ॐ मेधजाय नमः
 ॐ धन्याय नमः
 ॐ सत्यमेधसे नमः
 ॐ धराधराय नमः
 ॐ तेजोवृषाय नमः
 ॐ द्युतिधराय नमः
 ॐ सर्वशस्त्रमृतां वराय नमः
 ॐ प्रग्रहाय नमः
 ॐ विग्रहाय नमः
 ॐ व्यग्राय नमः
 ॐ नैकशृङ्गाय नमः
 ॐ भदाग्रजाय नमः
 ॐ चतुर्भूतये नमः
 ॐ घतुर्बाह्वे नमः
 ॐ घतुर्व्यूहाय नमः

ॐ चतुर्गतये नमः
 ॐ चतुरात्मने नमः
 ॐ चतुर्भुजाय नमः
 ॐ चतुर्वेदविदे नमः
 ॐ एकपदे नमः
 ॐ सप्तावर्ताय नमः
 ॐ निवृत्तात्मने नमः
 ॐ दुर्जयाय नमः
 ॐ दुरतिक्रमाय नमः
 ॐ दुर्लभाय नमः
 ॐ दुर्गमाय नमः
 ॐ दुर्गाय नमः
 ॐ दुरावासाय नमः
 ॐ दुरारिघ्ने नमः
 ॐ शुभाङ्गाय नमः
 ॐ लोकसारङ्गाय नमः
 ॐ सुतन्त्रवे नमः
 ॐ तन्तुवर्धनाय नमः
 ॐ इन्द्रकर्म्मणे नमः
 ॐ महाकर्म्मणे नमः
 ॐ कृतकर्म्मणे नमः
 ॐ कृतागमाय नमः
 ॐ उद्गमाय नमः
 ॐ सुन्दराय नमः
 ॐ सुन्दाय नमः

ॐ रत्ननाभाय नमः
 ॐ सुत्रेचनाय नमः (८००)
 ॐ अर्कस्य नमः
 ॐ वाजसनये नमः
 ॐ शृङ्गिणे नमः
 ॐ जयन्ताय नमः
 ॐ सर्वविज्जयिने नमः
 ॐ सुवर्णबन्दये नमः
 ॐ अक्षोभ्याय नमः
 ॐ सर्वदागीश्वरेभ्यस्त्य नमः
 ॐ महाहृदाय नमः
 ॐ महागर्ताय नमः
 ॐ महाघृताय नमः
 ॐ महानिधये नमः
 ॐ कुमुदस्य नमः
 ॐ कुन्दराय नमः
 ॐ कुन्दाय नमः
 ॐ पर्जन्याय नमः
 ॐ पद्मनाभाय नमः
 ॐ अनिलाय नमः
 ॐ अमृताश्रय नमः
 ॐ अमृतवपुषे नमः
 ॐ सर्वज्ञाय नमः
 ॐ सर्वतोमुखाय नमः

ॐ सुलभाय नमः
 ॐ सुव्रताय नमः
 ॐ सिद्धाय नमः
 ॐ शत्रुविच्छिन्नाय नमः
 ॐ न्यग्रोधोदुम्बराय नमः
 ॐ अश्वत्थाय नमः
 ॐ घाणूरान्निष्पन्नाय नमः
 ॐ सहस्रार्चिषे नमः
 ॐ सप्तजिह्वाय नमः
 ॐ सप्तैषसे नमः
 ॐ सप्तवाहनाय नमः
 ॐ अमूर्तये नमः
 ॐ अनघाय नमः
 ॐ अचिन्त्याय नमः
 ॐ धनकृते नमः
 ॐ धननाशनाथ नमः
 ॐ अणवे नमः
 ॐ बृहते नमः
 ॐ कृषाय नमः
 ॐ स्मृत्प्रिय नमः
 ॐ गुणमृते नमः
 ॐ निर्गुणाय नमः
 ॐ महते नमः
 ॐ अधृताय नमः
 ॐ स्वधृताय नमः

ॐ स्यास्याय नमः
 ॐ प्राग्ब्रह्माय नमः
 ॐ वंशवर्धनाय नमः
 ॐ भारभृते नमः
 ॐ कथिताय नमः
 ॐ योगिने नमः
 ॐ बोगीशाय नमः
 ॐ सर्वकामदाय नमः
 ॐ आश्रमाय नमः
 ॐ श्रमणाय नमः
 ॐ क्षामाय नमः
 ॐ सुपर्णाय नमः
 ॐ वायुवाहनाय नमः
 ॐ धनुर्धराय नमः
 ॐ धनुर्वेदाय नमः
 ॐ दण्डाय नमः
 ॐ दण्डाय नमः
 ॐ अदमाय नमः
 ॐ अपराजिताय नमः
 ॐ सर्वसहाय नमः
 ॐ नियन्त्रे नमः
 ॐ नियमाय नमः
 ॐ ययाय नमः
 ॐ सत्त्ववते नमः
 ॐ सात्त्विकाय नमः
 ॐ सत्याय नमः

ॐ सत्यधर्मपरायणाय नमः
 ॐ अभिप्रायाय नमः
 ॐ प्रियार्हाय नमः
 ॐ अर्हाय नमः
 ॐ प्रियकृते नमः
 ॐ श्रुतिवर्धनाय नमः
 ॐ विहायसंगतये नमः
 ॐ ज्योतिषे नमः
 ॐ भुरुचये नमः
 ॐ हुतभुग्विषये नमः
 ॐ श्वये नमः
 ॐ विरोचनाय नमः
 ॐ सूर्याय नमः
 ॐ रविलोचनाय नमः
 ॐ अनन्तहुतभुग्विषये नमः
 ॐ सुखदाय नमः
 ॐ नैकदाय नमः
 ॐ अग्रजाय नमः
 ॐ अनिर्विण्णाय नमः
 ॐ सदात्मर्षिणे नमः
 ॐ लोकाधिष्ठानाय नमः
 ॐ अद्भुताय नमः
 ॐ सनाते नमः
 ॐ सनातनतमाय नमः
 ॐ कपिलाय नमः

ॐ कषयेऽव्याय नमः (१००)

ॐ स्वस्तिदाय नमः

ॐ स्वस्तिकृते नमः

ॐ स्वस्तिगुप्ते नमः

ॐ स्वस्तिदक्षिणाय नमः

ॐ अरौदाय नमः

ॐ कुण्डलिने नमः

ॐ चक्रिणे नमः

ॐ विक्रमिणे नमः

ॐ ऊर्जितशस्त्रनाय नमः

ॐ शब्दातिगाय नमः

ॐ शब्दसहाय नमः

ॐ शिशिराय नमः

ॐ शर्वरीकराय नमः

ॐ अङ्कुराय नमः

ॐ पेशलाय नमः

ॐ दक्षाय नमः

ॐ दक्षिणाय नमः

ॐ क्षमिणां दराय नमः

ॐ विज्ञाय नमः

ॐ वीतमयाय नमः

ॐ पुण्यश्रवणकीर्तनाय नमः

ॐ उत्तरणाय नमः

ॐ दुष्कृतिघ्ने नमः

ॐ पुण्याय नमः

ॐ दुस्स्वप्ननाशनाय नमः

ॐ वीरघ्ने नमः

ॐ रक्षणाय नमः

ॐ सन्तानाय नमः

ॐ जीवनाय नमः

ॐ पर्यवस्थिताय नमः

ॐ अनन्तरूपाय नमः

ॐ अमृतश्रिये नमः

ॐ जित्पुण्यवे नमः

ॐ मयापहाय नमः

ॐ चतुरश्राय नमः

ॐ गम्भीरतमने नमः

ॐ विदिशाय नमः

ॐ व्यादिशाय नमः

ॐ दिशाय नमः

ॐ मनादये नमः

ॐ भुवो भुवे नमः

ॐ लक्ष्म्यै नमः

ॐ सुवीराय नमः

ॐ रुचिराङ्गदाय नमः

ॐ जननाय नमः

ॐ जननमादये नमः

ॐ धीमाय नमः

ॐ धीमपरक्रमाय नमः

ॐ आषारनिरुधाय नमः

ॐ घत्रे नमः
 ॐ पुष्पहास्य नमः
 ॐ प्रजागराय नमः
 ॐ ऊर्ध्वगाय नमः
 ॐ सत्पथाचाराय नमः
 ॐ प्राणदाय नमः
 ॐ प्रपन्ताय नमः
 ॐ घणाय नमः
 ॐ प्रमाणाय नमः
 ॐ प्राणनिलयाय नमः
 ॐ प्राणधृते नमः
 ॐ प्राणजीवनाय नमः
 ॐ कृत्वाय नमः
 ॐ कृत्वविदे नमः
 ॐ एकात्मने नमः
 ॐ जन्ममृत्युजरातिगाय नमः
 ॐ भूर्भुवस्स्वस्तरवे नमः
 ॐ ताराय नमः
 ॐ सवित्रे नमः
 ॐ प्रपितामहाय नमः
 ॐ यज्ञाय नमः
 ॐ यज्ञपतये नमः
 ॐ यज्वने नमः
 ॐ यज्ञाङ्गाय नमः
 ॐ यज्ञवाहनाय नमः

ॐ यज्ञभृते नमः
 ॐ यज्ञकृते नमः
 ॐ यज्ञमुखे नमः
 ॐ यज्ञिने नमः
 ॐ यज्ञसाधनाय नमः
 ॐ यज्ञान्तकृते नमः
 ॐ यज्ञगुहाय नमः
 ॐ अन्नाय नमः
 ॐ अन्नदाय नमः
 ॐ आत्मयोनये नमः
 ॐ स्वयज्राताय नमः
 ॐ वैखानाय नमः
 ॐ सामगायनस्य नमः
 ॐ देवकीनन्दनाय नमः
 ॐ अष्ट्रे नमः
 ॐ क्षितिशाय नमः
 ॐ पाप्माशानाय नमः
 ॐ शङ्खभृते नमः
 ॐ नन्दकिने नमः
 ॐ चक्रिणे नमः
 ॐ शार्ङ्गधन्वने नमः
 ॐ गदाधराय नमः
 ॐ रथाङ्गपाणये नमः
 ॐ अशोभ्याय नमः
 ॐ सर्वशरणायुषाय नमः

॥ श्रीविष्णुसहस्रनामवलिस्तु पूर्णा ॥

॥ शुभमस्तु ॥

जितन्ते स्तोत्रम्

1. जितन्ते पुण्डरीकाक्ष ! नमस्ते विश्वधातना ।
नमस्तेऽस्तु हृषीकेश ! महापुरुष ! पूर्वजा ॥
2. देवानां दानवानां च सामान्यमधिदैवतम् ।
सर्वदा चरणद्वन्द्वं कृजामि शरणं तव ॥
3. एकस्त्वमसि लोकस्य स्रष्टा संहारकस्तथा ।
मध्यक्षश्चानुमन्ता च गुणमाया समावृतः ॥
4. संसार सागरं घोरमनन्त कलेशभाजनम् ।
त्वामेव शरणं प्राप्य निस्तरन्ति मनीषिणः ॥
5. न ते रूपं न चाकारो नायुधानि न चास्पदम् ।
तथाऽपि पुरुषाकामो भक्तानां त्वं प्रकाशसे ॥
6. नैव किञ्चित्परोक्षन्ते प्रत्यक्षोऽसि न कस्मचित् ।
नैव किञ्चिदसिद्धन्ते न च सिद्धोसि कस्मचित् ॥
7. कार्याणां कारणं पूर्वं त्वत्तत्ता वाध्यमुत्तमम् ।
योगानां परमां सिद्धिं परमं ते पदं विदुः ॥
8. अहं भीतोऽस्मि देवेश ! संसारेऽस्मिन् मयावहे ।
शशि मा पुण्डरीकाक्ष ! न जाने शरणं परम् ॥
9. कालेष्वपि च सर्वेषु दिक्षु सर्वासु घाच्युता ।
शरीरे च गतौ चापि वर्तते मे महद्भयम् ॥
10. त्वत्पदं कमलादन्यन्न मे जन्मान्तरेष्वपि ।
निमित्तं कुशलस्यास्ति येन गच्छामि सद्गतिम् ॥
11. विश्वं यदिदं प्राप्तं यदिदं स्यान्मार्जितम् ।
जन्यान्तरेऽपि मे देव ! मापूतस्य परित्यक्तः ॥
12. दुर्गतावपि जातायां त्वद्गतो मे मनोरथः ।
यदि नाशं न विन्देत तावताऽस्मि कृत्वा सदा ॥
13. न कामकलुषं कित्तं मम ते पादयोः स्थितम् ।
कामये वैष्णवत्वं तु सर्वजन्मसु केवलम् ॥
14. इत्येवमनया स्तुत्या स्तुत्या देव दिने दिने ।
किङ्करोऽस्मीति चात्मानं देवास्यैवं निवेदयेत् ॥
15. सोऽहं ते देवदेवेश ! नार्चनादौ स्तुतौ न च ।
सामर्थ्यवान् कृपाप्राप्तमनोवृत्तिः प्रसीद मे ॥
16. उपचारप्रदेशेन कृतमहर्हमया ।
अपचारनिमान् सर्वान् क्षमस्व पुरुषोत्तम ॥

॥ शुभमस्तु ॥

नारायणकवचम्

धौताङ्घ्रिपाणिराचम्य सपवित्र उदङ्मुखः ।

कृतस्वाङ्गकरन्यासो मन्त्राभ्यां सागृतः शुचिः ॥१॥

नारायणमयं कर्म सन्नहोद् मय आगते ।

पादयोर्जानुनोरुर्वोरदरे इहयोरसि ॥२॥

मुखे शिरस्यानुपूर्व्यादोङ्करादीनि विन्यसेत् ।

ॐ नमो नारायणयेति विपर्ययमथापि वा ॥३॥

करन्यासं ततः कुर्याद् द्वादशाक्षरविद्याया ।

प्रणवादिप्रकारान्तमङ्गुल्यङ्गुष्ठपर्वसु ॥४॥

न्यसेद्घृदय ओङ्कारं विकारमनु मूर्धनि ।

षकारं तु भ्रुवोर्मध्ये णकारं शिख्या दिशेत् ॥५॥

वेकारं नेत्रयोर्युज्यान्नकारं सर्वसन्धिषु ।

मकारमस्त्रमुद्दिश्य मन्त्रमूर्तिर्गवेद् बुधः ॥६॥

सविमर्गं फटन्तं तत् सर्वदिक्षु विनिर्दिशेत् ।

ॐ विष्णवे नम इति ॥७॥

आत्मानं परमं ध्यायेद् ध्येयं षट्शतितमिर्युक्तम् ।

विद्यातेजस्तपोमूर्तिमिमं मन्त्रमुदाहरेत् ॥८॥

ॐ हरिर्विदध्यान्मम सर्वरक्षो न्यस्ताङ्घ्रिपद्मः पतगेन्टपृष्ठे ।

शरारिचर्मासिगदे बुचाप पाशान् दधानोऽष्टगुणोऽष्टबाहुः ॥

जलेषु मां रक्षतु यत्स्यमूर्ति र्यादोगणेभ्यो वरुणस्य पाशात् ।

स्थलेषु मायावटुवाम्नोऽव्यात् त्रिविक्रमः खेऽवतु विश्वरूपः ॥९॥

दुर्गेष्वटव्याज्जिमुखादिषु प्रभुः पायान्सिंहोऽभुरयूषपाणिः ।

विमुञ्चतो यस्य महाइहासं दिशो विनेदुर्न्यपतंश्च गर्भाः ॥१०॥

रक्षत्वसौ माध्वनि यज्ञकल्पः स्वदंष्ट्रयोन्नीतघरो वराहः ।

रामोऽदिकूटेष्वाय विप्रवासे सलक्ष्मणोऽव्याद् भरताग्रजोऽस्मान् ॥११॥

मामुग्रधर्मादखिलात् अमादा नारायणः पातु नरश्च हासात् ।

दत्तस्त्वयोगादथ योगनाथः पायाद्गुणेशः कपिलः कर्मबन्धात् ॥१२॥

सनत्कुमारोऽवतु कामदेवा नृयशीर्षा मां पथि देवहेलनात् ।

देवर्षिर्धर्यः पुरुषार्चनन्तरात् कूर्मो हरिर्मां निरयादशेषात् ॥१३॥

घन्वन्तरिर्भगवान् पाल्वपश्वाद् हन्दाद् भयात्कृषभो निर्जितात्मा ।
यज्ञश्च लोकादवताञ्जनान्ताद् बलो गणात् क्रोधवशादहोन्दः ॥१५॥

द्वैपायनो भगवानप्रबोधाद् बुद्धस्तु पाखण्डगणात् प्रमादात् ।
कल्किः कलेः कालमलात् प्रपातु धर्माविनायोरुकृतावतारः ॥१६॥

मां केशवो गदया प्रातल्याद् गोविन्द आसङ्गव्यमात्तवेणुः ।
नारायणः प्राह्ण उदत्तशक्तिर्मध्यन्दिने विष्णुरीन्दपाणिः ॥१७॥

देवोऽपराह्णे मधुहोमधन्वा सायं त्रिधामावतु माघवो माम् ।
दोषे हृषीकेश उतार्धरात्रे निशीथ एकोऽवतु पद्मनाभः ॥१८॥

श्रीवत्सयामापररात्र ईशः प्रत्यूष ईशोऽसिधरो जनार्दनः ।
दामोदरोऽन्यादनुसन्ध्यं प्रपाते विश्वेश्वको भगवान् कालमूर्तिः ॥१९॥

चक्रं युगान्तमलतिग्मनेमि भ्रमत् समन्ताद् भगवत्प्रयुक्तम् ।
दन्दग्धि दन्दगध्यरिसैन्धवाशु कक्षं यथा वातसखो हुताशः ॥२०॥

गदेऽशनिस्पर्शनविस्फुलि ह्ने निषिण्ठि निषिण्ठयजितप्रियासि ।
कूष्माण्डवैनायकयक्षरक्षो भूतग्रहोश्चूर्णय चूर्णयारीन् ॥२१॥

त्वं यातुषानप्रमथप्रेतमातृ पिशाचविप्रग्रहघोरदृक्कृष्टीन् ।
दरेन्द विद्रावय कृष्णपूरितो भीमस्वनोऽरेर्हृदयानि कम्पयन् ॥२२॥

त्वं तिग्मघागसिवरारिसैन्य मीराप्रयुक्तो भय छिन्धि छिन्धि ।
चक्षूषि चर्मञ्जलतचन्द्र छादय द्विषामघोर्ना हर पापचक्षुषाम् ॥२३॥

यन्नो भयं ग्रहेभ्योऽभूत् केतुभ्यो नृभ्य एव च ।
सरीसृपेभ्यो दंष्ट्रिभ्यो घृतेभ्योऽहोभ्य एव वा ॥२४॥

सर्वाण्येतानि भगवन्नमरूपास्त्रकीर्तनात् ।
प्रयान्तु संक्षयं सद्यो ये न श्रेयः प्रतीपकाः ॥२५॥

गरुडो भगवान् स्तोत्रस्तोमश्छन्दोमयः प्रभुः ।
रक्षत्वशेषकृच्छ्रेभ्यो विष्वक्सेनः स्वनाम्भिः ॥२६॥

सर्वापद्भ्यो हरेर्नामरूपयानायुषानि नः ।
बुद्धीन्दियमनः प्राणान् पान्तु पार्षदभूषणाः ॥२७॥

यथा हि भगवानेव वस्तुतः सदसच्च यत् ।
सत्येनानेन नः सर्वे यान्तु नाशमुपदवाः ॥२८॥

यथैकात्म्यानुभावानां विकल्परहितः स्वयम् ।
 भूषणाबुधलिङ्गाख्यस्य षष्ठे शक्तौः स्वमायया ॥२९॥
 तेनैव सत्यमानेन सर्वज्ञो भगवान् हरिः ।
 पातु सर्वैः स्वरूपैर्नः सदा सर्वत्र सर्वम् ॥३०॥
 विदिक्षु दिक्षुर्ध्वमघः सम्पन्ना दन्तर्भीर्हिर्मगवाम् नारसिंहः ।
 ग्रहपयैल्लोकध्वं स्वनेन स्वतेजसा ग्रस्तसमस्ततेजः ॥३१॥
 भधवनिदयाख्यातं कर्म नारायणात्मकम् ।
 विजेष्यस्यञ्ज्वसा येन दंशितोऽसुरयूषपान् ॥३२॥
 एतद् धारयमाणस्तु यं यं पश्यति धक्षुषा ।
 पदा वा संस्पृशेत् सद्यः सपध्वसात् स विमुच्यते ॥३३॥
 न कुतश्चिद् भयं तस्य विद्यां धारयतो भवेत् ।
 राजदस्यु ग्रहादिभ्यो व्याघ्रादिभ्यश्च कर्हिचित् ॥३४॥
 इमां विद्यांपुरा कश्चित् कौशिको धारयन् द्विजः ।
 योगधारणया स्वाद्गं जहौ स मरुधन्वनि ॥३५॥
 तस्थोपरि विमानेन गन्धर्वपतिरेकदा ।
 ययौ चित्ररथः स्त्रीभिर्वृतो यत्र द्विजक्षयः ॥३६॥
 गगनान्वपत्तत् सद्यः सविमानो ह्यवाक्क्षिराः ।
 स बालखिलवचनादस्थीन्यादाय विस्मितः
 प्रास्य प्राचीसरस्वत्यां स्नात्वा घाम स्वमन्वगात् ॥३७॥
 य इदं शृणुयात् काले यो धारयति धादुतः ।
 तं नमस्यन्ति भूतानि मुच्यते सर्वतो भयात् ॥३८॥
 एतां विद्यामधिगतो विभ्वरूपाच्छतक्रतुः ।
 त्रैलोक्यलभ्यो नुमुजे विनिर्जित्य मृधेऽसुरान् ॥३९॥

॥शुभमस्तु॥

Our Publications in Tamil are :

1. **Azhwarka, Vaibhavam :** Written by Vadivazhagiya Nambidasar 1569 Poems with commentary. 720 Pages. Price Rs. 64/-
2. **Sri Ramanuja Vaibhavam :** Written by Vadivazhagiya Nambidasar 1382 Poems with commentary. 586Page Rs. 54/-
3. **Amalanadipiran :** Written by Thiruppanazhwar with 3 commentaries including Manivahana Bhogam 122 Pages Rs. 10/-
4. **Sri Maha Bhagavatam :** Written by Arulaladasar 9141 Poems. with elaborate preface. synopsis of the story and foot notes. 2,500 Pages. Totally 5 Volumes Price Rs. 250/-
5. **Vidura Neethi & Yaksha Prashnam :** Sanskrit text with an elaborate Tamil commentary. 176 Pages Rs. 20/-
6. **Sriman Narayaneeyam :** 1034 Sanskrit Slokas 1034 Tamil Poems. with an elaborate commentary. 706 Pages Rs. 80/-
7. **Sri Yatiraja Vijayam :** Drama Allegorical 14th Century Sanskrit play written by Sri Vatsya Varadacharya. with Hindi Translation. No. of Pages 226. Price Rs. 35/-
8. **Sri Yatiraja Vijayam :** Sanskrit text, with Tamil Translation. No. of pages 266. Price Rs. 32/-
9. **Sri Yatiraja Vijayam :** Sanskrit text only. No. of Pages 112. Price Rs. 15/-